

SOSIAALISESTI KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ -
KESTÄVÄSTI KEHITTÄVÄÄ SOSIAALITYÖTÄ

Tuula Kotimäki

Pro gradu-tutkielma

Sosiaalityö

Jyväskylän yliopisto

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Syksy 2014

TIIVISTELMÄ

SOSIAALISESTI KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ – KESTÄVÄSTI KEHITTÄVÄÄ SOSIAALITYÖTÄ

Tuula Kotimäki

Sosiaalityö

Pro gradu - tutkielma

Jyväskylän yliopisto/ Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Ohjaajat: YTT Anni Vanhala ja YTM Sirkka Alho

Syksy 2014

75 sivua + 4 liitettä

Tietoisuus ympäristömuutoksista sekä -riskeistä on kasvanut ja laajentunut koko maailman kattavaksi. Ihmisen ja luonnon välinen yhteys sekä ympäristötekijöiden liittyminen hyvinvointiin tiedostetaan ja ne ovat kirjattuna kestävä kehityksen mukaisiin visioihin. Silti tutkijoiden mukaan päätösten ja toiminnan tasolla ratkaisut ovat edelleen lyhytnäköisiä ja usein kovin kestävämmällä pohjalla.

Tutkimukseni tavoitteena on tarkastella kuinka ympäristötekijöiden ja niihin liittyvän toiminnan vaikutukset kohdentuvat hyvinvointiin. Kartoitan tutkimuksessa, systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä ympäristön sosiaalisten vaikutusten arviointia käsittelevät kirjoitukset pitävät sisällään. Lisäksi kartoitan sosiaalityön näytettyistä näissä puheissa. Tutkimuksessa tarkastelen aihetta yhdistämällä ekososiaalisen sosiaalityön systeemiteoreettisen ja ekokriittisen näkökulman. Systeemiteorian mukaisesti pidän ihmisten ja ympäristön tarkastelua erillisinä mahdollisina, koska kaikki osasysteemit liittyvät kokonaisuudessa jollakin tavalla toisiinsa. Ekokriittisen lähestymistavan mukaisesti pidän ekosysteemin huomioimisen välttämättömänä ja kyseenalaistan jatkuvan kasvun mahdollisuuden.

Tutkimukseni aineisto muodostuu 39 vertaisarvioidusta, tieteellisissä aikakauslehdissä ajalla 2000–2/2014 julkaistusta, tutkimusartikkelista tai konferenssijulkaisusta. Eri tieteenalojen tutkimusartikkeleista koostuva aineisto osoitti sosiaalisen liittymisen koko yhteiskuntaan ja maailmaan. Tarkastelun näkökulmien ja aihealueiden moninaisuus ja toisaalta yhdistettävyyden ilmaisivat ympäristötekijöiden laaja-alaisen tarkastelun tarpeen. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että poliittisen päätöksenteon pohjaksi tarvitaan erityisesti tietoa ympäristömuutosten kohdentumisesta sekä tase-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutumista tuossa kohdentumisessa. Tutkimuksessa ilmeni ympäristön sosiaalisten vaikutusten oikeudenmukaisuuteen liittyvä tarve osallisuudesta ja huoli heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuudesta osallisuuteen. Toisaalta, tutkimuksen tulokset osoittivat sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittelyn, mittareiden ja arvioinnin kehittämisen sekä hyvinvoinnin laaja-alaisen ymmärryksen edistämisen tarpeen.

Koska sosiaalityön leikkauspinta läpäisee koko yhteiskunnan ja ympäristön, voisi kysyä olisiko sosiaalityöllä laaja-alaisen vaikuttavuuden luontaisena ymmärtäjänä mahdollisuuksia kehittää ja edistää kokonaisvaltaista vaikuttavuustietoa.

Avainsanat: kestävä kehitys, ympäristö, ekososiaalinen sosiaalityö

SISÄLLYS

TAULUKOT.....	4
1 JOHDANTO	5
2 KESTÄVYYDEN LÄHTÖKOHDAT	7
<u>2.1</u> Kestävä hyvinvointi sosiaalipolitiikassa.....	7
<u>2.2</u> Kestävä kehitys	8
<u>2.3</u> Sosiaalityö.....	10
<u>2.4</u> Sosiaalisesti kestävä kehitys	11
3 SOSIAALISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA	13
<u>3.1</u> Sosiaalisten vaikutusten arviointi	13
<u>3.2</u> Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	14
<u>3.3</u> Tutkimuksen lähtökohdat	15
<u>3.3.1</u> Ekososiaalinen sosiaalityö	16
<u>3.3.2</u> Tarkastelunäkökulmani täsmentyminen	17
<u>3.4</u> Tutkimuksen toteutus.....	19
<u>3.4.1</u> Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	19
<u>3.4.2</u> Aineiston kokoaminen	20
<u>3.4.3</u> Aineistovalinta	21
<u>3.4.4</u> Aineiston muodostuminen	22
<u>3.4.5</u> Aineiston analyysi.....	22
<u>3.4.6</u> Aineiston luokittelu.....	23
<u>3.4.7</u> Aineistoluokkien yhdistäminen	27
4 YMPÄRISTÖN SOSIAALISET VAIKUTUKSET	29
<u>4.1</u> Aineistojen aihealueiden esittely	29
<u>4.1.1</u> Ympäristön ja muutoksen vaikutukset.....	30
<u>4.1.2</u> Ympäristön ja muutoksen vaikutukset kulutustottumuksiin.....	33
<u>4.1.3</u> Ympäristön vaikutus hyvinvointiin	36
<u>4.1.4</u> Sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittely, mittarit ja arviointi.....	38
<u>4.1.5</u> Sosiaalipolitiikka osana yhteiskuntapolitiikkaa.....	42
<u>4.1.6</u> Sosiaalipalvelut sosiaalipolitiikan toteuttajina.....	44
<u>4.1.7</u> Alueellinen sosiaalinen muutos	46
<u>4.1.8</u> Muuttoliike.....	48
<u>4.1.9</u> Osallisuus.....	50
<u>4.2</u> Tulokulmien yhteenveto	52

__ 4.3 Sosiaalityön löytäminen aineistosta.....	53
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	58
__ 5.1. Laaja-alaisen tarkastelun tarve.....	58
__ 5.2 Sosiaalisten vaikutusten oikeudenmukaisuuden määrittelystä	59
__ 5.3 Kokonaisuuksien ymmärtämisestä ja näkyväksi tekemisestä.....	60
6 POHDINTA	62
__ 6.1 Tutkimuksen arviointia	62
__ 6.2 Tutkimusprosessista.....	62
__ 6.3 Ajatuksia tutkimuksen tuloksista	63
LÄHTEET	65
AINEISTON ARTIKKELIT	72
Liite 1. HAKUPROSESSIN ETENEMINEN	76
Liite 2. HAKU TIETOKANNOISTA	77
Liite 3. TIEDONKERUULOMAKE	78
Liite 4. AINEISTON KUVAUS.....	79
TAULUKOT	
Taulukko 1. Ensisijaiset aineistoluokat	24
Taulukko 2. Toissijaiset aineistoluokat	26
Taulukko 3. Aineistoluokat ja niiden esiintyminen	27
Taulukko 4. Ensisijaisten aineistoluokkien yhdistäminen tulokulmiksi	28
KUVIOT	
Kuvio 1. Aihealueet	29
Kuvio 2. Ympäristön ja muutoksen vaikutukset	30
Kuvio 3. Ympäristön ja muutoksen vaikutukset kulutustottumuksiin	34
Kuvio 4. Ympäristön vaikutus hyvinvointiin	36
Kuvio 5. Sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittely/mittarit/arviointi	38
Kuvio 6. Sosiaalipolitiikka osana yhteiskuntapolitiikkaa	42
Kuvio 7. Sosiaalipalvelut	45
Kuvio 8. Alueellinen sosiaalinen muutos	46
Kuvio 9. Muuttoliike	49
Kuvio 10. Osallisuus	50

1 JOHDANTO

Aiheeni on lähtöisin yleisestä sekä omasta ihmettelystäni lyhytnäköisiä kestäättömiä yhteiskunnallisia ja yksilöllisiä ratkaisuja kohtaan. Tulevaisuuden ja osittain jo nykyistenkin elinmahdollisuuksien kannalta kestäättöntä on luonnonvarojen ylikulutus ja harha jatkuvan talouskasvun mahdollisuudesta sekä näihin yhdistyvä välinpitämättömyys luonnonvaroista ja inhimillisistä resursseista. (Helne ym. 2012.) Leo Stranius sekä Marjatta Bardy muistuttavat, että yhtäläillä kestäättöntä ja välinpitämättömyyttä osoittavaa on hukkakulutus. Kohdistuu se sitten tarpeettomiin hankintoihin, elintarvikehävikkiin tai roskaamiseen, joka tarkoittaa myös kierrätyksen laiminlyöntiä (Bardy 2010, 40–41; Stranius 2011, 40–41.).

Huoli kestäättömyydestä on kansainvälinen ja syventyvä. Maailma tilasta vuonna 2013 raportoitiin Erik Assadourianin ja Tom Prughin toimittamassa koosteessa otsikolla *Is Sustainability Still Possible?* Suomennettuna ”Onko liian myöhäistä?” (Assadourian & Prugh 2013). Se kuulostaa vähemmän toiveikkaalta kuin edellisvuosien vuosiraportointien otsikoinnit. Vuonna 2012 Erik Assadourianin ja Michael Rennerin kooste otsikoitiin *Moving Toward Sustainable Prosperity* - suomennettuna ”Kohti kestäväää hyvinvointia” (Assadourian & Renner 2012) ja vuonna 2011 Brian Hailweilin ja Danielle Nierenbergin kooste *Innovations that Nourish the Planet* - suomennettuna ”Kuinka maailma ruokitaan” (Hailweil & Nierenberg 2011).

Lyhytjännitteinen toiminta hivuttautuu yhteiskunnan eri tasoille ja alueille. Laajentueksaan ja ulkoistuessaan moni toiminta muuttuu haavoittuvaksi. Riski on samansuuntainen jokapäiväisessä käytössä olevista tietotekniikkajärjestelmistä aina tulevaisuuden vesi- ja elintarvikeeturvallisuuteen. Aulikki Kananoja tuo esiin, että tarpeiden lisääntyessä ja tarjonnan niuketessa pitkän aikavälin ratkaisujen tekijöitä on vähän. Myös sosiaalisen näkökulmasta on tarpeellista tarkastella onko talous ainoa tekijä hyvinvoinnin rakentamisessa vai kuinka paljon siihen vaikuttavat esimerkiksi ympäristö ja osallisuus. (Kananoja 2011, 200.)

Tämän vuosituhannen sosiaalipolitiikka on keskittynyt hyvinvointivaltion säilyttämiseen, jättäen kokonaisvaltaisen ja ympäristötekijät huomioivan ajattelun varsin vähälle huomiolle. Tuuli Hirvilampi ja Ilmo Massa näkevät, että ympäristön merkitys hyvin-

voinnille nousee esiin suurten ympäristömuutosten ja erityisesti ympäristöongelmien myötä. (Hirvilammi & Massa 2009, 102–103.)

Johanna Kohlin mielestä yhteiskuntatieteellä on avainasema hyvinvoinnin tarpeiden tarkastelussa ja kestävän kehityksen sosiaalisen näkökulman esiin tuomisessa kestävän kehityksen mukaiseen kokonaissuunnitteluun ja toimintaan (Kohl 2009, 122). Sosiaalityön tulisi, tehtävässään yksilöiden ja yhteisöjen toimintaedellytysten turvaajana, pyrkiä myös ennaltaehkäisemään toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä (Kannanoja 2011, 199). Tästä syystä tarkastelen tutkielmassani kestävän hyvinvoinnin tiedostamista, näkyvyyttä ja rakenteisiin vaikuttamisen mahdollisuuksia sosiaalisen näkökulmasta.

2 KESTÄVYYDEN LÄHTÖKOHDAT

Lähtökohdaksi tutkielmalleni tarkastelen kuinka kestävä kehitys asemoituu suomalaisen yhteiskuntaan ja millaisella määrittelyllä tätä yhteyttä lähestytään.

2.1 Kestävä hyvinvointi sosiaalipolitiikassa

Kestävän kehityksen huomioiminen on nostettu esiin eri kehittämissuunnitelmissa, niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla (Kohl 2009, 121). Kestävän kehityksen huomioiminen korostuu myös Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan linjauksissa kuluvalle vuosikymmenelle (STM 2011). Johanna Kohl ja Rauno Sairinen ovat sitä mieltä, että vahvimmin esille nousevat kuitenkin taloudelliset ja ekologiset merkitykset (Kohl 2009, 121; Kohl & Sairinen 2004, 85). Ekologisen kestävyuden ja ihmisten hyvinvoinnin välinen yhteys kyllä tiedostetaan, ainakin jollakin tasolla. Sosiaalipoliittisen päätöksenteon ja toimeenpanon linjauksissa se näyttää silti edelleen jäävän kovin vähälle huomiolle tai jopa puuttuvan kokonaan. (Helne ym. 2012.) Juho Saari toteaa, että esimerkiksi syksyn 2013 poliittisissa asialistoissa kestävä kehitys ei nouse esille (Saari 2013a, 63, 67).

Reijo Väärälä pitää sosiaalipoliittista puhetta entistä eriytyneempänä ja toisaalta myös sosiaalisen unohtavana. Sosiaalipoliittinen tarkastelu keskittyy, yhteiskunnallisen kokonaisvaltaisuuden sijaan, enemmän erillisiin taloudellisiin osa-alueisiin ja pyrkii herkästi käyttämään määrittelemättömiä termejä. (Väärälä 2011, 31–33.) Samaan aikaan yhteiskunnallisen muutoksesta ja kiihtyvistä kilpailusta seuraa Marja Vaaraman mukaan eriarvoisuutta, johon sosiaalipolitiikka ei toimillaan kykene vastaamaan (Vaarama 2011, 21). Leena Eräsaari näkee palveluiden tehostamisen ja keskittämisen, sekä toisaalta pirstaloitumisen ja ulkoistamisen, olevan tuottavuusajatteluun perustuvan päätöksenteon tulosta (Eräsaari 2011, 184–186).

Ekososiaalisessa ajattelussa tiedostetaan Arto O. Salosen mukaan kapea-alaisten päätösten lyhytkestoisuus ja ongelmien siirtyminen muille alueille. Yhteiskunnallinen kestävyys tarkoittaa ekologista, sosiaalista ja taloudellista vakautta ja elinvoimaa. Se edellyttää epäkohtien havaitsemisen lisäksi myös uudistuvaa ja joustavaa toimintaa tulevaisuuden elinolosuhteiden turvaamiseksi. (Salonen 2012, 144.)

Yhteiskuntatutkimuksen tulee asettua yhteiskunnan sisälle, kuten Pertti Alasuutari (2001) muistuttaa (mt.,14). Anneli Pohjolan (2007) mukaan on oleellista tiedostaa tutkimuksen ja sen tulosten hyödynnettävyyteen liittyvät arvovalinnat. Yhteiskuntatutkimuksen kohdalla näkökulma painottuu ihmisarvon kunnioittamiseen ja sosiaaliseen vastuuseen. Tutkimuksen tulee nostaa esiin hyvinvointiin vaikuttavia seikkoja sekä edesauttaa asiayhteyksien ja ilmiöiden ymmärtämistä. (mt., 28.)

Tarkastelutavan laaja-alainen muutos edellyttää pitkäjännitteistä toimintaa ja käsitteiden jalkautuminen keskusteluun vie oman aikansa (Saari 2013, 27–28). Sosiaalisesti kestävä kehityksen tarkastelu on mielestäni erityisen ajankohtainen aihe, kun pohditaan kuinka tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeeseen vastataan ja millaisin keinoin. Tavoitteenahan on hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen. Sauli Rouhinen tuo esille, että kestävä kehityksen mukainen politiikka kattaa kaikki hallinnonalat ja tavoittelee yhteistä hyvinvointia myös pitkälle tulevaisuuteen (Rouhinen 2013, 140). Tässä sosiaalipolitiikka voidaan nähdä nykyistä hyvinvoinnin ja talouden määrittelyä laajempänä toimijana, joka osallistuu hyvinvoinnin arvioinnin uudelleen määrittelyyn (Helne ym. 2011, 312).

Hyvinvointia voidaan Timo Toikon mukaan käsitellä eri näkökulmista. Hyvinvointivaltiolaisen wellfare (hyvin selviytyminen) -käsitteen rinnalle on noussut subjektiivisesti koettua hyvinvointia korostava wellbeing (hyvinvointi) -käsite. Siinä huomio on kiinnittynyt sosiaalisten kysymysten sosiokulttuuriseen luonteeseen. (Toikko 2012, 22–28, 180–182.) Erityisesti silloin, kun ympäristötekijät muokkaavat tai uhkaavat yksilön ja yhteisön toimintaa, on syytä tarkkailla niiden sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten kohdentumista (Kohl 2004, 119–120). Tällöin ympäristökysymyksistä tuleekin yhteiskunnallisia kysymyksiä, mikä edellyttää yhteiskuntatutkimuksen aktivoitumista ekologisten näkökulmien esille nostamisessa (Hirvilammi & Massa 2009, 104).

2.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys tarkoittaa yksinkertaisimmillaan pitkäjännitteistä sekä laaja-alaista vastuullisuutta. Laajempaan keskusteluun kestävä kehityksen tarkastelu nousi Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ympäristön ja kehityksen maailmankomission vuonna 1987 julkaiseman Yhteinen tulevaisuutemme raportin (ns. Bruntlandin-raportti) kautta. Sen

määritelmän mukaan ”*Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa*”. (WCED 1987.) Vuonna 1994 kestävän kehityksen määritelmää Suomessa pohti Pentti Malaskan johtama työryhmä. Se tiivistä ajatuksen nykyisille sekä tuleville sukupolville hyvän elämisen mahdollisuudet turvaavaksi paikalliseksi, alueelliseksi ja maailmanlaajuisiksi yhteiskunnalliseksi muutostyöksi. Työryhmä päätyi laajasti nähtynä määrittämään kestävän kehityksen toiminnallisiksi ulottuvuuksiksi: a) ympäristötaloudellisen b) yhteiskunnallisen ja c) kulttuurisen ulottuvuuden. (Malaska 1994.)

Kestävää kehitystä voidaan siis tarkastella ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden kannalta. Näiden käsitteiden yhdistämisen ja tavoitteiden laajemman ymmärrettävyyden vuoksi on esimerkiksi Valtion taloudellinen tutkimuslaitos pyrkinyt kehittämään kestävän kehityksen tarkastelua inhimillisen, fyysisen, sosiaalisen ja luontopääoman kautta. Mikäli tavoitteena on jättää tuleville sukupolville edes samat mahdollisuudet kuin meillä tällä hetkellä on, tulee inhimillistä ja sosiaalista pääomaa vahvistaa ilman uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen määrän vähentämistä. (Ympäristöministeriö 2012.)

Vuoden 2006 Kansallisen kestävän kehityksen strategiassa nousee aiempaa selkeämmin esiin hyvinvointi ja osallisuus: ”*Hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti. Tavoitteena on luoda kestävää hyvinvointia turvallisessa, osallisuutta edistävässä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa kaikki kantavat vastuuta ympäristöstä.*” (Valtioneuvoston kanslia 2006, 15.) On siis hyvä havaita, että kestävän kehityksen määritelmä on riippuvainen ajasta ja paikasta (Kohl 2009, 122).

Timo Hämäläinen (2013a) tuo kestävän kehityksen tarkasteluun mukaan subjektiivisen hyvinvoinnin sekä yksilön vastuun. Tavoitteena on yhteiskuntamuutokseen liittyvän hyvinvoinnin laajemman ymmärtämisen ja vastuullisuuden kasvamisen kautta nähdä, että riskiyhteiskunnan sijaan voidaan keskittyä kestävän hyvinvoinnin tarkasteluun. Kestävän kehityksen huomioiminen omassa toiminnassa on helpompaa, mikäli tiedostetaan sen yhteys omaan hyvinvointiin. Ongelmallista on, ettei vielä ole riittävästi keskusteltu eikä yleisesti määritelty sitä viitekehystä, joka pitäisi sisällään materiaalistien hyvinvointitekijöiden lisäksi myös henkisen hyvinvoinnin. (mt., 4, 12.)

2.3 Sosiaalityö

Myös sosiaalityön määrittely muovautuu kulloisenkin tilanneyhteyden mukaan. Sosiaalityötä tehdään erilaisilla ammattikentillä, jolloin sen toiminnalliset elementit muokkautuvat ajallisesti sekä paikallisesti (Kanaoja ym. 2013, 22). Sosiaalityön yleiseksi tavoitteeksi voidaan kuitenkin määritellä yhteiskunnallisen muutoksen edistäminen, ihmisten välisten ongelmien ratkaiseminen sekä yksilöiden elämänhallinnan ja itsenäistymisen edistäminen hyvinvoinnin tukemiseksi. Sosiaalityö kohdentuu ihmisen ja hänen ympäristönsä väliseen vuorovaikutukseen sosiaali- ja käyttäytymisteoreettisia teorioita ja yhteiskuntajärjestelmästä olemassa olevaa tietoa hyödyntäen. Sen peruseriaatteina ovat ihmisoikeudet sekä yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus. (IFSW 2012.) Sosiaalityön muuttuvuus on tiedostettu jo määritelmää vuonna 2000 hyväksyttäessä. Nyt uuden sosiaalihuoltolain uudistamistyöryhmä on kirjannut lakiesitykseen, että *”sosiaalityössä kyse on suunnitelmallisesta, tavoitteellisesta ja tutkimustietoa hyödyntävästä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön toiminnasta, jolla pyritään myönteiseen muutokseen asiakkaan elämäntilanteessa, vahvistetaan ihmisten omia toimintaedellytyksiä sekä pyritään ratkaisemaan ja torjumaan sosiaalisia ongelmia ihmisten elinympäristössä. Sosiaalityötä tehdään asiakastyönä yksilöiden ja perheiden kanssa, mutta myös erityisesti yhteisöjen ja yhdyskuntien hyvinvointiin vaikuttamaan pyrkivänä rakenteellisena ja ehkäisevänä sosiaalityönä. Lisäksi sosiaalityön tarkoituksen toteutuminen edellyttää työskentelyä eri verkostojen ja ryhmien kanssa, tiedotus- ja vaikuttamistoimintaa sekä tutkimus-, kehittämis- ja arviointitoimintaa.”* (HE 164/2014 vp.)

Sosiaalityön tarkastelu voidaan siis jakaa ammatin tai sosiaalipoliittisen järjestelmän toimijuuteen (Kanaoja ym. 2013, 26). Kyösti Raunion mukaan sosiaalityö on Suomessa yleisesti asettunut asiakastasolle elämän haasteiden selvittämiseen, mutta se on liittynyt myös yhteiskunnalliseen toimintaan. Yhteiskunnallinen ympäristö taas on ollut vahvasti sidottuna hyvinvointivaltioon. (Raunio 2000, 11–12.) Nyt tuota yhteiskuntapoliittista suojaa ei enää sellaisenaan ole saatavilla. Eivätkä sosiaalipalveluiden viimeaikaisten ratkaisujen suunnat ole osoittautuneet ongelmattomiksi. (Toikko 2012, 129–130, 180.)

2.4 Sosiaalisesti kestävä kehitys

Sekä kestävä kehitys että sosiaalityö tavoittelevat monimuotoista hyvinvoinnin säilymistä. Sosiaalisesti kestävä kehitys määrittäminen ei silti ole yksinkertaista, osittain siksi, että sosiaalisen käsitettä itsessään on pidetty hankalana ja laajana. Näin on siitä huolimatta, että Suomen kielen perussanakirjan 2004 mukaan sosiaalinen tarkoittaa yksinkertaisesti ”yhteisöllistä, yhteiskunnallista ja yhteiskunnassa heikossa asemassa olevien auttamiseen tähtäävää” sekä toisena merkityksenä ”yhteiskuntaan tai yhteisöön sopeutuvaa tai seurallista” (Suomisanakirja 2012). Toisaalta sosiaalisen käsite yhdistyy usein kapea-alaisesti sosiaalisiin ongelmiin liittyväksi (Sairinen & Kohl 2004, 15). Kananoja muistuttaa käsitteen määrittämisen tärkeydestä sosiaalisen toiminnan rajauksen sekä yhteiskunnallisen aseman täsmentämiseksi (Kananoja 2011, 187).

Myös kestävä kehitys määrittely kaikkine ulottuvuuksineen on tilannesidonnainen. Erityisen altis muutoksille on sosiaalisesti kestävä kehitys määrittelmä, sillä se on mukana kaikissa kestävä kehitys alueissa. (Kohl 2009, 122.) Yksittäisenä esimerkkinä tästä laaja-alaisuudesta voidaan käyttää lakia ympäristövaikutusten arvioinnista (1994, 2§). Lain mukaisesti on hankkeen tai toiminnan ympäristövaikutuksia arvioitaessa selvitettävä sekä välilliset että välittömät vaikutukset Suomessa ja sen alueen ulkopuolella seuraavilta osin:

- a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä
- e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Lakiin on täsmennetty menettelyohjeet, joiden mukaan selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset. Menettelyohjeiden mukaan kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Lisäksi kuullaan myös yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea. (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10.6.1994/468, 2§.) Lain kirjaimellisen tulkinnan toteuttaminen edellyttäisi Kohlin (2009) mukaan muutoksen sosiaalisten vaikutusten

laaja-alaista tarkastelua. Sen tulisi koskea elämäntapaa, kulttuuria, yhteisöjä, poliittisia järjestelmiä, ympäristöä, terveyttä ja hyvinvointia, henkilökohtaisia ja varallisuutta koskevia oikeuksia sekä pelkoja ja toiveita (mt., 124).

Sosiaalisen käsitteen määrittelyn haasteissa on kysymyksessä osittain todellisuuden tuottamiseen tähtäävän käsitteen häivyttäminen muiden käsitteiden alle. Sosiaalisesti kestävä kehitys kohdalla oleellista on siitä käytävän keskustelun lisääntyminen ja asian tarkastelu eri näkökulmista. (Pohjola & Särkelä 2011, 299–300.) Tässä keskustelussa on Helneen ym. mukaan hyvä kiinnittää huomiota myös sosiaalisen muutokseen ja erityisesti sosiaalipolitiikan välineellistämiseen muiden kuin oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällainen toiminta on ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi ovat loppujen lopuksi riippuvaisia ekologisesta kestävydestä. Tästä syystä olisi oleellista tarkastella ennemminkin sosiaalipolitiikan mahdollisuuksia ekologisen kestävyuden edistämiseen. (Helne ym. 2012, 12–15). Leo Stradiuksen mukaan hyvinvoinnin yksilöllisten ajatusmuutosten lisäksi tarvitaan yhteiskunnallista keskustelua ja rakennemuutosta. Tulee pyrkiä muuttamaan ajatusta ekologisesta näkökulmasta siten, että siitä tulisi yksi sosiaalipolitiikan lähtökohta. (Stranius 2011, 37, 43–44.)

Kestävä kehitys yhteydestä sosiaaliseen hyvinvointiin on viime vuosien aikana ilmestynyt useita asiaa eri näkökulmista tarkastelevia tutkimuksia sekä aihetta laajasti pohtivia artikkelikoosteita ja teoksia. Marketta Rajavaara toteaa, että sosiaalisen kestävyden arviointia on pyritty kehittämään niin Suomessa kuin eri puolilla maailmaa, mutta erityisesti kokemustietoon perustuva kansalaisten näkökulma on jäänyt arvioinnissa vähälle huomiolle. Oleellista olisi kuitenkin huomioida millaisia käsityksiä ihmisillä on kehityksen mahdollistamisesta ja pitkäjännitteisestä turvaamisesta, sekä suunnata arviointi riittävän pitkälle tulevaisuuteen. (Rajavaara 2012, 285–287.) Vahvistamalla ja edistämällä kansalaisten osallisuutta on mahdollista edistää pitkäkestoisten ratkaisujen syntymistä (Hämäläinen 2013a, 13).

3 SOSIAALISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA

3.1 Sosiaalisten vaikutusten arviointi

Muutos johtaa aina uuteen tilanteeseen. Muutoksen katsontakannasta, suuruudesta ja suunnasta riippuu kuinka se koetaan yksilönä, yhteisönä tai yhteiskuntana. (Kohl 2009,117.) Silloin kun toiminnan tai tapahtuman vaikutukset kohdistuvat hyvinvointiin tai koettuun elämänlaatuun, puhutaan sosiaalisista vaikutuksista (Raunio & Kohl 2004, 13). Vaikutusten arviointi on Roel Slootwegin ym. mukaan osa toiminnan arviointia, joka kattaa kokonaisen prosessin. Toiminnan arviointia jaoteltaessa on tyypillistä erottaa suoraan prosessista osoitettavat institutionaaliset sekä luonnon- tai rakennettuun ympäristöön tai talouteen kohdentuvat biofyysiset vaikutukset sosiaaliseen ympäristön kohdentuvista vaikutuksista. Sosiaalinen ympäristö pitää sisällään sosiokulttuuriset, taloudelliset ja ekologiset arvot. (Slootweg ym. 2001, 19–21.) Vaikka sosiaalisten vaikutusten arvioinnin lähtökohta on ollut päättäjien tietoisuuden lisääminen strategioiden ja hankkeiden suoran toiminnan vaikutuksista, on hyvä ottaa huomioon myös toiminnan välilliset vaikutukset (Kohl 2009, 118; Sairinen & Kohl 2004, 14).

Edellä tarkoitettujen sosiaalisiin vaikutuksiin välillisesti kohdentuvien institutionaalisten ja erityisesti biofyysisten vaikutusten lisäksi sosiaalisten vaikutusten arviointi mahdollistaa koetun hyvinvoinnin kartoittamisen. Kohl (2009) tuo esille Branchin, Hooperin, Thompsonin ja Creightonin (1984) mallin sosiaalisesta organisoitumisesta, jonka mukaan yhteisön resurssit kertovat sen toiminnan tason ja mahdollisuudet. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin avulla on mahdollista ennakoita hyvinvoinnin ja elämänlaadun osatekijöiden tulevaisuutta, sekä niihin liittyviä tarpeita ja tavoitteita. Ennakoinnissa on aina mukana myös mahdollisuus resurssien käytön vahvistamisesta. (mt., 118–122.)

Riitta Särkelän mukaan koetun hyvinvoinnin kartoittamisessa on oleellista huomioida osallisuuden tunteen merkitys hyvinvoinnin osatekijänä. Ihmisellä on tarve voida vaikuttaa itseään koskettaviin asioihin. Kun yksilöllä ja yhteisöllä on mahdollisuus vaikuttaa itseään ja ympäristöään koskeviin asioihin, vahvistaa osallisuus koettua hyvinvointia

ja osallistumismahdollisuudet helpottavat aktiivisuutta. Tämä lisää sitoutumista ja pitkäjännitteistä toimintaa, mikä on kestävyuden edellytys. (Särkelä 2011, 154–156.)

3.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkielmani tavoitteena on kartoittaa kirjallisuuskatsauksen avulla aineistossa esiintyvää tietoa ympäristön sosiaalisten vaikutusten arvioinnista. Lisäksi tavoitteena on tarkastella sitä, esiintyykö sosiaalityö näissä tutkimuksissa ja kuinka se näyttäytyy. Lähtökohtana tarkastelulle on ihmisen ja ympäristön yhteys. Paikallisessa elinympäristössä voi olla helpompi tunnistaa ekologiset ja sosiaaliset tekijät, mutta maailmanlaajuisten ympäristökysymysten merkitys tasa-arvolle ja oikeudenmukaisuudelle saattaa olla huomattavasti suurempi (Sairinen & Kohl 2004, 11).

Ympäristömuutokset heijastuvat ihmisten hyvinvointiin monin eri tavoin ja nykyisin tiedostetaan esimerkiksi ympäristöongelmien yhteys sosiaalisiin ongelmiin (Helne ym. 2012, 38–39). Carel B. Germain ja Alex Gitterman muistuttavat, että sosiaalityössä ympäristö tulee käsitteenä nähdä laaja-alaisesti, unohtamatta vuorovaikutuksen ja psykologisten tekijöiden merkitystä (Germain & Gitterman 1980, 137–138). Selvittääkseni mistä eri näkökulmista ympäristön sosiaalisia vaikutuksia tutkimuksissa tarkastellaan, asetan tutkimuskysymykseni avaraksi.

Ensisijainen tutkimuskysymykseni on:

1. Mistä puhutaan, kun kirjoitetaan ympäristön sosiaalisten vaikutusten arvioinnista?

Koska sosiaalipolitiikan tehtävä on vastata sosiaalisiin haasteisiin ja sosiaalipolitiikkaa käytännössä toteutetaan sosiaalityön kautta, haen lisäksi vastausta seuraavaan kysymykseen:

2. Esiintyykö sosiaalityö näissä tutkimuksissa ja miten se esiintyy?

Mikäli sosiaalityö esiintyy aineiston artikkeleissa, kysyn myös seuraavaa:

3. Missä yhteydessä ja millainen merkitys sosiaalityölle annetaan?

3.3 Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkielmani perustuu (ekososiaalisen sosiaalityön) systeemiteoreettiseen ajatukseen kokonaisvaltaisuuudesta, jossa ihmisen ja ympäristön tarkastelu erillisinä on mahdotonta (Helne ym. 2012, 66.) Ludvig von Bertalanffy toi esille ajattelun eri tieteiden yhteen soittamisesta (Bertalanffy 1969). Jussi Syrjänen täsmentää, että systeemiteoreettinen ajattelu lähtee liikkeelle kokonaisuudesta, jonka muodostavat osasysteemit (Syrjänen 2010, 125). Lähtökohta on nimenomaan laajempi kuin tekninen systemaattisuus (Bertalanffy 1969). Oleellista systeemiteoriassa on Kati Närhen ja Aila-Leena Matthiesin mukaan eri systeemien, esimerkiksi sosiaalisten ja biologisten systeemien, välinen riippuvuus (Närhi & Matthies 2001, 20). Eikä Bertalanffyn mielestä ole olemassa perusteita miksi biologia ja käyttäytymis- tai yhteiskuntatieteet tulisi erottaa toisistaan. Koska sosiaalityeet ovat sosiaalisia systeemejä käsitteleviä tieteitä, niissä voidaan hyvin käyttää systeemiteoreettista lähestymistapaa (Bertalanffy 1969).

Salonen (2012) muistuttaa, että tie ekososiaalisuuteen perustuu arvoihin. Ihmisen vapauden ja vastuun tasapaino kattaa kaikki ekososiaalisen sivistyksen perustalla olevat arvot (mt., 136–138). Ekologinen eheys ja monimuotoisuus pitävät sisällään vastuun monimuotoisen elämän säilyttämistä ja riippuvuuden ekosysteemeistä (Germain & Gitterman 1980). Ihmisten keskinäinen riippuvuus ja tasavertaisuus turvaavat ihmissuhteiden mahdollisuudet ja niihin liittyvän vuorovaikutuksen ja huolenpidon. Demokratia, väkivallattomuus ja rauha liittyvät osallisuuteen, yhteyteen, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja suvaitsevaisuuteen. (Salonen 2012, 136–138.)

Jef Peetersin mukaan sekä kestävä kehitys että sosiaalityö nostavat esiin hyvinvoinnin, oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeudet, monimuotoisuuden ja osallisuuden. Tämän lähestymistavan mukaan sosiaalityö ja kestävä kehitys voivat yhdessä toimia sosiaalista pääomaa rakentavasti, saaden aikaan sinnikkyyttä. Parhaimmillaan se voi tuottaa sosiaalista muutosta saavuttavaa valtaistumista. (Peeters 2012, 8-12.) Yrjö Haila muistuttaa, että tutkimuksen tehtävänä on tuottaa tietoa ympäristön ja yhteiskunnan yhteydestä ja niiden merkityksestä toisiinsa muutoksissa (Haila 2009, 279). Eri tasoilla tehtävä kokonaisvaltainen ihmisen ympäristössään huomioiva työskentely mahdollistaa Aila-Leena Matthiesin sekä Liisa Häikiön mielestä palvelujen käyttäjien ja päättävien poliitikkojen

kohtaamisen (Matthies 2001, 127–128; Häikiö 2012, 156). Hyvin onnistuessaan se voi johtaa sosiaalipoliittiseen muutokseen (Peeters 2012, 12).

3.3.1 Ekososiaalinen sosiaalityö

Ympäristöajattelu on ollut mukana sosiaalityön alkumetreiltä alkaen, yhtäläillä Mary Richmondin kuin Jane Addamsin teoreettisissa rakenteissa (Närhi & Matthies 2001, 18–19). Ekososiaalinen sosiaalityö pitää sisällään sekä näkemyksen kokonaisvaltaisesta ajattelusta että pyrkimyksen yhdistää ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä kysymyksiä (Matthies 2001, 134–135). Se on yksi tapa jäsentää yhteiskunnassa tapahtuvia asioita. Germainin ja Gittermanin mielestä ekologinen lähestymistapa toimii sosiaalityössä juuri siksi, että sosiaalityö on aina koostunut ihmisten auttamisen ja parempien elinolosuhteiden edistämisen yhteistyöstä. Ihmisen ja ympäristön välisen yhteyden monimutkaisuus näyttäytyy ristiriidassa tarpeiden ja mahdollisuuksien sekä toisaalta ympäristötekijöiden huomioimisen välillä. (Germain & Gitterman 1980, 5, 28.) Ekososiaalisen sosiaalityön tarkastelussa Närhi ja Matthies ovat jäsentäneet kaksi pääsuuntaa: systeemiteoreettisen ajattelun ja ekokriittisen lähestymistavan (Matthies & Närhi 2014, 87, 91; Närhi & Matthies 2001, 16–17).

Systeemiteoreettinen ajattelu näkee ihmisen ja hänen ympäristönsä kokonaisuutena, jossa myös sosiaalityötä voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti (Närhi & Matthies 2001, 20, 44). Germainin ja Gittermanin (1980) mukaan sosiaalityön kokonaisvaltaisessa tarkastelussa tulee kiinnittää huomioita yksilöiden, yhteisöjen ja järjestelmien väliseen yhteyteen. Järjestelmien ja yhteiskunnan välinen suhde näyttäytyy muodollisesti rakenteissa, politiikassa sekä ohjelmissa. Vapaamuotoisesti se on nähtävissä sosiaalisissa ja kulttuurisissa systeemeissä. Sosiaalityön rooliin kuuluu ensisijaisesti auttaa yksilöitä ja yhteisöjä käyttämään olemassa olevia elämänhallinnan ja selviytymisen voimavaroja heidän omassa sosiaalisessa ja fyysisessä ympäristössään. Sosiaalityön tehtävä laajenee erityisesti silloin, jos yksilön tai yhteisön voimavarat ovat oman edun ajamisen kannalta puutteelliset. (mt., 151–155.)

Carol H. Meyer ja Mark A. Mattiani muistuttavat, että systeemiteoreettisen ajattelun avulla ei voida kertoa kuinka asiat ovat vaan pikemminkin se tulee nähdä teoriana jonka

avulla tarkastellaan eri elementtien vuorovaikutusta (Meyer. & Mattiani 1999, 7.) Tosin systeemiteoreettinen ajattelu on keskittynyt sosiaalisen ympäristön ja sosiaalisten suhteiden tarkasteluun, jättäen ympäristökysymykset sosiaalipoliittisen keskustelun ulkopuolelle (Matthies & Närhi 2014, 92).

Ekokriittisen lähestymistavan lähtökohdat ovat Närhen ja Matthiesin mukaan vahvemmin kantaaottavia ja poliittisesti painottuneita. Sen voidaan katsoa lähteneen 1970-luvulla levinneestä ekologisesta tiedostamisesta. Ekokriittisen lähestymistavan yksi tunnusomainen piirre onkin ollut teollisen modernisaatioprosessin kriittinen tarkastelu. (Närhi & Matthies 2001, 24–25.) Ekokriittinen lähestymistapa on kyseenalaistanut jo pidemmän aikaa jatkuvan kasvun mahdollisuuden. Lähestymistavan mukaan sosiaalisten ja ympäristökysymysten eriyttäminen tai jättäminen kestävän talouspoliittisen suunnittelun ulkopuolelle ei ole mahdollista. (Matthies & Närhi 2014, 92.) Systeemiteoreettiseen ajatteluun nähden oleellinen ero ekokriittisessä ajattelussa liittyy luonnonympäristön huomioimiseen osana ihmisyyhteisöä ja sen analysointia (Matthies & Närhi 2001, 24–25). Ekologisesti kestävään ja sosiaalisesti oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan suuntaamiseen eivät riitä yksilötason ratkaisut, vaan on uudelleenarvioitava ja uudistettava rakenteita (Matthies & Närhi 2014, 93; Stranius 2011, 44).

3.3.2 Tarkastelunäkökulmani täsmentyminen

Vaikka ekologian ja suomalaisen sosiaalipoliitiikan yhteys on noussut esille jo 1970-luvulla yleisen ympäristötietoisuuden heräämisen myötä, ekososiaalisen näkökulman kehittäminen sosiaalityössä aktivoitui varsinaisesti vasta 1990-luvulla. (Närhi & Matthies 2001, 34–35.) Keskustelu ympäristön tilasta ja tulevaisuudesta nähtiin Helneen ym. (2012) mukaan pitkälti marginaaliryhmien aktivismissa tai ”viherpiipertämiseksi” leimautumisessa. Huoli systeemin eri tasojen hyvinvoinnista on jäänyt monessa tilanteessa toissijaiseksi kasvuvision edistämiseen, korjaamiseen ja elvyttämiseen nähden. Sosiaalipoliittisissa päätöksissä näyttäytyy asiantuntijuutena enimmäkseen talouskasvun ylläpitämiseen liittyvä huoltosuhteen heikkenemisen ja työurien pidentämisen pohdinta. Ekologinen kestävyys ja sen yhteys hyvinvointiin tai sosiaaliturvajärjestelmään sekä siihen liittyvät ekologiset kysymykset ovat esiintyneet keskustelussa kovin vähän. (mt., 46–48.)

Marjatta Bardyn mukaan on yleisesti tunnistettavissa, että hyvinvoinnin kokemus liittyy aineellisia tekijöitä laajempaan kokonaisuuteen ja on aina yksilöllinen kokemus. Molemmat tekijät lisäävät hyvinvoinnin mittaamisen vaikeutta. Kohtuullisten aineellisten tekijöiden lisäksi korostuu sosiaalisten suhteiden ja osallisuuden merkitys. (Bardy 2010, 27, 43.) Riitta Särkelän mielestä hyvinvoinnin edistämiseen kietoutuu sosiaalisten suhteiden ja osallisuuden lisäksi oleellisesti oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo (Särkelä 2011, 145). Koska ihminen on täysin riippuvainen luonnosta, tulee entistä laajemmin ymmärtää myös luonnon yhteys hyvinvointiin (Bardy 2010, 45).

Niklas Luhmannin (2004) mielestä oikeudenmukaisuuden pohdinnassa on hyvä pohtia myös vallan sijoittumisen ja oikeusjärjestelmän käsittelyä. Oikeusjärjestelmä, oikean ja väärän määrittäjänä, tuottaa ja ylläpitää kohdennettua oikeudenmukaisuutta. Oikeusjärjestelmä on kuitenkin toteuttava taho, jonka taustalla valta liittyy poliittiseen päätöksentekoon. Toisaalta on huomioitava talousjärjestelmän politiikkaan kohdistama tuottamattomien yhteiskunnallisten asioiden vastuu. Talousjärjestelmä toimii kannattavuusperiaatteella, huolimatta kaksoisroolistaan kannattavuuden ja julkisten menojen sekä työpaikkojen turvaamisen välillä. Tästä syystä tuotannon pyyteettömien ympäristötavoitteiden mahdollisuus ei ole uskottavaa, vaan ympäristöhuolenpidon mahdolluttaminen talousjärjestelmään tapahtuu ainoastaan talouden kautta. Ekologisen valistuksen ja valinnan mahdollisuuksien lisääminen on toki sinällään suotavaa. (Luhmann 2004) Oikeudenmukaisuutta tarkasteltaessa on kuitenkin hyvä miettiä ovatko kestävän kehityksen mukaiset kuluttajavalinnat kaikille tasa-arvoisesti mahdollisia ja kuinka kuluttajavastuu siirtyy. Se, mistä lähtökohdista tai kenen ehdoilla asiaa tarkastellaan, on nähtävissä siinä puhutaanko kuluttajista vai kansalaisista.

Tietoisuutta maapallon tilasta ei Matthiesin ja Närhen (2014) mukaan voida enää ohittaa, eikä tuodittautuminen erillisen hyvinvoinnin rakentamiseen ole mahdollista. Muutos on tuonut myös sosiaalityölle uudenlaisia kysymyksiä, siitä kuinka vastata maailmanlaajuiseen haasteeseen ja millaiseksi sosiaalityön rooli tulevaisuudessa muokkautuu. Sosiaalityön valmiuksia nähdä hyvinvointi kokonaisvaltaisesti, myös ympäristö- ja luontoarvojen merkityksen kautta tulisi vahvistaa. (mt., 95).

Tutkielmani lähtökohtana on ollut systeemisen ajattelun idea kaiken vaikuttavuudesta kaikkeen. Sosiaalityön ekososiaalisista viitekehysistä tarkastelunäkökulmani sijoittuu ehkä lähemmäksi ekokriittisyyttä. Matthiesin ja Närhen (2014) mukaan on kuitenkin tapahtunut ekososiaalisten viitekehysten yhdentymistä. Kattavaan oikeudenmukaisuuteen tulee sisältyä yhtäläillä sosiaalinen kuin ympäristö ja siihen pyrkimisessä keskustelua käydään ekokriittisessä hengessä. (mt., 91, 93.)

3.4 Tutkimuksen toteutus

Koska tavoitteeni on hahmottaa sosiaalisesti kestävästä kehityksestä tuotettua tutkimustietoa, tarkastelen aineistoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmällä. Tomi J. Kallion mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus tarkoittaa yksinkertaistettuna sitä, että tarkastelunäkökulman kannalta oleellinen olemassa oleva tieto käsiteltävästä aiheesta kootaan tiiviiksi paketiksi (Kallio 2006).

3.4.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksella osoitetaan tutkittavan aiheen kannalta merkittävä aiempi tutkimustieto. Kirjallisuuskatsausta tehtäessä syvennetään ymmärrystä tutkittavasta aiheesta sekä soveltuvista tutkimusmenetelmistä. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2005.) Kirjallisuuskatsausta käytetään Ari Salmisen mukaan usein muita metodeja tukevana tekniikkana, eräänlaisena alkututkimuksena. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa on kuitenkin kysymys itsenäisestä metodista. Siinä huomio kiinnitetään käytettyjen lähteiden keskinäiseen yhteyteen, jota käsitellään tarkasti määritellyn ilmiön kautta. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen aloitetaan määrittelemällä tutkimuskysymys tai -kysymykset ja rajaamalla kartoitukseen hyväksyttävät tietokannat. (Salminen 2011.)

Tutkimuskysymykset ja tietokantojen käyttö vaikuttavat Salmisen mukaan siihen, millaisia hakutermejä valitaan. Hakutermin tavoitteena on rajata aineistoa vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Käytännön seulonalla rajataan aineistoon hyväksyttävä materiaali esimerkiksi julkaisukielen ja -ajankohdan osalta. Metodologisella seulonalla pyritään varmistamaan aineiston laadukkuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tut-

kimus suunnitellaan huolellisesti ja kiinnitetään erityistä huomiota otannan valintaan ja tiedonkeruun suunnitteluun. Varsinainen systemaattinen kirjallisuuskatsaus edellyttää ennalta määriteltyä tiedonkeruun mallia, jolloin aineisto on koottavissa standardoidusti. Lopuksi katsauksen tuloksista kootaan synteesi. Tämä tarkoittaa olemassa olevan tiedon tiivistämistä, esiin nousseiden seikkojen selittämistä ja yhteensovittamista tutkimustarpeen osoittamiseksi. (Salminen 2011.) Tästä syystä systemaattista kirjallisuuskatsausta voidaan Kirsi Johanssonin mielestä nimittää rajatusti valittuihin ja korkealaatuisiksi arvioituihin tutkimuksiin kohdistuvaksi sekundaaritutkimukseksi (Johansson 2007, 4).

3.4.2 Aineiston kokoaminen

Alustava tarkoitukseni oli keskittyä tutkielmassani kotimaiseen aineistoon käyttäen ensisijaisesti sähköisiä tietokantoja, kuten Kotimainen lehtiartikkelitietokanta (ARTO), Suomen yliopistokirjastojen yhteistietokanta (Melinda) ja Suomen kansallisbibliografia (FENNICA). Koehakuni edellä mainittuihin kotimaisiin tietokantoihin sekä vertaileva koehaku kahteen kansainväliseen tietokantaan, Applied Social Sciences Index and Abstracts (ASSIA) ja Education Resources Information Center (ERIC), osoittivat kansainvälisen aineiston määrällisesti huomattavasti kotimaisia runsaammaksi. Alkuperäiseen tutkimuslähtökohtaan ja rajauksiin nähden kotimainen aineisto osoittautui liian suppeaksi. Pitäytyminen suunnitellussa tutkimuskysymyksessä ja elektronisen aineiston käytössä edellytti aineiston laajentamista.

Lopullinen aineistohaku kohdentui seuraaviin tietokantoihin: Kotimainen lehtiartikkelitietokanta (ARTO), Suomen yliopistokirjastojen yhteistietokanta (Melinda), Suomen kansallisbibliografia (FENNICA), Applied Social Sciences Index and Abstracts (ASSIA), Education Resources Information Center (ERIC), Social Sciences Citation Index (osa Web of Science), Social Services Abstracts, Sociological Abstracts, SwePub, Environmental Sciences and Pollution Management, Biological Sciences ja Worldwide Political Science Abstracts.

Toteutin aineistohaun kahdessa vaiheessa. Aineistohaun ensimmäinen vaihe tapahtui heinä – elokuussa 2013. Jatkaessani työtä helmikuussa 2014, tein vielä tarkistushaut käyttämiini tietokantoihin ja täydensin aineistoa tuoreilla artikkeleilla.

3.4.3 Aineistovalinta

Hakusanojen huolellinen määrittely helpottaa tutkimuksen kannalta oleellisen ja luotettavan aineiston löytymistä. Hakusanoja määrittäessä on huomioitava myös tietokannat joihin haku kohdistuu. Haussa on mahdollista käyttää sekä tietokantojen asiasanahakuja että itse määriteltäviä sanoja. Sanojen ja määritteiden yhdistämisessä voidaan hyödyntää Boolean logiikkaa and, or, no (ja, tai, ei). Apusanoja, käsitteitä, rajauksia ja tietokantoja supistamalla sekä laajentamalla on mahdollista hallita hakutulosten määrää. (Tampereen yliopistokirjasto 2011.) Tarkkojen rajausten tekeminen edellyttää alustavaa aineistokatsausta, jonka mukaan hahmottuu hyödynnettävissä olevan aineiston määrä. Testasin eri hakusanoja ja niiden yhdistelmiä koehaulla. Lopullisiksi hakusanoiksi täsmentyivät ympäristö, kestävä kehitys, sosiaalityö, environment, sustainability ja social work.

Sanna-Mari Pudas-Tähkän ja Anna Axelinin (2007) mukaan, tutkimuskysymysten täsmällisyyden lisäksi, tulee aineistoon hyväksyttävien tutkimusten sisäänotto- ja poissulkukriteerit määritellä tarkasti. Huolellinen hakuprosessi on edellytys systemaattisen kirjallisuuskatsauksen luotettavuudelle. Sitä edellyttää myös koko prosessin täsmällinen kirjaaminen. (mt., 47–50). Sisäänottokriteerini olivat: 1) laatu (vertaisarvioitu tutkimusartikkeli tai konferenssijulkaisu) 2) kieli (suomi, englanti, ruotsi) sekä sisältökriteerit 3) julkaisuaika (2000 – 2/2014) ja 4) saatavuus (sähköisesti saatavilla oleva). Rajauksien täsmennyttyä poissulkukriteereiksi muodostuivat: 1) kohdentuminen Eurooppaan tai asian yleiseen käsittelyyn sekä sisällölliset kriteerit 2) käsittelee kestävästä kehitystä ja 3) huomioi ympäristön sosiaaliset vaikutukset.

Elina Kontio ja Kirsi Johansson toteavat, että tutkimuksen yleisten laatukriteerien lisäksi systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa on huomioitava alkuperäistutkimusten laadun arviointi ja tutkimukseen mukaan hyväksyttävien aineistojen huolellinen valikointi, joka lisää aineiston kokoamiseen käytettävää aikaa (Kontio & Johansson 2007, 105–107). Aineiston laadun arviointi tarkoittaa tässä tutkielmassa ensisijaisesti sitä, että aineisto on tutkittuun tietoon perustuvaa, julkaisukanavaltaan tieteellisesti hyväksyttävä ja kontekstiin liittyvä. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tulee alkuperäiskriteerien lisäksi tarkistaa laatukriteerit, ja tarvittaessa täsmentää niitä ennen lopullista aineistovalintaa (Kontio & Johansson 2007, 101). Tässä tutkielmassani olen käyttänyt laadunarvioinnin apuna sisäänottokriteerinä ainoastaan vertaisarvioidun aineiston hyväksymistä.

3.4.4 Aineiston muodostuminen

Aineistohaku heinä–elokuussa 2013 tuotti käytetyillä hakusanayhdistelmillä (ympäristö ja kestävä kehitys ja sosiaalityö sekä environment and sustainability and social work) 971 osumaa. Kokotekstin sisäänottokriteereitä 1–4 (laatu, kieli, julkaisuaika ja saatavuus) käyttäen tarkasteltavaksi valikoitui 45 artikkelia. Haku useammasta tietokannasta tuotti myös päällekkäisyyttä, jota tässä vaiheessa oli 13 artikkelin verran (45 tarkasteltavaa artikkelia + 13 samaa artikkelia = 58 sisäänottokriteereillä 1–4 hyväksyttyä artikkelia).

Ennen aineiston lopullisen analyysin aloittamista tein 2/2014 tarkastuksen käyttämiini tietokantoihin samoilla hakusanoilla kuin alkuperäisessä haussa. Tarkistushaku tuotti 108 osumaa. Käytin laadun, kielen ja saatavuuden kohdalla samoja sisäänottokriteereitä kuin alkuperäisessä haussa, mutta julkaisuajan rajasin 8/2013 – 2/2014. Tarkasteltavaksi valikoitui vielä 5 artikkelia. Yhteensä koko tekstinä tarkasteltavana oli 50 artikkelia. Poissulkukriteereitä 1–3 (kohdentuminen, käsittelee kestävästä kehitystä ja huomioi ympäristön sosiaaliset vaikutukset) käyttäen lopulliseen aineistoon valikoitui 39 artikkelia. (Liite 1. Hakuprosessin eteneminen; Liite 2. Haku tietokannoista)

Aineiston jäsentämiseksi muokkasin yksinkertaistetun tiedonkeruulomakkeen. Tutustuin ensin erilaisiin systemaattisissa kirjallisuuskatsauksissa käytettyihin tiedonkeruulomakkeisiin. Elina Pekkarisen (2010), Elina Kontion ja Kirsi Johanssonin (2007) sekä Suomen sairaanhoitajaliiton (2004) käyttämät mallit antoivat osviittaa tiedonkeruulomakkeeni muokkaamiseen. Tiedonkeruulomakkeeseen keräsin artikkelin julkaisukanavan lisäksi artikkelin perustiedot sekä lyhyesti artikkelin käsittelemän tutkimuksen tavoitteet, teema-alueet, tutkimusnäkökulman ja keskeiset tutkimustulokset. (Liite 3. Tiedonkeruulomake) Lopullisesta aineistosta kokosin yhteenvetotaulukon artikkelien oleellisimmista tiedoista ja sisällöistä. (Liite 4. Aineiston kuvaus)

3.4.5 Aineiston analyysi

Huolimatta siitä, että systemaattista kirjallisuuskatsausta pidetään enemmän teoreettisena, sen analysointiin soveltuu Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven mielestä erinomaisesti

ti aineistolähtöinen sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2011). Tässä työssäni olen käyttänyt aineistolähtöistä analyysiä apuna jäsentäessäni aineiston rakennetta. Hain siis aineistooni artikkeleita, joissa käsitellään ympäristön sosiaalisia vaikutuksia. Lopullisen aineiston analysoinnissa etenin tarkastelemalla mistä näissä artikkeleissa kirjoitetaan ja etsimällä sosiaalityön esiintymistä aineistoni artikkeleissa.

Analyysin aluksi luokittelin aineiston aihealueiden ja käsittelyn näkökulmien perusteella. Tämän jälkeen yhdistin samansuuntaiset luokat, muodostaen yläluokkia. Salmisen mukaan systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa muodostettujen luokkien sisältöjä tarkastellaan teorialähteiden kautta (Salminen 2011). Kohdassa neljä (ympäristön sosiaaliset vaikutukset) esittelen millaisia tuloksia aineistosta muodostuneiden luokkien tarkastelu teorialähteiden kautta tuotti. Lopuksi kokoan tulokset synteetiksi. Tähän sisältyy olemassa olevan tiedon raportointi, löydösten selittäminen ja tarpeelliseksi havaittujen tulevaisuuden tutkimusten esille tuominen. Salmisen mukaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen suurimpana uhkana pidetään liian pinnallista kuvailevaa synteesiä. (Salminen 2011, 10–11.) Päästäkseni aineiston syvällisempään tarkasteluun ja varmistakseni, että aineistosta on tarkasteluni kannalta löydettävissä oleellinen tieto, asetin tutkimuskysymykselleni kaksi lisäkysymystä.

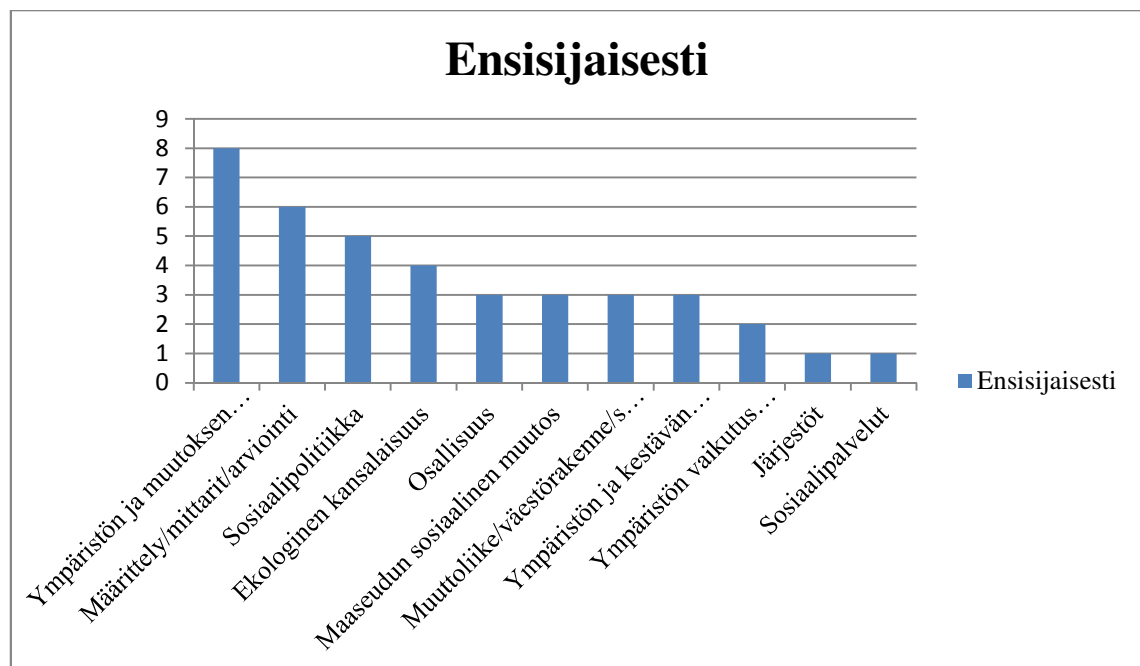
Analyysin loppuvaiheessa tutustuin Matthiesin ja Närhen (2014) tuoreeseen jäsenyykseen ekososiaalisen sosiaalityön uusista näkökulmista. Heidän jäsenyyksensä selkeytti erityisesti sosiaalityön sijaintia sosiaalisesti kestäväen kehityksen kokonaisuudessa. (Matthies & Närhi 2014, 94–95.

3.4.6 Aineiston luokittelu

Teknisesti käsittelin aineistoa analyysissäni artikkelin kirjoittajan sukunimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Mikäli kirjoittajia oli useampi, käytin aakkosissa ensimmäisenä olevan sukunimeä. Etsiessäni vastausta tutkimuskysymykseeni - Mistä puhutaan, kun kirjoitetaan ympäristön sosiaalisten vaikutusten arvioinnista? - aloitin aineistoni artikkelien analysoinnin tarkastelemalla niiden aihealueita ja käsittelyn näkökulmia. Erotin aineistosta 17 eri aineistoluokkaa. Jäsenin luokat kunkin artikkelin ensisijaiseen luokkaan ja toissijaisiin luokkiin. Artikkelien ensisijaisesti käsittelemän aihealueen ja näkö-

kulman perusteella ensisijaisia luokkia löytyi 11 ja toissijaisia luokkia kuusi (6). Lähes kaikissa aineistoni artikkeleissa (yhtä lukuun ottamatta) käsiteltiin useampaa kuin yhtä aihealuetta ja aihetta useammasta näkökulmasta. Ensisijaisiin luokkiin syntyi siten myös muita, toissijaisia luokkia.

Taulukossa 1 kuvaan ensisijaiset aineistoluokat ja niiden esiintyvyyden aineistossa. Ensisijaisista luokista eniten artikkelit käsittelivät ympäristön ja muutoksen vaikutusta (8). Toiseksi eniten käsiteltiin määrittelyä, mittareita ja arviointia (6). Kolmanneksi käsiteltyin oli sosiaalipolitiikka (5) ja seuraavana ekologinen kansalaisuus (4). Osallisuus; maaseudun sosiaalinen muutos; muuttoliike, väestörakenne ja sosioekonominen tilanne sekä ympäristön ja kestävän kehityksen huomioiminen opetuksessa ja yliopistotutkimuksessa esiintyivät kaikki ensisijaisesti kolmessa artikkelissa. Kahden artikkelin ensisijainen aihealue tai tarkastelun näkökulma liittyi ympäristön vaikutukseen hyvinvointiin. Yksittäisinä ensisijaisia luokkina esiintyivät järjestöt sekä sosiaalipalvelut.

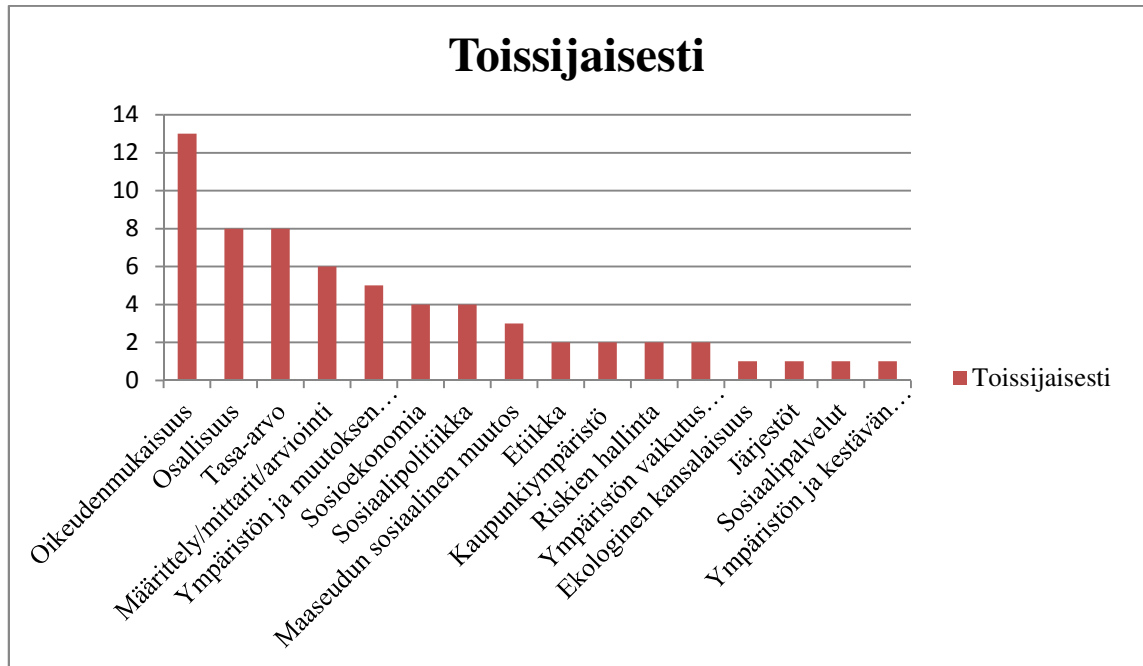

Taulukko 1. Ensisijaiset aineistoluokat

Useimmista aineistoni artikkeleista erotin kaksi (18 artikkelissa) tai kolme (18 artikkelissa) luokkaa. Yhdestä artikkelista erottui ainoastaan ensisijainen luokka ja kahdesta artikkelista luokkia löytyi kaikkiaan neljä.

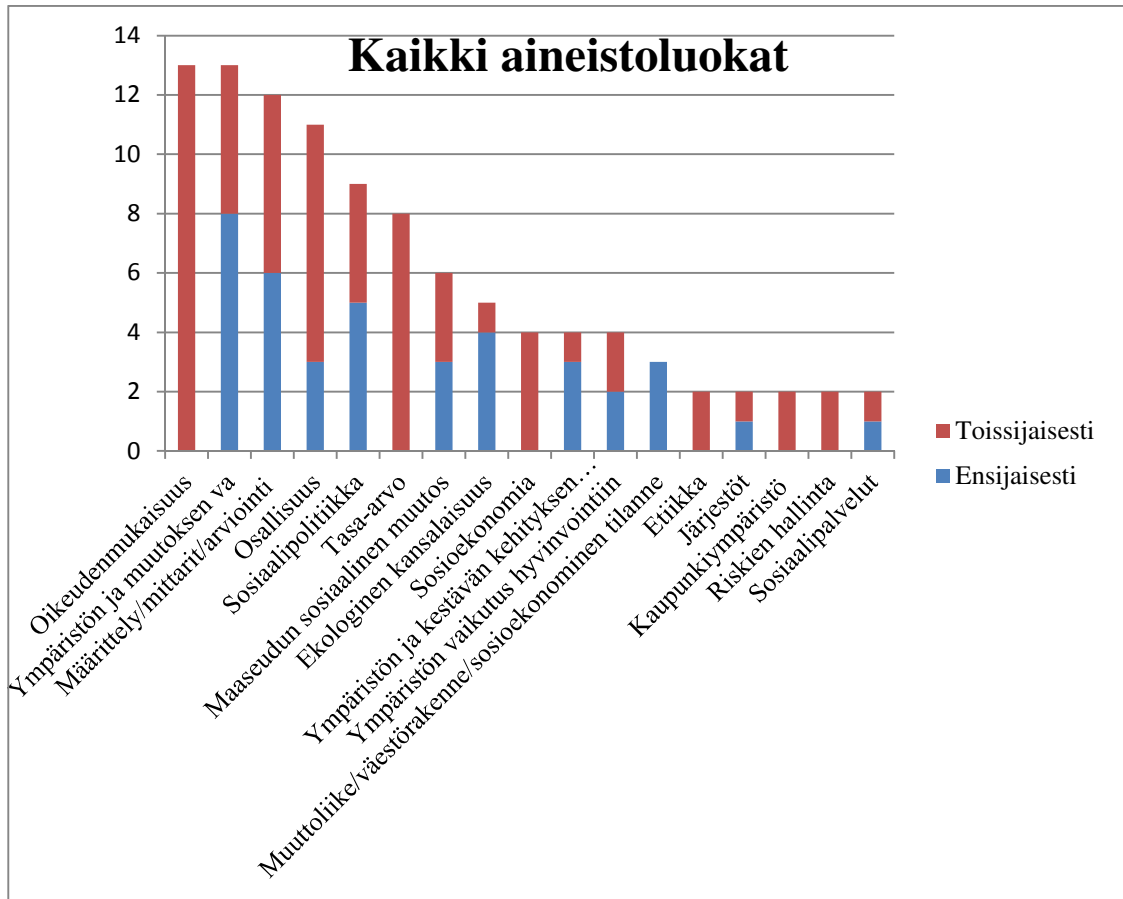
Seuraavaksi esittelen toissijaiset aineistoluokat (Taulukko 2). Yleisimmäksi toissijaiseksi luokaksi erotin oikeudenmukaisuuden, jota käsiteltiin 13 artikkelissa. Oikeudenmukaisuus ei kuitenkaan esiintynyt yhdessäkään artikkelissa ensisijaisena luokkana. Toiseksi eniten toissijaisena luokkana käsiteltiin osallisuutta (8) ja tasa-arvoa (8). Osallisuus oli ensisijaisena luokkana kolmessa artikkelissa (esiintyi yhteensä 11 artikkelissa), mutta tasa-arvo ei esiintynyt artikkeleissa ensisijaisena luokkana. Määrittelyä, mittareita ja arviointia käsiteltiin toissijaisena luokkana kuudessa (6) artikkelissa. Niitä käsiteltiin myös ensisijaisesti kuudessa artikkelissa (esiintyi yhteensä 12 artikkelissa). Ympäristön ja muutoksen vaikutusta käsiteltiin toissijaisena luokkana viidessä (5) artikkelissa. Se esiintyi ensisijaisena kahdeksassa (8) artikkelissa (esiintyi kaikkiaan 13 artikkelissa). Sosioekonomia ja sosiaalipolitiikka erottuivat neljässä (4) artikkelissa toissijaisena luokkana. Sosioekonomiaa ei artikkeleissa käsitelty lainkaan ensisijaisena luokkana, mutta sosiaalipolitiikkaa käsiteltiin viidessä artikkelissa ensisijaisena luokkana (esiintyi yhteensä 9 artikkelissa).

Maaseudun sosiaalista muutosta käsiteltiin toissijaisena kolmessa artikkelissa, kolmen sitä ensisijaisesti käsitelleen artikkelin lisäksi (esiintyi yhteensä 6 artikkelissa). Etiikka, kaupunkiympäristö sekä riskien hallinta erottuivat toissijaisesti käsitellyiksi luokiksi kahdessa artikkelissa. Yksikään niistä ei esiintynyt artikkeleissa ensisijaisena luokkana. Ympäristön vaikutus hyvinvointiin erottui myös kahdessa artikkelissa toissijaisena luokkana, kahdessa artikkelissa ensisijaisena luokkana esiintymisen lisäksi (esiintyi yhteensä 4 artikkelissa). Yhden kerran toissijaisesti käsiteltyjä olivat ekologinen kansalaisuus, järjestöt, sosiaalipalvelut sekä ympäristön ja kestävä kehityksen huomioiminen opetuksessa ja yliopistotutkimuksessa. Nämä luokat erottuivat myös ensisijaisina luokkina; ekologinen kansalaisuus neljästi (esiintyi yhteensä 5 artikkelissa), järjestöt ja sosiaalipalvelut kerran (esiintyivät yhteensä 2 artikkelissa) sekä ympäristön ja kestävä kehityksen huomioiminen opetuksessa ja yliopistotutkimuksessa kolmesti (esiintyi yhteensä 4 artikkelissa).

Taulukko 2. Toissijaiset aineistoluokat

Aineistoluokkien kokonaisesiintyvyys on nähtävissä alla olevassa taulukossa (Taulukko 3). Kaikkiaan useimmin käsiteltyjä aihealueita olivat oikeudenmukaisuus (13) sekä ympäristön ja muutoksen vaikutus (13). Kolmanneksi yleisimmäksi luokaksi erottui määrittely, mittarit ja arviointi (12). Seuraavaksi yleisimpinä aineistoluokkina esiintyivät osallisuus (11) sekä sosiaalipolitiikka (9). Tasa-arvoa käsiteltiin kahdeksassa (8) artikkelissa, maaseudun sosiaalista muutosta kuudessa (6) ja ekologista kansalaisuutta viidessä (5) artikkelissa. Ympäristön kestävän kehityksen huomioiminen opetuksessa ja yliopistotutkimuksessa, sosioekonomia ja ympäristön vaikutus hyvinvointiin erottuivat omaksi luokakseen neljässä (4) artikkelissa. Muuttoliike, väestörakenne ja sosioekonominen tilanne esiintyivät kolmessa (3) artikkelissa. Lisäksi kahdessa artikkelissa käsiteltiin etiikkaa, järjestöjä, kaupunkiympäristöä, riskien hallintaa ja sosiaalipalveluita.

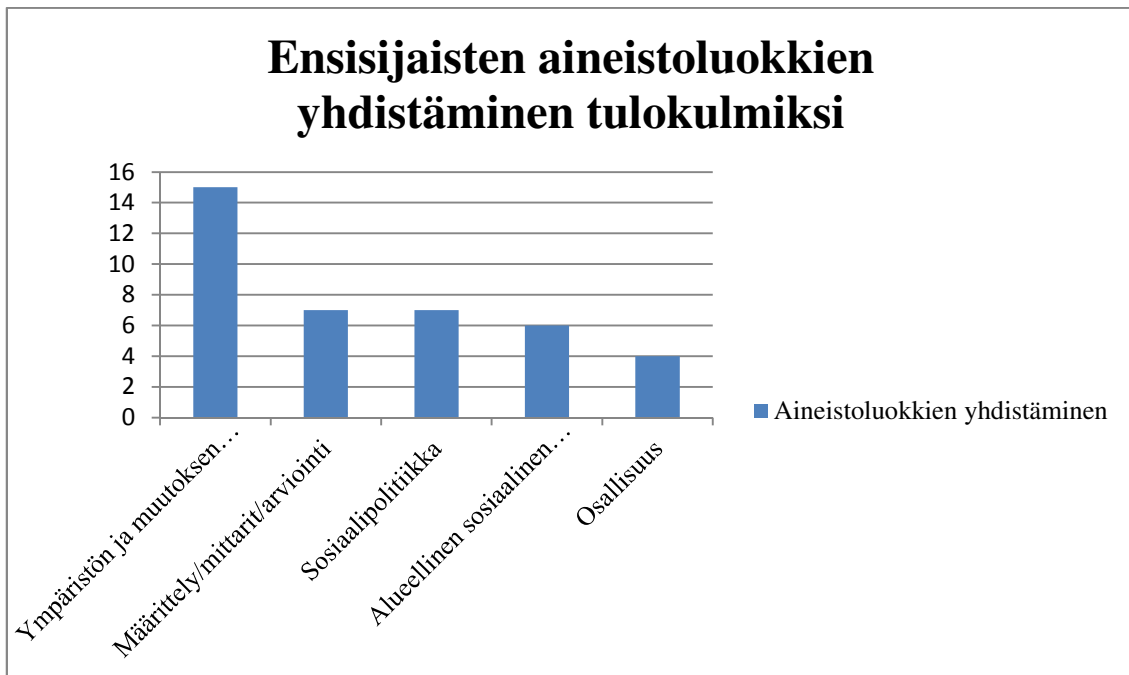

Taulukko 3. Aineistoluokat ja niiden esiintyminen

3.4.7 Aineistoluokkien yhdistäminen

Seuraavaksi tarkastelin luokkia etsien niitä yhdistäviä ja erottavia tekijöitä. Tarkastelun perusteella muodostin viisi (5) yläluokkaa: ympäristön ja muutoksen vaikutus; määrittely, mittarit ja arviointi; sosiaalipolitiikka; alueellinen sosiaalinen muutos ja osallisuus. Yhdistetyt aineistoluokat ovat nähtävissä taulukossa 4.

Ympäristön ja muutoksen vaikutuksen alle erotin kulutustottumukset ja hyvinvoinnin omiksi alaluokikseen, niiden tulokulman profiloitumisen vuoksi. Samoin erotin omaksi alaluokakseen sosiaalipolitiikan alle sosiaalipalvelujen näkökulman ja alueellisen sosiaalisen muutoksen alle muuttoliikkeen. Tarkastelen näitä alaluokkia tutkimustuloksissa erillisinä, vaikka ne kokonaisuudessa asettuvat tulokulmiensa alle.

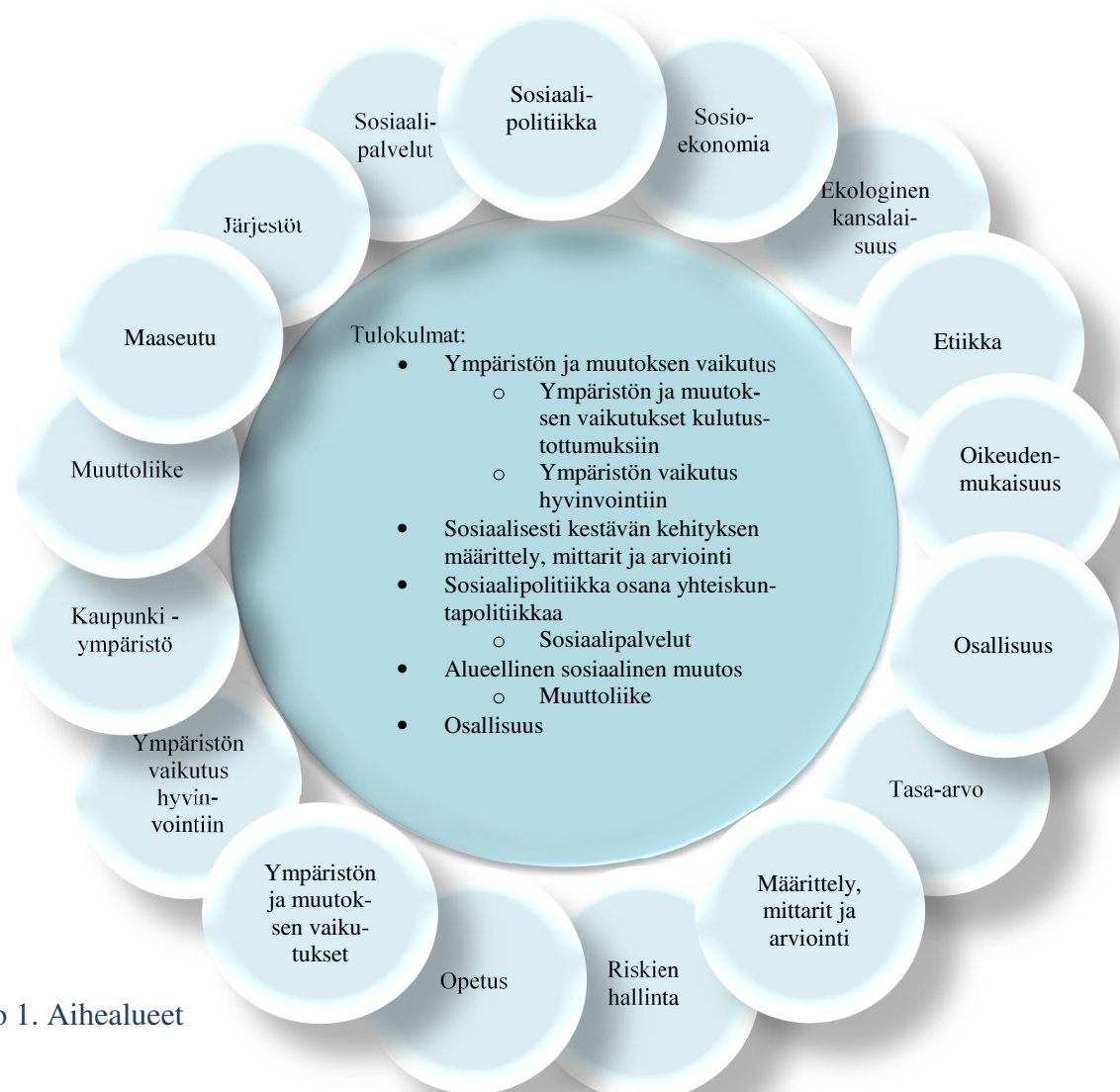

Taulukko 4. Ensisijaisten aineistoluokkien yhdistäminen tulokulmiksi

4 YMPÄRISTÖN SOSIAALISET VAIKUTUKSET

4.1 Aineistojen aihealueiden esittely

Erotin aineistosta viisi erillistä ensisijaista tulokulmaa ympäristön sosiaalisten vaikutusten arviointiin. Ensisijaisen tulokulman lisäksi aineistoissa käsiteltiin aiemmin eriteltyjä muita aihealueita. Kaikki aineistojen aihealueet ovat nähtävissä kuviossa 1. Aiemmin esitellyistä aihealueista tiivistin maaseudun sosiaalisen muutoksen analyysin edetessä maaseudeksi. Samoin tiivistin ympäristön ja kestävän kehityksen huomioimisen opetuksessa ja yliopistotutkimuksessa opetuksiksi sekä muuttoliikkeen, väestörakenteen ja sosioekonomisen tilanteen muuttoliikkeeksi. Esittelen seuraavissa kappaleissa aineiston artikkelien sisältöä yhdistäen kunkin tulokulman teeman viime vuosien suomalaisen kestävän kehityksen tarkasteluun.

Kuvio 1. Aihealueet

Aineiston tulokulmien mukaisessa esittelyssä on teemoihin liittyviä viittauksia artikkeleihin. Kaikkien aineistossa mukana olevien artikkelien tiivistetty kuvaus on työn liitteenä (Liite 4). Tiivistelmässä esittelen artikkelit kirjoittajan sukunimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Siinä on nähtävissä missä ja milloin artikkeli on julkaistu ja mikä on ollut artikkelissa käsiteltävän tutkimuksen tavoite. Lisäksi tiivistelmässä on lyhyesti kuvattu tutkimusnäkökulma ja tutkimuksen teema-alueet sekä keskeiset tutkimustulokset.

4.1.1 Ympäristön ja muutoksen vaikutukset

Ympäristön ja muutoksen vaikutuksien tulokulmasta kestäväää kehitystä käsitelleissä artikkeleissa tarkasteltiin yhdeksää eri aihealuetta. Nämä aihealueet ovat nähtävissä kuviossa 2.

Kuvio 2. Ympäristön ja muutoksen vaikutukset

Kirjoituksissa ympäristön ja muutoksen vaikutuksista ilmenee erityisesti tasa-arvo tai sen puuttuminen ympäristötekijöiden kohdentumisessa (Cook & Swyngedouw 2012; Fairburn ym. 2009; Stuczynski ym. 2009; Yardley ym. 2011). Ian Cook ja Erik Swyngedouw tarkastelevat tasa-arvon toteutumista kaupunkinäkökulmasta, sekä siihen liittyvää tarvetta kriittisen ja poliittisen aiheesta käytävän keskustelun herättämiselle. Heidän mukaansa kaupunkisuunnittelussa ja kehittämisessä esiintyy ympäristöprosesseihin kiinnostuneena sosiaalista epätasa-arvoa ja ristiriitoja. Cook ja Swyngedouw pitävät tärkeänä valtasuhteiden ja eriarvoisuuden muutoksen sekä paikallisten sisäisten verkostojen ja prosessien osuuden tutkimista menneessä, nykyisessä sekä tulevaisuuden kaupunkien muutoksessa. Lisäksi he peräänkuuluttavat uusliberalismin ja epäoikeudenmukaisuuden yhteyden sekä uusliberalististen kaupunkiympäristöprojektien dynamiikan ja projektien seurausten tutkimista. Heidän mielestään tutkimuksen tulisi kohdentua tarkastelemaan myös ympäristöoikeudenmukaisuuden jakautumista ja ristiriitaa maankäytön, siihen vaikuttavien verkostojen sekä aiheesta käytävän keskustelun, poliittisten johtamisjärjestelyjen ja ympäristöoikeudenmukaisuuden suhdetta. (Cook & Swyngedouw 2012, 1959–1979.)

Huomioitavia ovat myös eri alueiden erot taloudellisessa, sosiaalisessa ja ympäristötekijöiden herkkyydessä esimerkiksi EU:n jälkitekollisessa globaalissa talouden ja politiikan muutostilanteessa. Thomasz Stuczynskin ym. tuovat tutkimuksessaan esiin Euroopan eri alueiden suuret maantieteelliset erot ympäristön ja sosioekonomisten seikkojen huomioidussa. Heidän tutkimuksena osoittaa haavoittuvuuden kohdentuvan erityisesti Euroopan itäisiin ja eteläisiin alueisiin, joissa marginaaliryhmät kärsivät kaikkein eniten saastumisesta. (Stuczynski 2009, 77–91.)

Tasa-arvon toteutumisen alueellisten erojen lisäksi Jane Yardley ym. toivat esiin, että eroja tuottavat yksilön yhteiskunnallinen sosiaalinen asema sekä sosiaalinen eristyisyys (Yardley ym. 2011). Myös Fairburn ym. pohtivat sosioekonomisten tekijöiden merkitystä ympäristötekijöiden kohdentumisessa. He pitivät tärkeänä ihmisten ymmärryksen lisäämistä ja osallisuutta omaa ympäristöä koskevissa päätöksentekoprosesseissa hakiessaan tutkimuksessaan mallia ympäristöolosuhteiden laadun mittaamiseen ja paikallisten ihmisten osallistumisen aktivointiin. (Fairburn ym. 2009, 139–154.)

Osallisuuden merkityksen ympäristön ja muutoksen vaikutukseen tuovat esiin myös Basil Manos ym. tutkiessaan mahdollisuuksia yhdistää julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin intressejä maaseutualueen ympäristöajatteluun, ekologisen energiantuotantoon ja maaseudulla asuvien hyvinvointiin. Heidän lähtökohtansa on enemmän ennakoiva ja teknisiin prosesseihin keskittyvä, mutta osoittaa pitkäjännitteisyyden välttämättömyyden toimivassa suunnittelussa. (Manos ym. 2014, 85–95.)

Yhtälailla osallisuuden merkityksen osoittavat Tim Harries ja Edmund Penning-Rowsell peräänkuuluttaessa tutkimuksessaan kestävän kehityksen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden huomioimista ja toteutumista ilmastonmuutoksesta johtuvien riskien ehkäisyssä teknologiasuuntautuneen poliittisen päätöksenteon lisäksi. He nostavat esiin tulva-alueiden uhreiksi joutuvien ihmisten käytännön tarpeiden sekä tunteiden merkityksen osoittamista päättäjien ymmärryksen lisäämiseksi. (Harries & Penning-Rowsell 2011, 188–197.) Paikallisen, olosuhteet paremmin huomioivan, suunnittelun tehokkuus riskienhallinnassa näyttäytyy myös Yardleyn ym. tutkimuksessa. Se käsittelee lämpöaallon aiheuttamia sairastumisia ja kuolemantapauksia, sekä niihin liittyvää sosiaalista näkökulmaa. (Yardley 2011, 670–679.)

Michael P. Muelllerin tarkastelussa kestävän kehityksen huomioimisesta ympäristökasvatuksen lähestymistavoin on kysymys pitkäjännitteisestä ennakoinnista asenteiden muokkauksen kautta. Hän huomioi ekosysteemin laaja-alaisuuden ja ympäristönsuojelun humanitäärisyyden, tuoden esiin oikeudenmukaisuuden toteutumisen. Siitä huolimatta Muelllerin mukaan ympäristöoikeuden ja elinolojen tarkastelu ilman ekologisen kriisin uhkaa voi paremmin avartaa ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä. Hän muistuttaa, ettei ekologisen kriisipuheen vähentämisellä ole tarkoitus mitätöidä kriisin toteutumisen mahdollisuutta, vaan vähentää liian voimakkaita reaktioita. (Mueller 2009, 1031–1056.)

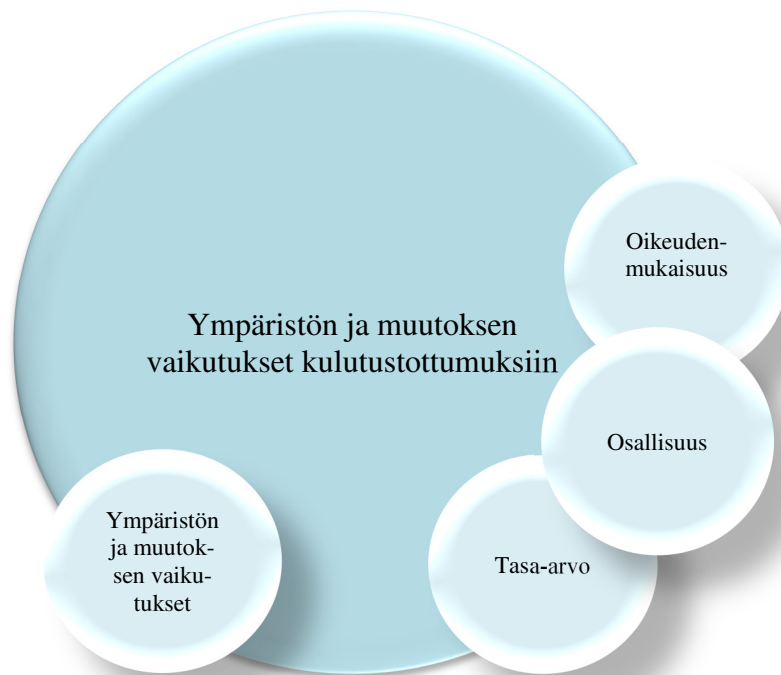
V. P. Vasileiadisin ym. tutkimus tuo keskusteluun myös ekologisen kansalaisuuden, vaikka keskittyykin ensisijaisesti ympäristön huomioimiseen. Tutkimuksessa tarkastellaan viljelyssä käytettävien torjunta-aineiden aiheuttamien riskien vähentämistä EU:n alueella. Tutkimus osoittaa, että viljelymallien muuttamiseen vaikuttavat ympäristötekijöiden lisäksi taloudelliset ja sosiaaliset seikat, joihin on suora yhteys kuluttajien käyt-

täytymisellä sekä poliittisilla ratkaisilla. Vasileiadisin ym. mukaan suurimmat rajoitteet torjunta-aineiden vähentämisen mahdollistavan vuoroviljelyn edistämiseksi muodostuvat toimintamallin hallitsemattomuus viljelijöiden keskuudessa sekä toisaalta kuluttajien riittämätön valveutuneisuus ja hyväksyntä vähemmän torjunta-ainejäämiä sisältävien tuotteiden korkeammalle hinnalle. (Vasileiadis ym. 2013, 1–11.)

Hämäläinen (2013a) toteaa pitkälle kehittyneiden yhteiskuntien ongelmien kasautumisen ja siihen liittyen uudenlaiset hyvinvoinnin kysymykset. Hän muistuttaa, ettei kestävyttä ole mahdollista saavuttaa ilman vastuullisuutta. Vastaukseksi Hämäläinen tarjoaa kestävän kehityksen ulottuvuuksien (ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen) täydentämistä koetun hyvinvoinnin ja yksilöiden vastuun tarkastelulla. Kysymykseen nousee oikeudenmukaisuuden toteutuminen. Kestävän kehityksen mukainen toiminta perustuu luonnon tarjoamille resursseille ja sen kantokyvyille. Sille perustalle rakentuu niin talous kuin julkinen hallinto. Kansalaisyhteiskunta toimii voimavarana ja ympäristönä johon hyvinvointi rakentuu. Kaikki osatekijät vaikuttavat toisiinsa ja niiden väliset ristiriidat ovat uhka hyvinvoinnille. Hämäläinen muistuttaa pienen Suomen mahdollisuudesta toimia kestävän kehityksen eri osa-alueet huomioivan kehityksen mallimaana. Tämä edellyttää vahvaa näkemystä, mutta myös rakenteellisten uudistusten mahdolliseksi tekevää julkishallintoa. (Hämäläinen 2013a, 4–6.)

4.1.2 Ympäristön ja muutoksen vaikutukset kulutustottumuksiin

Kohdistettaessa huomio kulutustottumuksiin, erottui se omaksi ryhmäkseen ympäristön ja muutoksen vaikutusten alla. Arjen valintojen merkitystä kestävän kulutuksen kannalta, siihen vaikuttamista ja sen toteutumisen mahdollisuuksia tarkasteltiin kirjoituksissa eri lähtökohdista, kuten kuviosta 3 ilmenee.

Kuvio 3. Ympäristön ja muutoksen vaikutukset kulutustottumuksiin

Huoli ympäristötuhoista, ymmärrys kestävästä kulutuksesta ja yhteiskunnallisen muutoksen tiedostaminen yhdistivät tutkimuksia. Koska tutkimusjoukot olivat rajallisia, ovat tutkimustulokset suuntaa antavia. Oikeudenmukaisuuden tunnistaminen ja toiminnan kestävä kehitys näyttäytyvät vahvimmin David Evansin tutkimuksessa, jonka kohderyhmä on ympäristöystävällisesti elämään pyrkivää (Evans 2011). Clare Hockingin ja Ulla Kroksmarkin tutkimus nuorten ja nuorten aikuisten arkielämän valintojen vastuullisuudesta ja siihen vaikuttamismahdollisuuksista osoitti heidän kanssaan toimivien ammattilaisten mahdollisuuden vaikuttaa arjen toimintojen suuntaamiseen kestävä kehityksen suuntaan (Hocking & Kroksmark 2013, 111–117).

Tasa-arvoisuus energia- ja ympäristökysymyksissä nousi esiin Rosalyn A. V. Robisonin ja Catherine A. Jansson-Boydin tutkimuksessa matalan tulotason kotitalouksien osallistumishalukkuudesta ja -mahdollisuuksista vaikuttaa tehokkaammalla energian käytöllä ilmastonmuutokseen. Tutkimuksen mukaan kotitalouksilla on halu toimia ”oikein” ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi, vaikka myös näennäistä esteellisyttä ja miksi minä -asenteellisuutta on nähtävissä. Tutkimuksen mukaan oleellista toiminnan muutokselle

on tiedon saaminen, sen ymmärtäminen ja sisäistäminen. (Robison & Jansson-Boyd 2013, 5249–5271.)

Hieman syvemmältä ekologisen kansalaisuuden muodostumista tarkastelee Joaquin Valdivielso kansalaisuuden käsitteen moraalisen ja poliittisen käytön kautta. Hän tutkii sosiaalisen kansalaisuuden laajuutta ja muutosta sekä sen suhdetta kestävyYTEEN. Tutkimuksen mukaan sosiaalinen kansalaisuus perustuu oikeudenmukaisuuden käsitykseen ja oleelliseksi kysymykseksi ekologisen kansalaisuuden kannalta nousee sosiaalinen sitoutuminen muutokseen elämässä ja elintavoissa. Valdevielso ei näe enää perusteita jatkuvan kasvun tarpeelle, mutta hän epäilee onko kulutusmyönteisyydestä ja tuottavuus-tavoitteellisuudesta mahdollista päästä koskaan eroon. (Valdevielso 2005, 239–254.)

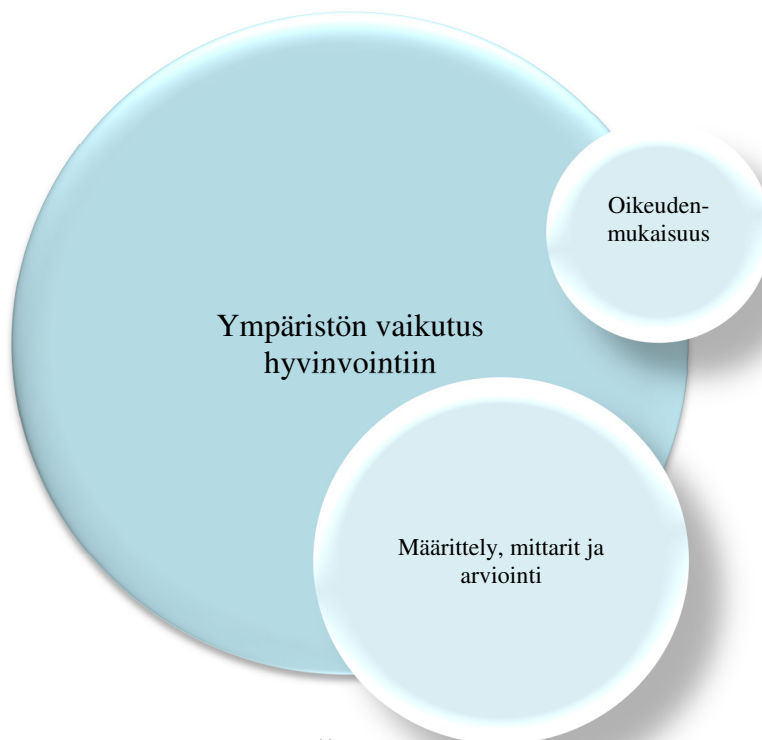
Suomalaisten ekologinen jalanjälki on maailman suurimpia. Vaikka olemmekin onnistuneet hieman pudottamaan sijoitustamme sijalle 15, olemme edelleen kaukana maailman ekologisen jalanjäljen keskiarvosta, yksilökohtaisen biokapasiteetin keskiarvosta puhumattakaan. (WWF 2014.) Yhä useampi suomalainen tiedostaa Straniuksen (2011) mukaan ilmastonmuutoksen hillitsemisen tarpeen ja on valmis vaikuttamaan siihen omilla valinnoillaan. Ilmastomuutos samoin kuin eliölajien väheneminen johtuvat uusiutuvien luonnonvarojen ylikulutuksesta, jonka on todettu vuosi vuodelta kasvaneen. Stranius tuo esiin kulutuksen lisäämisestä irrotetun kestäväen kasvuttoman talouden mahdollisuuden. Hän muistuttaa, ettei talouskasvu perustarpeiden tyydyttämisen jälkeen enää lisää hyvinvointia. Talouskasvu kuluttaa ekotehokkuuden saavutukset ja kestäväen kehityksen edellytyksenä on yhteiskunnallisten rakenteiden muutos. Sitä tarvitaan yhteiskunnan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi, etteivät kulutuksen rajaamistoimet kohdentuisi kaikkein heikoimmin toimeentulevien kansalaisten perustarpeisiin. (mt., 38–40, 44–45.)

Hilkka Pietilä (2012) näkee kotitalouksissa piilevän vallan mahdollisuudet. Hän muistuttaa, ettei kenelläkään ole velvollisuutta yli omien tarpeiden kuluttamiseen. Mitä useampi kotitalous irrottautuu turhan tavaran hankkimisesta ja huomioi välttämättömien hyödykkeiden tuotantoketjun ekologisuuden, sitä tehokkaammin se vaikuttaa kokonaisy-talouteen. (mt., 78–79.) Vastuullisuus edellyttää kuluttajalta aktivismia selvittää entistä

monikansallisemmassa ja pirstaleisemmassa tuotantojärjestelmässä tarvitsemiensa tuotteiden alkuperä ja tuotantovaikutukset (Hämäläinen 2013, 8).

4.1.3 Ympäristön vaikutus hyvinvointiin

Kuten ympäristön ja muutoksen vaikutukset kulutustottumuksiin, myös ympäristön vaikutus hyvinvointiin erottui tulokulmallaan omaksi ryhmäksi ympäristön ja muutoksen vaikutusten alla. Ympäristön vaikutusta hyvinvointiin käsitellään kirjoituksissa hyvinvoinnin määrittelyn, mittauksen ja arvioinnin kautta. Tämä käsittelyn ensisijaisuus on havaittavissa kuviossa 4.

Kuvio 4. Ympäristön vaikutus hyvinvointiin

Marie Martin ym. muistuttavat tutkimuksessaan ympäristökäsitteen laaja-alaisesta näkemisestä, myös nimenomaan sosiaalisena, pohtiessaan mielenterveyden ongelmien vuoksi sairauslomalla olleiden työntekijöiden työhön palaamisen kannalta merkityksellisiä ympäristötekijöitä. Myös he tuovat esiin toiminnan suunnittelun ja erityisesti arvioinnin merkityksen pysyvän lopputuloksen saavuttamiseksi. (Martin ym. 2012, 427–436.) Ympäristön vaikutusta suoraan hyvinvointiin tarkastelivat Ulrich Schimmack ja Richard E. Lucas tutkiessaan ympäristön ja perityn taipumuksen suhdetta hyvinvointiin.

Tutkimus osoitti, että ympäristötekijät, suoraan tai geneettisten tekijöiden kanssa, vaikuttavat tyytyväisyyteen toimintaympäristössä sekä elämän tyytyväisyyden muutoksiin. Heidän mukaansa tulosta vahvistaa se, että puolisoiden hyvinvointi muuttuu ajan kuluessa samaan suuntaan. (Schimmack & Lucas 2010, 1–21.)

Joseph M. Sirgy lähestyy hyvinvoinnin mittaamista tarkastelemalla elämänlaadun mittaauksessa käytettyjen teoreettisten paradigmojen eroja ja niiden käytön ja valinnan merkityksiä tulevaisuuden tutkimusta ajatellen. Hänen tutkimuksensa nostaa esiin elämänlaadun mittaamisen monimuotoisuuden vielä laajempaan. Sirgy muistuttaa ennakoivan arvioinnin merkityksen korostumisesta poliittisten päätösten pohjaksi rakennettavia arvioita tehtäessä. (Sirgy 2011, 1–22.) Juuri siitä syystä hyvinvoinnin ja elämänlaadun monipuolinen tarkastelu ja eri tekijöiden yhteisvaikutusten tutkiminen on tärkeää (Sirgy 2011; Schimmack & Lucas 2010.)

Hämäläinen (2013b) pohtii Saaren toimittamassa Suomen sillat tulevaisuuteen -teoksessa suomalaista hyvinvointia yhteiskunnan muutoksessa Antonovskyn (1987) Salutogenesis teoriaa käyttäen. Teoria perustuu ajatukseen henkisen koherenssin tunteesta, joka muodostuu elämän ymmärrettävyydestä, hallittavuudesta ja merkityksellisyydestä. Mikäli ympäristön haasteet toistuvasti ylittävät yksilön resurssit, hyvinvointi heikkenee. Hämäläinen huomauttaa tämänhetkisen, entistä monimutkaisemman ja epävarmemman yhteiskuntatilanteen heikentävän niin elämän ymmärrettävyyttä, hallittavuutta kuin merkityksellisyyttäkin. Hänen mukaansa yksilön elämänhallintaa tukemaan tarvitaan osaamisen ja tiedontuotannon uudistamista, teknologian käytettävyyden parantamista sekä yhteisöllisyyden vahvistamista. Hämäläinen tuo esiin myös Antonovskyn (1991) näkemyksen siitä kuinka johdonmukaisia kokemuksia, sopivasti henkisiä haasteita ja osallistumisen mahdollisuuksia tarjoava ympäristö vahvistaa elämän ymmärrettävyyttä, hallittavuutta ja merkityksellisyyttä. Luonto on ympäristönä tällainen ja sen kokemisen eheyttävä ja vahvistava vaikutus tiedostetaan. Tämä olisi Hämäläisen mukaan tärkeä huomioida kaikessa ympäristösuunnittelussa. (mt., 217–218, 225–228.)

4.1.4 Sosiaalisesti kestävä kehitys määrittely, mittarit ja arviointi

Määritettäessä kestävä kehitys ja pohdittaessa sen mittaamisen tai arvioinnin mahdollisuuksia kirjoitukset kiinnittyvät erityisesti oikeudenmukaisuuteen, mutta myös muihin tekijöihin kuten etiikkaan (Kuvio 5).

Kuvio 5. Sosiaalisesti kestävä kehitys määrittely, mittarit ja arviointi

Ihmisoikeudet ja oikeudenmukaisuus tulisi Luca D'Accin mukaan saattaa yhteiskunnallisten, ympäristön, koulutuksen ja tieteen huomioimisen rinnalla osaksi laaja-alaista hyvinvoinnin mittausta. Hän tuo tutkimuksessaan esille, että materiaalisen hyvinvoinnin mittauksen lisäksi tulisi mitata myös koettua onnellisuutta ja psyykkistä hyvinvointia, koska hyvinvoinnin eri alueet korreloivat keskenään. (D'Acci 2011, 47–65.)

Oikeudenmukaisuutta tarkastellaan myös luonnon oikeuksien kautta (Johnson & Isakson 2010; van Koppen 2000). Lisäksi tutkimuksissa nousevat esiin eettiset kysymykset. Carmen Juravlen ja Alan Lewisin tutkimus nostaa esille yritysten sosiaalisen vastuun sekä kaupankäynnin etiikan ja eettisen tuotannon merkityksen (Juravle & Lewis 2009,

75–98). Kris van Koppenin tutkimuksen mukaan on laajasti nähtävissä luontoarvojen ja yhteiskunnan käytäntöjen välinen erilaisuus, joiden yhdentäminen ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ole mahdotonta. Tutkimus pohtii eettisesti myös elintilan huomioimista luonnonsuojelun politiikan käsitteellistämässä ja käytännössä. (van Koppen 2000, 300–318.) Samoin käsitteitä ja niiden sisältöjä pohtivat Lee M. Stapleton ja Guy D. Garrod tarkastellessaan maaseudun elinvoimaisuuden ja kestävän kehityksen välistä yhteyttä. He toteavat tutkimuksessaan, ettei käytössä olevia mittareita ole riittävästi avattu ja määritelty. Lisäksi tutkimus osoittaa asiantuntijoiden ja poliittisten päättäjien välisen keskustelun vähäisyyden. (Stapleton & Garrod 2008, 495–502.)

Kestävän kehityksen määrittymisestä ja jalkautumisesta yliopistoihin kirjoittavat Mikael Johnson ja Raine Isakson. He tarkastelevat, kuinka ruotsalaiset yliopistot ovat tulkinneet hallituksen kestävän kehityksen toimintasuunnitelmaa ja miten haitta-arvo konseptin käyttö voisi edesauttaa kestävän kehityksen ymmärtämistä. Johnson ja Isakson tuovat tutkimuksessaan esille, että kestävä kehitys näyttää esiintyvän ohjelmissa lähinnä kliiseenä, ilman syvempää opetukseen kiinnittyvää yhteyttä. He muistuttavat, ettei kestävän kehityksen määrittely yksin riitä. Tarvitaan ohjeet kestävän kehityksen tulkintaan ja tarkoituksenmukaisten suunnitelmien tekemiseen, toteuttamiseen, johtamiseen, arviointiin ja raportointiin. (Johnson & Isakson, 2010, 1–15.)

Magnus Boström etsii tutkimuksessaan selityksiä sille, miksi sosiaalisen kestävyuden liittäminen vakaaksi osaksi kestävän kehityksen viitekehystä näyttää haasteelliselta. Lisäksi hän osoittaa, että taloudellisten ja ympäristötekijöiden ohella, on välttämätöntä huomioida sosiaalinen ulottuvuus tasavertaisena kestävän kehityksen tekijänä. Boström tarkastelee sosiaalisen kestävyuden sijaintia eri viitekehyksissä. Hän toteaa sosiaalisen kestävyuden konseptin tarjoavan avustamisen ja edistämisen puitteet kestävyuden suunnittelulle paikallisesti sekä monikansallisesti. Boström tuo artikkelissaan esille perustellut puitteet sosiaalisesti kestävän kehityksen tarkastelulle unohtamatta kriittistä näkökulmaa. Hän nostaa esiin kestävän kehityksen viittaukset sosiaaliseen hyvinvointiin, elämänlaatuun, oikeudenmukaisuuteen ja osallisuuteen ja liittää yhteyden sosiaalipolitiikkaan ja sosioekonomiaan. Boströmin mukaan sosiaalitieteiltä edellytetään laajempaa ja rakentavampaa osallisuutta kestävän kehityksen keskustelussa. (Boström 2012, 13–14.)

Hämäläinen (2013a) kirjoittaa kokonaisvaltaisen, yleisesti hyväksytyyn hyvinvointiviitekehityksen ajantasaistamisen tarpeesta. Hyvinvoinnin laaja-alaisempi ymmärtäminen tukee yksilöitä sekä yhteisöjä ymmärtämään hyvinvoinnin rakentumisen ja sen kuinka valinnat siihen vaikuttavat. Hyvinvoinnin laaja-alaisempi tarkastelu auttaa päättäjiä toimintojen kehittämisessä ja hallintoa mittareiden kehittämisessä sekä resurssien kohdentamisessa. Hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuuden näkeminen kehittää tuotteita ja palveluita kestävän kehityksen mukaisempaan suuntaan sekä edistää kestäviä käyttäytymismalleja ja elintapoja tukevaa toimintaa. Kestävän yhteiskunnan muodostuminen edellyttää hyvinvoinnin ymmärtämistä. Siihen pyrittäessä tarvitaan visio, jota kohti suunnata. Muutos edellyttää myös rakenteiden tarkastelua ja uudistaminen edellyttää näkemyksen lisäksi laajan tietopohjan ja valmiuden ohjata muutosta. (Hämäläinen 2013a, 12–13, 24.)

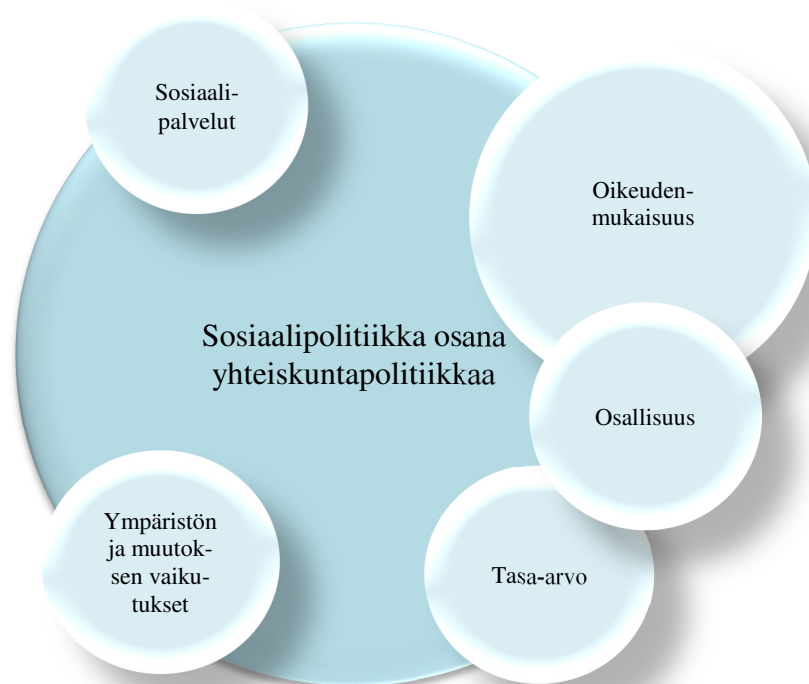
Kansallinen kestävän kehityksen strategia uudistettiin vuosi sitten kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukseksi. Siinä määritellään tulevaisuusvision – Suomi, jonka haluamme 2050 – tavoitteet. Tavoitteissa on nähtävissä kokonaisvaltaisempi kestävän kehityksen tarkastelu ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnin, terveen ja kestävän talouden sekä kestävien elintapojen edistämisen kautta. Kansallisen kestävän kehityksen kokonaisarviointisahan vuonna 2009 todettiin, että toimintaa arvioitiin kapea-alaisesti kestävän kehityksen eri osia yhdistämättä. Strategiaa pidettiin myös liian väljänä ja sen tavoitteenasettelua liian laaja-alaisena toimiakseen ohjaavasti. Myös strategian konkreettisuus ja sen poliittinen painoarvo todettiin vähäiseksi. Nyt luonnon kantokyvyn rajoissa hyvinvoivan Suomen visioon pyritään kahdeksan määritellyn tavoitteen kautta:

1. Yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin
2. Vaikuttavien kansalaisten yhteiskunta
3. Työtä kestävästi
4. Kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt
5. Hiilineutraali yhteiskunta
6. Resurssiviisas talous
7. Luonnon kantokykyä kunnioittavat elämäntavat
8. Luontoa kunnioittava päätöksenteko

Määrittelyn taustalla ovat kestävän kehityksen periaatteet: globaali vastuu, ylisukupolvien ajattelu, luonnon kantokyvyn rajallisuus, yhdessä tekeminen ja tietojen ja taitojen luova käyttö. Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on tarkoitettu tukemaan poliittisen ohjelmatyön johdonmukaisuutta. Tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa käytetään erilaisia vaikuttavuus- ja seurantaindikaattoreita. Suomen kestävän kehityksen sekä kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen seurantaindikaattoreiksi on nimetty kaikkiaan 39 mittaria. Nämä mittarit jakautuvat melko tasaisesti määriteltyihin tavoitteisiin kohdentuviksi. (Ympäristöministeriö 2014.)

Myös Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes on pyrkinyt laajalaisemman näkemyksen mittaamiseen, yhdistäessään aiemmin käytetyt terveysvaikutusten arvioinnin ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin ja eri ryhmien tai toimintojen ennakoarvioinnit ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin IVA-prosessiin. Sen tarkoituksena on auttaa erityisesti kuntasektorin toimijoita ennakoimaan, kuinka päätökset vaikuttavat ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä helpottaa eri hallinnonalojen yhteistyötä. (THL 2014.) Eero Paloheimo muistuttaa oleellisimmasta määrittelyn, mittausten ja arvioinnin perustalla vaikuttavasta muutoksesta. Se koskee eettisen arvopohjan muutosta ihmiskeskeisestä elämäkeskeiseen. (Paloheimo 2012, 292.)

4.1.5 Sosiaalipolitiikka osana yhteiskuntapolitiikkaa

Kuvio 6. Sosiaalipolitiikka osana yhteiskuntapolitiikkaa

Oikeudenmukaisuus johdattaa myös sosiaalipoliittista tematiikkaa aineiston tutkimuksissa, kuten kuviossa 6 on nähtävissä. Ilmastonmuutoksen leviämisen vaikutukset ja siihen liittyvien seuraamusten kohdentuminen ovat Milena Buechsin ym. tutkimuksen aiheena. He tarkastelevat ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi toteutettavien poliittisten linjausten ja sopimusten seurausten ja kustannusten kohdentumista yhteiskunnassa. Buechs ym. tuovat esiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehtyjen poliittisten linjausten vähäisen vaikutuksen. Heidän mukaansa vaihtoehtoisen elämäntavan tukemisen politiikasta kaivataan näyttöä, joka oikeudenmukaisesti huomioisi ympäristön ja muutoksen vaikutuksen. Tutkimus muistuttaa päästömaksujen suhteettomuudesta köyhimmille, mikä vähentää tasa-arvoa. (Buechs ym. 2011, 285–307.)

Peter Achterberg tarkastelee poliittisen kulttuurin muuttumista länsimaissa ja näiden muutosten vaikutusta äänestyskäyttäytymiseen. Tutkimus huomioi niin taloudelliset, kulttuuriset ja ympäristötekijät kuin luokkajärjestelmät ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden. Achterberg toteaa tutkimuksen vahvistaneen oletuksia kulttuuristen ja ympäristötekijöiden vahvistuneesta asemasta poliittisten valintojen taustalla, osallisuuden mer-

kityksen kasvun ja äänestyskulttuurin irrottautumisen aiemmasta luokkajärjestyksestä. (Achterberg 2006, 237–261.)

Pitkäaikaishoivan rakenteiden kestävän suunnittelun saaminen osaksi sosiaalipoliittista keskustelua on varsin ajankohtainen tulevaisuuden palvelurakenteen turvaamiseksi. Annamaria Simonazzi tarkastelee tutkimuksessaan pitkäaikaishoidon uudistamiseen liittyviä tekijöitä Euroopassa. Tutkimuksen mukaan hoiva-alan ammattien arvostamisen lisääminen on tärkein tekijä riittävän palvelurakenteen ja sen edellyttämän työvoiman turvaamiseksi tulevaisuudessa. Tutkimuksessa esille nousevat sekä sosiaalipalveluiden tarve että työolojen oikeudenmukaisuus. (Simonazzi 2012, 687–695.)

Työvoimapolitiikkaan hieman eri näkökulmasta liittyy myös Rik van Berkelin tutkimus, joka käsittelee Eurooppalaisen aktivointipoliittikan suhdetta pitkäkestoiseen, kestäväan työllistymiseen. Hän tarkastelee sosiaaliturvasta työmarkkinaturvaan siirtymistä ja toteaa työmarkkinoille pääsyn olevan erityisen epävarmaa esimerkiksi toistuvasti sosiaalivastustusten piiriin kuuluville. Työttömälle on Berkelin tutkimuksen mukaan edullisempaa olla riippuvainen työttömyysturvasta kuin sosiaalietuuksista. Tutkimus myös osoittaa paikallisen tilapäistyövoimavälityksen toimivuuden. (van Berkel 2007, 127–139.)

Bojan Radej kirjoittaa kestävän kehityksen poliittisten suunnitelmien vaikuttavuuden arvioinnista ja toteaa, etteivät vaikuttavuuden arvioinnissa yleisesti käytetyt matriisit ole vertailukelpoisia sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa. Hän tuo esille näyttöön perustuvan päätöksenteon kokonaisuuden, monimutkaisuuden ja vaikutusten arvioinnin haasteellisuuden. Radej muistuttaa arvioinnin eri osien (taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön) huomioimisesta eri tasoilla. Tutkimus vahvistaa kumulatiivisen monimuotoisen arvioinnin esille tuomisen tarvetta ja tuo esille sen merkityksen poliittisen päätöksen teon välineenä. (Rajed 2011, 133–150.)

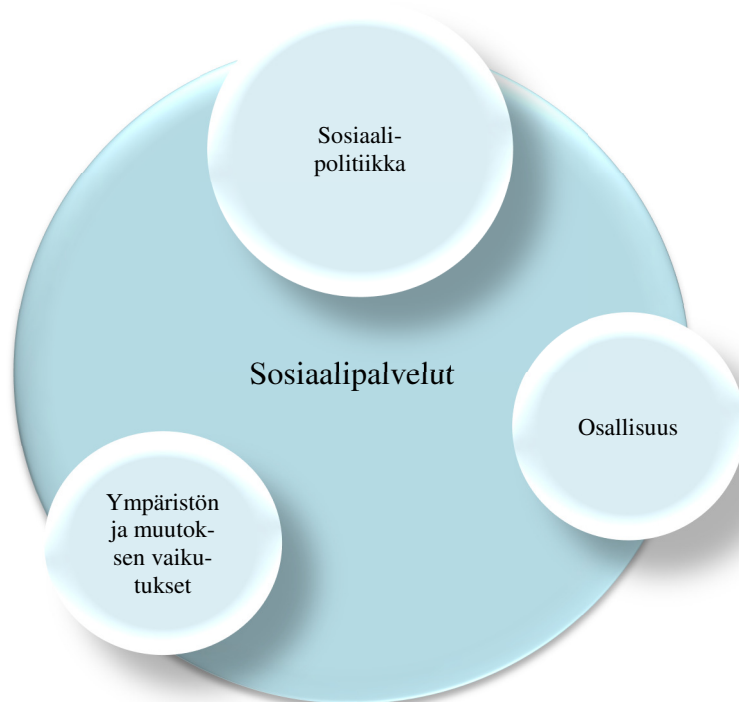
Ilmo Massa (2013) muistuttaa, että ympäristökysymykset liittyvät entistä enemmän poliittiseen kädenvääntöön, hallintaan ja vallankäyttöön. Ilmiö on maailmanlaajuinen, mutta näyttäytyy myös suomalaisen yhteiskunnan ominaisuutena. Kestävän kehityksen yhteiskuntapolitiikan Massa määrittää tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohtuullisen elintason, sosiaalisen turvallisuuden sekä puhtaan ja terveellisen elinympäristön tur-

vaavana toimintana. Siihen vaikuttaneita oleellisia ympäristökysymyksiä ovat luonnon saastuminen, väestön kasvu ja ruokakriisi, ilmastonmuutos sekä halvan fossiilienergian niukentuminen. Näissä sosiaalipolitiikan yhteys kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan on oleellinen. (mt., 324–328.)

Robert Hagfors ym. (2013) tuovat esiin sosiaalipolitiikan etääntyneen kestävän kehityksen edistämisestä, koska se ei enää edistä tasa-arvoa edellisten vuosikymmenien tapaan. He esittävät luottamukseen ja osallisuuteen perustuvan hyvän kehän teorian. Sen mukaan lisäys hyvinvointiin panostukseen vähentää eriarvoisuutta, mikä vahvistaa sosiaalista pääomaa ja edelleen lisää hyvinvointia. He ilmaisevat huolensa kehän suunnan muutoksesta ja sen merkityksestä sosiaaliseen kestävään kehitykseen, mikäli sosiaalipolitiikan sisällölle ja rahoitukselle ei anneta tarvittavaa painoarvoa. (mt., 112–115, 123–125.) Myös Kananoja painottaa luottamuksen osuutta kunnallisessa sosiaalipolitiikassa. Luottamus muodostuu demokraattisessa avoimuudessa, jossa tiedonsaannista, vaikuttamisesta ja osallisuudesta huolehditaan kaikkien kansalaisten kohdalla. (Kananoja 2013, 194–195, 203–205.)

4.1.6 Sosiaalipalvelut sosiaalipolitiikan toteuttajina

Sosiaalipolitiikan alla näyttäytyy myös sosiaalipalvelujen tuottaminen kestävämmiin, ympäristön, yhteiskunnan ja taloudelliset muutokset huomioiden. Vaikka kysymyksessä on pieni aineistoluokka, esittelen sen aiheen oleellisuuden vuoksi erillisenä. Kuviossa 7 on nähtävissä aineistoni artikkelien esittämät yhteydet kestävän kehityksen mukaisiin sosiaalipalveluihin.

Kuvio 7. Sosiaalipalvelut

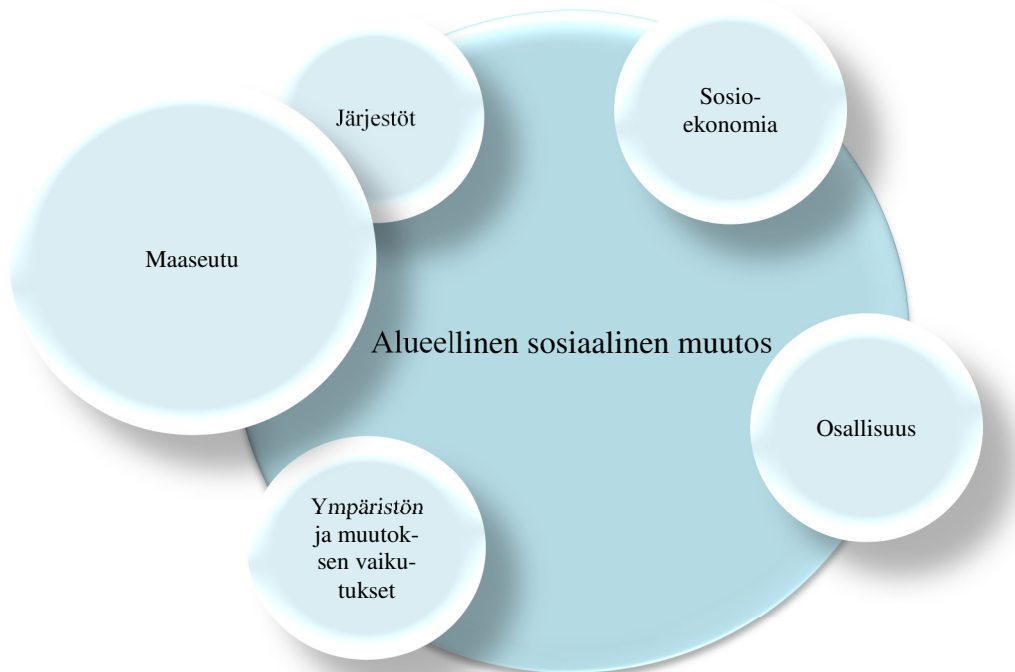
Simon Evansin ym. tutkimuksen lähtökohtana on talouden menojen, ilmastonmuutoksen suunnan muuttamisen ja riittävien palveluiden yhdistäminen. Tutkimuksen mukaan taloudellinen tehokkuus ohjaa edelleen kehitystä. Tutkimus tukee näkemystä, että sosiaalipalveluiden kytkeminen kestävyteen tapahtuu toisaalta rakenteiden operatiivisten prosessien ja toisaalta käytännön toiminnan suuntaamisella ennaltaehkäisevään toimintaan ja kohdistamalla se haavoittuviin kohderyhmiin. (Evans ym. 2012, 744–764.)

Nelarine Cornelius ja James Wallace kirjoittavat kolmannen sektorin sosiaalisen yrittämisen kasvavasta roolista sosiaalisen ja taloudellisen uudistamisen hyväntuottajina. He tarkastelevat tutkimuksessaan sosiaalisen yrittämisen käytännön ja siitä käytävän keskustelun välistä ristiriitaa. Tutkimuksen mukaan toimintaa arvioidessa tulee huomioida osallistumisen kestävyys ja käyttämisen rajaus. Cornelius ja Wallace muistuttavat, ettei sosiaalisista yrityksistä saa muodostua hallinnon tavoitteita kiillottavaa suojavyöhykettä, vaan työn tekemiseen voimavarojen mukaisesti sitouttavia, mukauttavia ja kehittämisen mahdollistavia organisaatioita. (Cornelius & Wallace 2013, 232–249.)

Lasse Murto (2013) esittää huolensa suomalaisen sosiaalipolitiikan toimintaedellytysten rajaamisesta myös kansallisesti sijoitushakuisesti, jättäen arvokeskustelun huomiotta

yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tästä on osoituksena markkinavetoinen tehokkuustavoittelu. Suomessa kolmannen sektorin rooli palvelutuotannossa on liittynyt vahvaan erityisosaamiseen ja usein sillä on ollut yhteiskunnallinen tavoite. Kolmannen sektorin tutkimus- ja kehittämistoiminta on kohdentunut erityisesti pienten ryhmien ja monimuotoisten ongelmien ratkaisemiseen. Murto muistuttaa, että on lyhytnäköistä jättää tällainen erikoistunut, mutta joustavasti toimiva osaaminen hyödyntämättä. (mt., 171, 175, 181–182.)

4.1.7 Alueellinen sosiaalinen muutos

Kuvio 8. Alueellinen sosiaalinen muutos

Ympäristön, talouden sekä sosiaalisen muutoksen kärki osoittaa tämän aineiston perusteella kohdentuvan kaupunkeja enemmän maaseudulle. Tämä on havaittavissa kuviossa 8. Maaseudun erityisyyttä tutkitaan kartoittaen paikallisen järjestötoiminnan malleja (Beckmann & Dissing 2004), tarkastellen osallisuutta luonnonmukaisen järjestelmän turvaajana (Cuellar-Padilla & Calle-Collado 2011) sekä sosioekonomian kautta (Sonni- no 2004). Andreas Beckmannin ja Henrik Dissingin mukaan on olemassa vahva luottamus järjestöjen ymmärrykseen paikallisista tarpeista ja mahdollisuuteen tukea sekä ke-

hittää paikallisia oloja ja palveluita ulkoistettuja markkinavetoisia palvelutuottajia kestävämmällä tavalla. (Beckmann & Dissing 2004, 135–152.)

Mamen Cuellar-Padillan ja Angel Calle-Colladon tarkastelevat osallisuutta luonnonmukaisen järjestelmän turvaajana ja toteavat osallistavan toimintatutkimuksen prosessin osoittavan kuinka siinä tapahtunut sosiaalinen muutos edisti ryhmien voimaantumista ymmärtämään mahdollisuuden jakaa ja ratkaista ongelmia. Heidän mukaansa prosessi myös vahvisti ryhmien kykyä omatoimiseen järjestäytymiseen ja itsehallintaan. Cuellar-Padillan ja Calle-Colladon mukaan sosiaalinen muutos perustuu keskinäiseen luottamukseen ja ymmärrykseen, jonka saavuttaminen vie oman aikansa. (Cuellar-Padilla & Calle-Collado 2011, 372–383.)

Roberta Sonnino tarkastelee maaseudun sosiaalista muutosta ja sen yhteyttä taloudelliseen kehitykseen viitaten sosioekonomiaan. Hän tutkii maaseutumatkailuun kohdentuvien poliittisten suunnitelmien suhdetta paikalliseen ympäristöön ja siellä asuviin ihmisiin sekä heidän toimintaansa. Sonninin tutkimus osoitti, että maaseudun talousrakenteen ennakko-odotukset voivat haitata kestävän kehityksen edistämistä sen kaikilla osaluilla (ympäristö, talous, sosiaalinen). Hän muistuttaa empiiristen etukäteistutkimusten mahdollisuudesta silloin kun suunnittelun pohjaksi tarvitaan lähtökohtien valottamista. (Sonnino 2004, 285–300.)

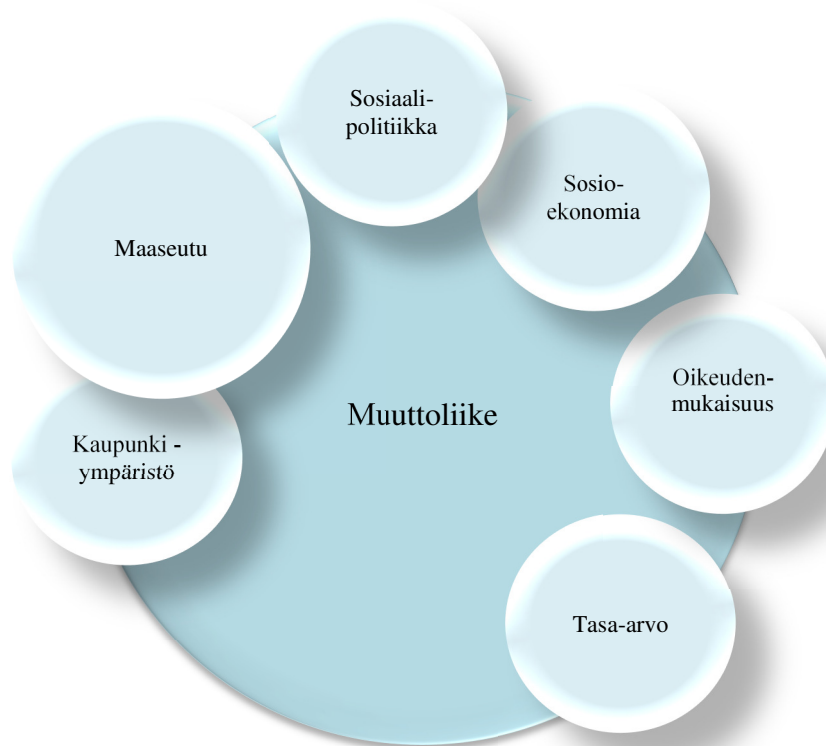
Suomen väestökeskittyminen kaupunkeihin, yhdessä ammatillisen rakennemuutoksen kanssa, on Tuomas Kuhmoisen ja Hannu Niittykankaan mukaan asettanut maaseudun erityisten haasteiden eteen. Erityisesti harvaan asutun maaseudun väestöpohjan arvioidaan edelleen vähenevän sekä ikääntyvän, mikä asettaa alueen palvelurakenteen uudelleen arvioitavaksi ja järjestettäväksi. Maaseutu on suomalaisessa ajattelussa jäsenetty ensisijaisesti toimijuuden kautta. Perinteisesti oleellisin toimijajoukko on muodostunut maataloustuottajista, jota muut maaseudun yrittäjät, kunnat, seurakunnat ja järjestöt ovat täydentäneet. Tulevaisuudessa maaseutua on tarkasteltava laajenevien roolien kautta. Oleellisemmaksi muodostuu hyvinvointi, sekä maaseudun väestön hyvinvointi että maaseutu hyvinvoinnin tarjoajana. (Kuhmonen & Niittykangas 2007.)

Katriina Soini kirjoittaa maatalouskulttuurin muutoksesta agribisnekseksi. Erikoistumisesta johtuen maatilat eivät välttämättä enää kiinnity entiseen tapaan kyläyhteisöön. Yhtenä mahdollisuutena yhteisöllisyyden uudesti rakentamiselle voi toimia hoivamaatalous. Sitä on pohdittu myös vastaukseksi paikkaamaan palvelujärjestelmän pirstaleisia aukkoja. Luonnon läsnäolo maaseutu ympäristössä tukee hyvinvointia, maatilalla sitä lisää osallisuus niin luontoon kuin yhteisöönkin. Yhtäläillä tuota yhteyttä tukevaa hoivamaataloutta, siihen liittyvää eläinavusteista toimintaa tai omaehtoista hoivamaataloutta, joksi omatarveviljelykin voidaan lukea, on mahdollista sekä suotavaa toteuttaa myös kaupungeissa. (Soini 2012, 248–252.)

Leena Vilkka ja Sonja Pyykkönen (2012) muistuttavat valtioneuvoston periaatepäätöksestä (2011) johon on kirjattuna tavoite oleellisten elintarvikkeiden kotimaisesta omavaraisuudesta, myös tulevaisuudessa. Tavoitteena on lisäksi säilyttää alueelle ominaiset alkuperäiskasvit ja -rodut. Luonnonmukaisesti, sekä lähellä tuotetun ruuan ekologisuus tiedostetaan entistä laajemmin. Elintarvikkeiden hankintajärjestelmiin osallistuminen on hiljalleen lisääntynyt kiinnostuksesta puhtaaseen, turvalliseen ja kestävään tuotantoon. (mt., 276, 280–281.)

4.1.8 Muuttoliike

Alueelliseen sosiaaliseen muutokseen liittyy kiinteästi myös muuttoliike. Esittelen myös tämän pienen tulokulman erillisenä, koska siihen liittyi alueelliseen sosiaaliseen muutokseen nähden osittain erilaisia aihealueita, mikä on nähtävissä kuviossa 9.

Kuvio 9. Muuttoliike

Muuttoliikkeen nopeita muutoksia tarkasteltiin tämän aineiston artikkeleissa maaseudun sosiaalisen muutoksen (de Hoyos & Green 2011; Oliva 2010) sekä erityisesti kaupunkiympäristöön kohdentuvan sosiaalisen muuttoliikkeen (Leontidou 2010) kautta. Maaseudulla väestörakenteelliset ja sosioekonomiset muutokset liittyvät työvoimatilanteeseen ja siihen liittyviin tekijöihin. Maria de Hoyos ja Anne Green tarkastelevat vaikeasti täytettäviä tehtäviä, työvoiman sitoutumista ja toisaalta aloja, joilla on työvoiman ylitarjontaa. Tutkimus tuo esille, ettei työpaikkojen maaseudulle saamista ja maaseudulla pysymistä ole mahdollista tarkastella erillisenä kysymyksenä. Siihen liittyy de Hoyosin ja Greenin mukaan oleellisesti väestötieteellinen, taloudellinen ja poliittinen yhteys, joka on syytä huomioida. (de Hoyos & Green 2011, 171–180.)

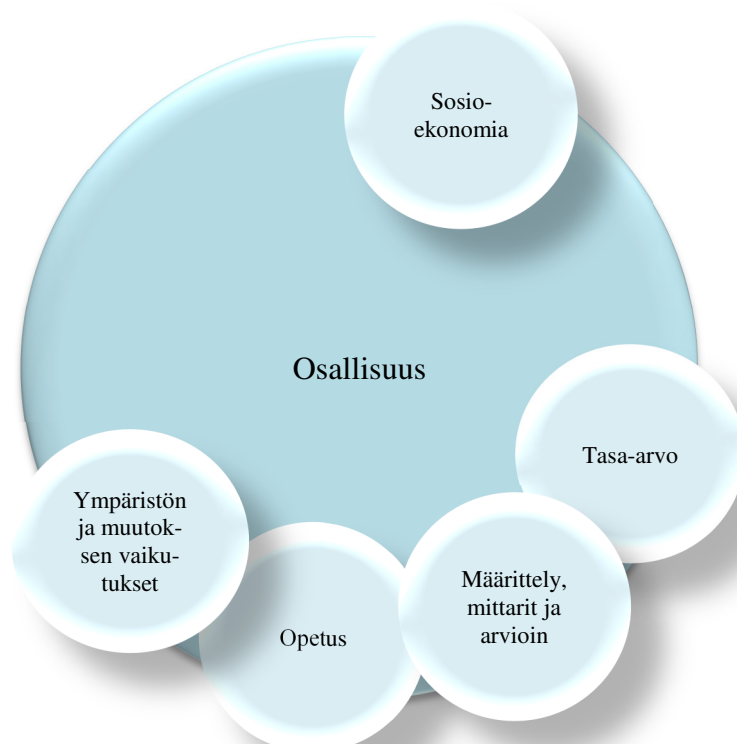
Jesus Olivan tutkimus tuo esille uuden liikkuvuuden ja maaseudun perinteisen pysyvyyden välisen suhteen ja niiden toisiinsa vaikuttamisen. Hänen mukaansa liikkuvuuden merkityksen voidaan arvioida kasvavan maaseutualueilla. Erityisesti se korostuu Olivan mukaan nuorten, naisten ja koulutetun työvoiman kohdalla. Tutkimus osoittaa autoilun muodostuvan entistä tärkeämmäksi sosiaalisen osallistumisen kannalta ja nähtävissä on yhä kasvavaa hajanaisuutta, mikä nostaa esiin myös tasa-arvon toteutumisen. (Oliva, Jesus 2010, 277–295.)

Kaupunkiympäristössä oleellisiksi kysymyksiksi nousevat asuminen ja kaupunkisuunnittelu. Euroopan sosiaalista muuttoliikettä 2000-luvulla tarkasteleva Lila Leontidou tutkimus painottuu kaupunkiympäristöön. Se osoittaa, että Etelä-Eurooppaan kohdistuva kasvava muuttoliike haastaa kansallisen sekä kansainvälisen ihmisoikeusnäkökulman. Leontidou tuo esiin Italiasta muuallekin Eurooppaan levinneet sosiaaliset keskuksat ja hän muistuttaa niiden toimivan maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi. (Leontidou, Lila 2010, 1179 -1203.)

Hannu Kytö ja Monica Kral-Leszczynska tuovat esiin muuttovirtojen viimeaikaisen kasvun ja keskittymisen myös Suomessa. Uhkana on suurten kasvukeskusten edelleen ahtautuminen. Asumisen keskittyminen suurimpia kaupunkeja ympäröiviin kehyskuntiin kasvattaa niissä palvelutarvetta sekä lisää työmatkaliikennettä. Samaan aikaan syrjäisten haja-asutusalueiden väestörakenne yksipuolistuu entisestään ja peruspalveluiden tuottaminen vaikeutuu. Toimivan aluerakenteen ja ympäristön huomioinnin turvaaminen edellyttävät suurten muuttovirtojen hallittua ennakointia ja ohjausta. (Kytö ja Kral-Leszczynska 2013.)

4.1.9 Osallisuus

Osallisuuden käsittely aineistoni artikkeleissa on monimuotoista ja eri aihealueisiin liittyvää, kuten kuvioista 10 on nähtävissä.

Kuvio 10. Osallisuus

Kirjoituksissa osallisuutta lähestyttiin vaikutusmahdollisuuksien ja koetun osallisuuden, prosesseihin osallistumisen sekä osallisuuden vahvistamisen kautta (Geczi 2007; Granjou & Mauz & Louvel & Tournay 2013 & Gronholm 2009). Sam Gronholm tutki, millainen on paikallisen väestön ja elinkeinonharjoittajien osallisuus luonnonsuojeluprosessissa, tarkastellessaan osallisuutta vaikutusmahdollisuuksien ja koetun osallisuuden kautta. Tutkimus osoitti osallisuuden roolin näennäisyyden. Gronholm tuo esiin, että tiedotus prosessista oli puutteellista, osallisuuden vapaaehtoisuus alleviivattua ja lopullinen päätöksenteko pysyi hallinnolla. (Gronholm, Sam 2009, 233–243.)

Celine Granjou ym. tutkimus osoittaa, että toimijoiden on mahdotonta olla huomioimatta yhteiskuntatutkijoiden havaintoja yksipuolisen teknokraattisen arvioinnin ja johtamisen prosessin toimivuudesta. Heidän tutkimuksensa kohdentui siihen, kuinka luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemin käyttöä arvioitaessa huomioidaan osallisuuden ja läpinäkyvyyden vaatimus. Granjou ym. toteavat institutionaalisen mallin ajaneen alas avoimuuden ja osallisuuden toimintatapa. Kysymykseen nousee myös määrittelyn, mitareiden ja arvioinnin huomioiminen. He nostavat esille sekä poliittisen että käytännön tarpeen tehdä institutionaalisista prosesseista avoimia ja siirtyä kokonaisvaltaisten vaikutusten arviointiin. (Granjou ym. 2013, 9-27.) Emilian Geczi uskoo, että kestävän kehityksen mukaisesta politiikasta on mahdollista saada osallistavaa. Hän osoittaa yhteyden sosioekonomisen tasa-arvon huomioimisen ja osallisuutta vahvistavan suunnittelun ja päätöksentekoprosessin välillä. Geczin mukaan prosesseissa usein käytetään yleistä rahoitusta ja teknisiä resursseja, joiden avulla voidaan mahdollistaa osallisuus läpi prosessin sekä varmistaa erilaisten ryhmien tasa-arvoinen mukaan tulo. (Geczi 2007, 375–393.)

Osallisuudesta kirjoitettiin myös pohtien kuinka virtuaaliopetusta on mahdollista hyödyntää kestävän kehityksen mukaisessa koulutuksessa, erityisesti ratkaisukeskeisessä oppimisessa. Bland Tomkinsonin ja Ian Huttin tutkimus tuo esille, että ratkaisukeskeisen oppimisen keinoja on mahdollista käyttää erilaisissa ympäristöissä, eikä opettajan osallisuutta kaikkeen keskusteluun tarvita luovassa, tuottavassa opiskelussa. Tutkimus keskittyy kestävän kehityksen äärimaastoon, mutta on syytä huomioida tulosten hyödynnettävyys. Globaalin yhteiskunnan vastuun kenttä kuuluu kuitenkin siihen kirjoon

missä humanitäärisen avun ja onnettomuuksien lievityksen voidaan nähdä limittyvän kestäväan kehitykseen. (Tomkinson & Hutt 2012, 291–303.)

Sosiaalisesti kestävä kehitys edellyttää Särkelän mukaan yhteenkuuluvuutta sekä osallisuutta. Yksilön hyvinvoinnin oleellinen tekijä muodostuu mahdollisuudesta vaikuttaa oman elämänsä, ympäristönsä ja yhteiskunnan tekijöihin. Särkelä muistuttaa suomen perustuslain (2§) suomasta kansalaisen oikeudesta osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen. Hän kuitenkin toteaa, että osallistumismahdollisuudet koetaan heikoiksi, eikä kunnilla ole ollut erityistä intressiä osallisuuden aktivointiin. Samaan aikaan kansalaisten luottamus poliittiseen päätöksentekoon on vähentynyt. Näin on käynyt erityisesti osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutensa heikosti kokevien kohdalla. Särkelä peräänkuuluttaa uudenlaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mallien mahdollistamista, unohtamatta olemassa olevien perinteisten järjestömallien tukemista ja niiden erityistä roolia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten kohdalla. Kestävä yhteiskunta, myös taloudellisesti kestävä yhteiskunta, edellyttää inhimillistä ja sosiaalista kestävyyttä. (Särkelä 2013, 154–155, 156–159, 164.)

Tapani Lausti tuo esiin yhteiskuntamallien uudistamista herättelevän keskustelun lisääntymisen, myös Suomessa. Hänen mukaansa markkinavetoinen tuottavuusajattelu jättää huomioimatta ympäristövaikutukset sekä sosiaaliset kustannukset. Talouden suuntaaminen todellisia tarpeita vastaavaksi, vastuullisen osallisuuden mukaisesti, mahdollistaisi ekologisen kokonaisuuden huomioimisen. (Lausti 2012, 124–125,131.)

4.2 Tulokulmien yhteenveto

Useimmissa artikkeleissa pohdittiin sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Se liitettiin aineistossa ensisijaisesti siihen, kuinka sosiaalisesti kestävä kehitys määritellään, mitataan ja arvioidaan. Lisäksi sen katsottiin kuuluvan vahvasti keskusteluun sosiaalipolitiikasta yhteiskuntapolitiikan osana. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tuotiin esiin myös ympäristön ja muutosten eri vaikutuksien sekä alueellisten sosiaalisten muutosten ja muutto liikkeen tarkastelussa.

Ympäristön ja muutoksen vaikutus nousi aineistossa jonkinlaiseksi kattokäsitteeksi. Siihen liittyi, eniten esiintyneenä tulokulmana, laajin kirjo aihealueita. Toisaalta ympäristön ja muutoksen vaikutus näyttäytyi useimmissa muissa tulokulmissa aihealueena. Ympäristön ja muutoksen vaikutuksia tarkasteltiin vahvasti tasa-arvon ja osallisuuden toteutumisen kautta. Oleellinen aineistosta esiin tullut havainto liittyi epätasa-arvoisuuteen ympäristötekijöiden kohdentumisessa. Eriarvoisuus kytkeytyi sekä yhteisöllisiin että yksilöllisiin tekijöihin. Se oli yhteydessä maantieteellisiin ja taloudellisiin eroihin, mutta myös sosiaaliseen asemaan ja sosiaaliseen yhteisöllisyyteen. Näiden tekijöiden huomioiminen todettiin oleelliseksi myös ympäristöriskien ja niihin liittyvien, hyvinvointia vähentävien, uhkakuvien ennakoinnissa ja ehkäisyn suunnittelussa.

Artikkeleissa, jotka tarkastelivat ympäristön vaikutusta hyvinvointiin, esiintyi vahvana aihealueena sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittelyn, mittareiden ja arvioinnin käsitteily. Näissä artikkeleissa painottuivat oikeudenmukaisuus (myös luonnon oikeudet) ja etiikka, joka ei muissa tulokulmissa erottunut omana aihealueenaan. Sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittely, mittarit ja arviointi yhdistyy aineistossa laaja-alaiseen hyvinvoinnin arviointiin ja levittyy sitä kautta eri alueille.

Myös osallisuus esiintyi aineistossa hyvin verkottuvana. Toisaalta osallisuutta käsiteltiin eri aihealueiden kautta ja toisaalta osallisuus näyttäytyi eri tulokulmissa, erityisesti ympäristön ja muutosten tarkastelussa. Aineistossa oli havaittavissa vaikutusmahdollisuuksien ja koetun osallisuuden puutteet, mutta myös osallisuuden potentiaaliset mahdollisuudet. Yhdistävä tekijä oli tarve osallisuuden ja avoimuuden lisäämiseen päätöksenteko- ja toimintamalleihin.

4.3 Sosiaalityön löytäminen aineistosta

Sosiaalityön ymmärtäminen systeemien kaikille tasoille ulottuvana toimintana auttaa sosiaalityön hahmottamisessa aineiston artikkeleissa. Aineiston artikkelit eivät kirjoita sosiaalityöstä itsessään, mutta osoittavat sosiaalisen asiantuntijuuden tarpeen. Arja Kilpeläinen ja Marjo Romakkaniemi tuovat ekososiaalisen sosiaalityön paikallisuudesta esiin sen rakenteellisuuden systeemiteoreettiset mikro-, meso- ja makrotasot. Fyysisen toimintaympäristön, paikallisten monimuotoisten ja -tasoisten verkostojen sekä kulttuu-

riympäristön ja niiden välisen yhteyden tunnistaminen mahdollistaa sosiaalityön asettumisen yksilö- sekä yhteisötasolle. (Kilpeläinen & Romakkaniemi 2014, 141, 155–158.)

Matthiesin ja Närhen (2014) ekososiaalisen sosiaalityön uusien näkökulmien jäsenyyksen avulla artikkeleista on erotettavissa sosiaalityön kohdentuminen laajemmassa perspektiivissä. Jäsenyyksessään he tuovat ensinnäkin esiin, että ekososiaalisten viitekehysten lähestyminen ja talouden muutos maailmanlaajuisesti nostaa myös ympäristöongelmat maailmanlaajuisen, yhteisen, tietoisuuteen. Toiseksi kestävä kehitys sosiaalityön määrittelyyn nousee, maailmanlaajuisen tarkastelun kautta, länsimaista järjestelmälähtöistä mallia kyseenalaistavaa keskustelua. Matthies ja Närhi tuovat esiin länsimaisen sosiaalityön profession kriisin, joka nivoutuu globaaliin ympäristökriisiin. Sosiaalityö keskittyy yksilötyöhön jonka toimintakenttänä on sosiaalinen ympäristö. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja köyhyyden taustalla oleviin paikallisiin tai laajempiin ympäristöongelmiin puuttumista ei silloin tapahdu. Kolmanneksi ekologisen ja sosiaalisen muutoksen haasteissa on nähtävissä eri toimijoiden ja tieteenalojen yhdistyminen yhteisen kestävä kehityksen mallin etsinnässä. Neljänneksi ihmisoikeuksien ja kansalaisoikeuksien rinnalle on noussut myös ympäristöoikeudenmukaisuus, se kuinka luonnonvarat ja elinmahdollisuudet jakautuvat. Sitä kritisoivalla ekologisella oikeudenmukaisuudella nostetaan esille luonnon omat oikeudet ihmisoikeuksien rinnalle. (Matthies & Närhi 2014, 94–95.)

1.) Matthies ja Närhi (2014, 95–98.) muistuttavat sosiaalityön perustehtävästä sosiaaliin ja taloudelliseen tasa-arvoon pyrkimisessä. Talousrakenteiden laajentuessa se tarkoittaa, että sosiaalityö ei voi jättää huomioimatta ympäristömuutosten ja -tuhojen vaikutuksia erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin yksilöihin ja yhteisöihin paikallisesti eikä maailmanlaajuisesti.

Tämä ympäristön epätasa-arvoisuus näyttäytyy laajasti aineiston artikkeleissa. Useissa aineistoni artikkeleissa käsitellään ympäristömuutosten, -tuhojen ja –riskien eriarvoista kohdentumista yksilöiden ja yhteisöjen elämään. Eriarvoisuutta ilmenee niin alueellisesti kuin sosioekonomisesti. (Buechs ym. 2011; Cook & Swyngedouw 2012; Fairburn ym. 2009; Leontidou 2010; Oliva 2010; Stuczynski ym. 2009; Yardley ym. 2011.) Myös

ympäristömuutosten, -tuhojen ja -riskien pelko kohdentuu eri tavoin eri yksilöihin ja yhteisöihin. Eriarvoisuutta on myös mahdollisuudessa osallistua oman ympäristön tai laajempaan kestäväan kehitykseen tähtääväan päätöksentekoon tai ympäristöystävälliseen toimintaan (Evans 2011; Geczi 2007; Granjou ym. 2013, Gronholm 2009; Hocking ym. 2013; Mueller 2009; Robison ym. 2013). Aineistossa nousee selkeästi esille tarve tuoda ympäristötekijöiden laaja-alaista arviointia ja ymmärrystä päätöksenteon pohjaksi (D'Acci 2011; Johnson & Isakson 2010; Sirgy 2011; Stapleton & Garrod 2008). Oikeudenmukaisuus vaikuttaa myös tulevaisuuden palvelurakenteen turvaamiseen (Simonazzi 2012).

Sosiaalisen asiantuntijuuden avulla sosiaalityöllä on mahdollisuus tuoda tarvittavaa tietoisuutta ympäristön laaja-alaisista sosiaalisista vaikutuksista poliittisen päätöksenteon käyttöön. Lisäksi sosiaalityöllä on mahdollisuus suunnata palvelurakennetta kestävämpään suuntaan palvelusuunnittelulla ja -valinnoilla sekä tiedotuksella.

2.) Sosiaalityön rooli on kansalliseen lainsäädäntöön, politiikkaan ja kulttuuriin sidottua. Suomessakin sosiaalityö on, muiden länsimaiden tapaan, siirtynyt yhteisöistä palvelujärjestelmän mukaiseen yksilötyöhön. Matthies ja Närhi (2014) muistuttavat sosiaalityön mahdollisuuksista laaja-alaisempaan toimintaan ympäristötekijöiden huomioimisessa ja niihin puuttumisessa (mt., 100–101).

Yhteiskuntamuutoksen ja sitä ohjaavan poliittisen päätöksenteon yhteys ympäristötekijöihin tunnistettiin laajasti aineistoni artikkeleissa (Achterberg 2006; Boström 2012; Buechs ym. 2011; Cook & Swyngedouw 2012; D'Acci 2011; Evans, S. ym. 2012; Hocking & Kroksmark 2013; Radej 2011, Stapleton & Garrod 2008; Stuczynski ym. 2009; Valdevielso 2005; van Berkel 2007). Konkreettisesti muutos voi näyttäytyä esimerkiksi muuttoliikkeessä (de Hoyos 2011; Leontidou 2010; Oliva 2010) ja erityisesti ympäristötuhojen kohdentumisessa (Stuczynski ym. 2009) tai ympäristöriskien arvioinnissa (Fairburn ym. 2009; Harries & Penning-Rowsell 2011; Yarley ym. 2011). On oleellista tunnistaa suunnittelua ja kehittämistä ohjaava järjestelmälähtöisyys ja tuoda esiin suunnan muuttamisen välttämättömyys (Cook & Swyngedouw 2012). On sekä poliittinen että käytännön tarve tehdä institutionaalisista prosesseista avoimia ja siirtyä kokonaisvaltaiseen vaikutusten arviointiin (Granjou ym. 2013). Kestäväan kehityksen

syvempi kiinnittäminen opetukseen edistäisi ajattelutavan laajenemista (Johnson & Isaksson 2010).

Kuten Boström (2012) aineiston artikkelissa tuo esiin, sosiaalityeilta edellytetään laajempaa ja rakentavampaa osallisuutta kestävän kehityksen keskustelussa. Koulutuksella on mahdollisuus viedä asiaa eteenpäin.

3.) Tarkasteltaessa sosiaalityön roolia kestävän kehityksen mukaisessa yhteiskuntamallin monikentässä, tulee muistaa sosiaalisen kestävyuden olevan myös ekologisesti kestävä. Mikä tarkoittaa mahdollisuutta sosiaalityön roolin vahvistumiseen luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen säilymisen ja niiden käytön paikallisen hallinnan puolestapuhujana. (Matthies & Närhi 2014, 101, 104–105.)

Aineistossa on nähtävissä paikallisen asiantuntijuuden tärkeys suunnittelussa sekä kehittämisessä. Se tukee ajatusta osallisuuden ja paikallishallinnon säilymisen merkityksestä kestävän toiminnan toteutumisessa. Olosuhteet paremmin huomioiva paikallinen suunnittelu on todettu toimivaksi ja tehokkaaksi (Beckmann & Dissing 2004; Boström 2012; Cuellar-Padilla & Calle-Collado 2011; Harries & Penning-Rowsell 2011; Sonnino 2004; Yardley ym. 2011.) Tarvitaan enemmän asiantuntijuuden ja poliittisten päättäjien kohtaamista (Stapleton 2008; Vasileiadis ym. 2013). Osallisuus varmistaa paikallisten olosuhteiden huomioon ja lisäksi se vahvistaa hyvinvointia (Fairburn ym. 2009; Gezi 2007; Granjou ym. 2013; Gronholm 2009; Manos ym. 2014). Kokonaisvaltaisen vaikuttavuuden osoittamiseksi tarvitaan hyvinvointia laaja-alaisemmin mittaavia välineitä (D'Acci 2011; Radej 2011; Sirgy 2011; Stapleton & Garrod 2008).

Sosiaalityön ymmärrys yksilön, yhteisön ja ympäristön kokonaisvaltaisuudesta antaa mahdollisuuden tuoda tämä tietoisuus monialaiseen ja -ammattilliseen yhteistyöhön, suunnitteluun, kehittämiseen ja toimintaan. Sosiaalityölle on luontevaa monialaisilla ammattilaisfoorumeilla toimia kansalaisosallisuuden sinne mukaan kuulumisen muistuttajana tai ainakin kansalaisnäkökulman välittäjänä.

4.) Matthies ja Närhi (2014, 105–107.) tuovat esiin, että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi on hyvä pohtia oikeudenmukaisuuden tasa-arvoisuutta. Kestävän ke-

hityksen kokonaisuuden kannalta on oleellista laajentaa tarkastelua myös luonnon oikeuksiin sen säilymisen turvaamiseksi.

Laaja-alaisempaa oikeudenmukaisuuden ymmärtämistä luonnon oikeuksien kautta tarkasteltiin parissa aineistoni artikkelissa (Johnson & Isaksson 2010; van Koppen 2000). Lisäksi asiaa lähestyttiin kestävän kulutuksen ja ekologisen kansalaisuuden kautta (Evans, D. 2011; Hocking & Kroksmark 2013; Robison & Jansson-Boyd 2013; Valdevielso 2005; Vasileiadis ym. 2013). Toki koko aineistossa, kestävästä kehityksestä käsittelevänä, on viitteitä asiaan.

Luonnon oikeuksien ohittaminen vähentää luonnon monimuotoisuutta, uusiutumismahdollisuuksia ja kaventaa elintilaa. Vaikutukset kohdentuvat tuleviin sukupolviin ja jo nyt erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin (esimerkiksi Yardley ym. 2011). Tässäkin sosiaalityö voi sosiaalisen asiantuntijuuden avulla lisätä tietoisuutta ja toteuttaa perustehtäväänsä toimimalla heikoimmassa asemassa olevien oikeuksien puolestapuhujana.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1. Laaja-alaisen tarkastelun tarve

Massa totesi parikymmentä vuotta sitten yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tarpeen yhteiskunnan ja luonnon vuorovaikutuksen tutkimiseksi. Samalla hän Bertalanffyn tapaan asetti epäilyn humanististen ja luonnontieteiden erottamisen perusteille ja toi esiin tarpeen monitieteisestä, eri tieteenalojen ominaisuudet huomioivasta ympäristötieteen tarkastelusta. (Bertalanffy 1969; Massa 1993, 361.) Tämän laaja-alaisemman tarkastelun tarpeen huomiointi ja pyrkimys sen toteuttamiseen ilmenivät aineistoni analyysivaiheessa luokitelllessani artikkelien käsittelemiä aihealueita. Aineistossani mukana olevat artikkelit esittelivät tutkimuksia joissa oli nähtävissä monitieteellinen lähestymistapa tai sen tarpeen osoittaminen. Mielestäni oli mielenkiintoista havaita, kuinka monelta eri tieteenalalta tuotettuja tutkimuksia aineistooni valikoitu antamieni haku- ja rajausehtojen puitteissa. Tästä moninaisuudesta kertoo myös niiden tieteellisten aikakausjulkaisujen kirjo, joista artikkelini löytyivät.

Tutkimus osoitti, että on tarve tuoda entistä laajemmin esille ja tuottaa enemmän tietoa ympäristömuutosten vaikutusten kohdentumisesta sekä siitä, kuinka tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus siinä kohdentumisessa toteutuvat. Selkeästi nousi esille näkemys, että poliittisen päätöksenteon pohjaksi tarvitaan enemmän asiantuntijatietoa, mutta myös paikallistuntemusta ja asianosaisilta saatavaa kokemustietoa. Saaren (2013) mukaan Suomen toimintaympäristö raamittuu aiempaa enemmän valtioiden ja monikansallisten yritysten välisiin sopimuksiin ja luonnonvarojen hallintaan liittyviin kiinnostuksiin. Poliittisen päätöksenteon pohjaksi ja yhteiskunnallisen muutoksen arvioimiseksi tuotettava tieto on lisääntynyt räjähdysmäisesti, mutta uudistusten toimeenpanon aiemmat keskitehtyjen ohjauksen mahdollisuudet ovat kaventuneet. Saaren mukaan oleellista toimivan yhteiskuntapolitiikan kannalta on se, kuinka tietoa osataan käyttää ja valita. (mt., 44–47.)

Rajavaara muistuttaa taloudellisen kilpailukyvyn ja markkinoinnin tarpeisiin vastaavasta vaikuttavuushallinnasta, joka tulee erottaa vaikuttavuustiedosta. Vaikuttavuudesta puhuttaessa tulee aina avata mistä on kysymys. Vaikuttavuustiedon käyttö on merkityksellistä myös yksilölle. Rutiininomainen arviointi pitää ihmistä kohteena, kun taas mah-

dollisuus käyttää vaikuttavuustietoa omaan päätöksentekoon, päättäjiin vaikuttamiseen tai palveluiden valintaan on positiivista ja osallistavaa. (Rajavaara 2011, 220–226). Tiedon avoimuus lisää ymmärrystä tilanteista sekä vaihtoehtoista ja edistää kansalaisten osallisuutta. Päätöksenteon avoimuus ja osallisuus lisäävät oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa. (Särkelä & Pohjola 2011, 22.)

5.2 Sosiaalisten vaikutusten oikeudenmukaisuuden määrittelystä

Kestävä kehitys edellyttää luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen riittävyyden turvaamista, mikä tarkoittaa oikeudenmukaisuuden ymmärryksen laajentamista. Sosiaalisesti kestävä kehitys määrittely, mittaaminen ja arviointi on haasteellista. Ympäristön vaikutusten laajempi huomioiminen hyvinvoinnin osatekijänä voisi selkeyttää tilannetta. Rouhinen (2013) avaa kestävyiden poliittisten tavoitteiden avulla. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja luonnonvarojen uusiutumisen turvaava käyttö ovat ekososiaalisen kestävyiden tavoitteet. Tasapuolinen yhteiskuntaan osallisuus, sosiaalisen pääoman kasvattaminen ja kokonaisvaltainen hyvinvointi ovat sosiaalisen, ja siihen liittyen, kestävyiden päämääränä. Kestävä talous tavoittelee pitkäjänteistä resurssien käyttöä mahdollisimman vähäisin ympäristökuormituksin. Rouhisen tiivistys velaksi elämisestä valottaa mielestäni kestävä kehitys taloutta laajemmin. (mt., 140–141.) Taloustermein ilmaistuna velanhoitokyvyn alitessa tilanne muuttuu kestävämmäksi. Yhtäläillä kestävämmäksi muuttuu ympäristön tila, mikäli kuormitus ei ole kohtuullinen ja samoin käy yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin kohtuuttomien sosiaalisten vaikutusten ja vähäisen osallisuuden vuoksi.

Saari kirjoittaa Suomen kaltaisten pienten valtioiden roolista maailmanlaajuisiin ratkaisuihin vaikuttajana ja Euroopan unionin jäsenmaana. Suomen, ja suomalaisten, valinnoista riippumatta maailman tila muuttuu edelleen niin ympäristön, talouden kuin sosiaalisten rakenteiden osalta. Samaan aikaan tiedonvälitys sekä teknologia kehittyvät ja kulttuurit laajenevat. (Saari 2013, 44.) Mielestäni tosiasioiden tunnistaminen on tarpeellista. Realiteettien tiedostaminen ei silti saa sammuttaa toivoa tai lopettaa toimintaa kestävämmän kehityksen aikaansaamiseksi eri tasoilla. Näin asiaa pohti myös Saari kestä-

vän kehityksen asiantuntijapaneelissa ja muistutti kansalaisten toimintatapojen muutoksen välttämättömyydestä uudistuksen toteutumisessa (Saari 2014).

Toimintavastuun korostumisessa on Elina Palolan mukaan olemassa uhka eriarvoisuuden kasvattamisesta. Silloin kun toimintavastuu piilotetaan valinnanvapauden alle, asetetaan kansalaiset eriarvoiseen asemaan. Mahdollisuuspuheen ja eriarvoisuuspuheen välinen ero on kovin kapea. Kaventumassa näyttää olevan myös näkemys yhteisöllisestä, osallisuuteen perustuvasta itsemääräämisoikeudesta hyvinvointiyhteiskunnan kehityssuunnassa kohti yksilöllistä hyvinvointikuluttajuutta. (Palola 2011, 286–287.)

Tutkimuksessa ilmeni ympäristön sosiaalisten vaikutusten oikeudenmukaisuuteen liittyvä tarve osallisuudesta. Osallisuus rakentaa sitouttavan yhteisöllisyyden tunteen, mikä edistää sosiaalisesti kestävästä kehityksen toteutumista (Särkelä 2011, 154–155). Vappu Karjalainen toteaa vapaaehtoistyötä pohtiessaan, että osallisuuden arvoa on vaikea mitata tuottavuuden mittareilla, mutta sillä on olemassa itseisarvo hyvinvoinnissa. (Karjalainen 2011, 244, 248).

5.3 Kokonaisuuksien ymmärtämisestä ja näkyväksi tekemisestä

Sosiaalisesti kestävästä kehityksen määrittely, mittaaminen ja arviointi on haasteellista. Ympäristön vaikutusten laajempi huomioiminen hyvinvoinnin osatekijänä voisi selkeyttää tilannetta. Pauli Niemelä muistuttaa sosiaalityön ensisijaisesta tehtävästä huolehtia ihmisten hyvinvoinnista, erityisesti silloin kun se on uhattuna (Niemelä 2014). Eikä yksilön hyvinvointia maailman tilasta ole Lena Dominellin mukaan enää mahdollista erottaa. Myös sosiaalityön tulisi myöntää kaikkien maailman ihmisten sekä luonnon välinen yhteenkuuluvuus ja riippuvuus. Kestävä elämäntapa säilyttää ja edistää sekä ihmisten että maapallon hyvinvointia. Kokonaisvaltaisen toimintamallin kehittämisessä sosiaalityön tärkein tehtävä, sen perustehtävän mukaisesti, on kiinnittää huomio niihin ryhmiin jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa ja tuoda se tieto päätöksentekijöille. (Dominelli 2013.)

Kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen kannalta toivottavaa olisi päätöksentekijöiden ja päätöksenteon pohjaksi tietoa tuottavien tahojen ymmärrys kokonaisuuksista. Niemelän mukaan systeemiajattelu auttaa kokonaisuuksien jäsentämisessä. Sen avulla tarkastellaan kokonaisuuteen kuuluvia osajärjestelmiä ja niiden suhdetta ympäristöön. Tämä relationaalinen, vuorovaikutusten tarkasteluun perustuva analysointi voi tarjota enemmän kuin vaikutusten perinteinen määrällisyyteen perustuva analysointi ja mahdollisesti laadullisesti erilaisia vaikutuksia kuin pelkkien osajärjestelmien analysointi. Sosiaalityölle ongelmien monimuotoisuus ja yhteisvaikuttavuus ovat tuttuja elementtejä, vielä kuitenkin tarvitaan kokonaisuuksia jäsentyneemmin huomioivia menetelmiä yhteisvaikutusten tarkasteluun. (Niemelä 2014.)

Sosiaalityön leikkauspinta läpäisee koko yhteiskunnan ja ympäristön, mikä näyttäytyi myös aineistoni monialaisuudessa. Peilattessani aineistoni tuottamaa tietoa lähteisiin joita käytin tutkimukse ssani, päädyin johtopäätöksenä pohtimaan seuraavaa kysymystä: Eikö sosiaalityöllä laaja-alaisen vaikuttavuuden luontaisena ymmärtäjänä olisi erinomaiset valmiudet kehittää ja viedä eteenpäin kokonaisvaltaista vaikuttavuustietoa?

6 POHDINTA

6.1 Tutkimuksen arviointia

Aineiston tiukka rajaus elektronisesti saatavilla oleviin artikkeleihin jätti mitä todennäköisimmin monia, sisällöltään relevantteja ja mielenkiintoisia, kirjoituksia tutkimuksen ulkopuolelle. Alueellisen rajauksen laajentaminen Euroopasta koko maailmaa koskeviin artikkeleihin olisi voinut tarjota kokonaisvaltaisemman näkemyksen ympäristön sosiaalisten vaikutusten arvioinnin tarkasteluun. Se olisi myös antanut mahdollisuuden tarkastella sosiaalityön erilaista yhteyttä ja merkitystä erilaisissa yhteiskuntatilanteissa.

Valmiiden aineistojen käyttöön liittyy aina pohdinta niiden alkuperästä (Hirsjärvi ym. 2005). Rajauksien tekemisellä pyritään varmistamaan se, että aineisto vastaa tutkimuskysymyksiin ja on tieteellisesti riittävän laadukasta. Tässä tutkimuksessa aineiston laatua määritti vertaisarvioinnin kautta julkaisuun pääseminen, jonka arvioin olevan riittävä aineiston tieteellisen laadun turvaava tekijä. Hakuprosessin rajauksen toimivuudesta kertoo mielestäni vastauksien löytyminen tutkimuskysymyksiini. Tutkimuksessani olen pyrkinyt täsmälliseen prosessin kuvaamiseen. Sitä pidetään Pudas-Tähkän ja Axelinin mukaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden kannalta oleellisena, koska prosessin jäljittäminen on mahdollista ainoastaan huolellisen kirjaamisen avulla. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 47–50.)

6.2 Tutkimusprosessista

Tarkoituksenani oli, että sosiaalisesti kestävä kehityksen huomioivan tutkimuksen kirjoitus tuottaisi mahdollisimman kattavan läpileikkauksen niistä näkökulmista, joista asiaa tarkastellaan. Koska tutkimuskysymykseni oli avara, oli aineiston sisäänotto- ja pois-sulkukriteerien asettamisessa huolehdittava työmäärään kohtuullisuudesta. Tarkastelunäkökulmani rajasin kohdentumaan eurooppalaiseen ja yleiseen tarkasteluun. Rajaukset vähensivät tiedon kattavuutta. Aineistossa käsiteltiin kuitenkin ympäristön sosiaalisia vaikutuksia monelta eri näkökulmalta, mitä voidaan pitää suuntaa antavana. Mielestäni kaikki ympäristön sosiaalisten vaikutusten huomioimisesta käytävä keskustelu,

myös pienimuotoinen ja suppean kohderyhmän saavuttava, lisää osaltaan asian pohdintaa ja edistää ymmärrystä hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuudesta. Sosiaalityön esiintymisen aineistossa oli tutkimusta aloittaessa kaikkein suurin kysymysmerkki. Aineistossa ei esiintynyt sosiaalityö, mutta sosiaalityön tarve oli sieltä löydettävissä. Mielenkiintoista oli myös havaita, että aineistoon valikoituneet artikkelit olivat suurimmaksi osaksi tältä vuosikymmeneltä. Tämä voi kertoa aiheesta tehtyjen tutkimusten lisääntymisestä viime vuosien aikana tai toisaalta se voi liittyä elektronisen artikkeliaineiston lisääntymiseen.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen eräs käyttöarvo on tutkitun tiedon tuominen päätöksenteon pohjaksi. Päätöksenteon pohjaksi tarvittavan tiedon, sekä tiedon määrän jatkuva lisääntyminen ennustavat systemaattiselle kirjallisuuskatsaukselle kasvavaa tarvetta tulevaisuudessa. (Salminen 2011, 10.) Tästä syystä näen myös itse tutkimusprosessin harjoittelun hyödynnettävänä. On hyvä tiedostaa tiedontuotannon, valinnan ja käytön mahdollisuudet, kuten vaikuttavuuden arvioinnin laajentaminen koetun hyvinvoinnin arviointiin.

Tutkielman tekoprosessi lisäsi omaa ymmärrystäni kestävästä kehityksen kokonaisuudesta ja auttoi selkeyttämään sosiaalityön roolia ja yhteyksiä yhteiskunnallisessa sekä maailmanlaajuisessa kokonaisuudessa. Eriyisen oleellisena pidän kokemaani tiedonmuodostuksen, -käsittelyn ja -tuottamisen edistymistä. Lisäksi havaitsin prosessoinnin ja ajattelun kehittymistä, jonka yhdistän Luhmannin tiivistykseen tutkimuksen dilemmasista, missä analyysi ei johda vastaukseen vaan kysymysten lisääntymiseen (Luhmann 2004).

6.3 Ajatuksia tutkimuksen tuloksista

Tutkimus tuotti nähdäkseni, aineiston kokoon nähden, kohtalaisen läpileikkauksen niistä näkökulmista, joita ympäristön sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa käsitellään. Esille tulleet aihealueet eivät itsessään olleet uusia, mutta henkilökohtaisesti pidin niiden yhdistymisen monimuotoisuutta mielenkiintoisena. Mielestäni oli positiivista havaita sosiaalisen eri tulokulmien yhdistyminen useiden tieteenalojen tutkimuksiin, mikä osoitti nähdäkseni pyrkimystä kokonaisvaltaiseen arviointiin. Mielenkiintoista oli myös ha-

vaita, kuinka eri tieteenalojen tutkimuksissa yhdistyivät samat kysymykset ja kehittämistarpeet. Tietenkin hakuehtojen rajauksella on tässä oma osuutensa.

Tutkimus vahvisti huolta siitä, kuinka pitkäjännitteisesti suunnittelua, päätöksentekoa ja toimintaa toteutetaan ja arvioidaan. Huoli liittyy myös tietoisuuteen ympäristötekijöiden sosiaalisten vaikutusten epäoikeudenmukaisesta kohdentumisesta. Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli IPCC toteaa arviointiraportissaan 2014 maailmanlaajuisen muutosten vakavuuden ja laaja-alaisuuden lisäksi muutosvaikutusten selkeän ensisijaisen kohdentumisen kaikkein haavoittuvimpiin ihmisryhmiin ja yhteisöihin (Suomen ympäristökeskus 2014). Ilmastonmuutosten lisäksi on huomioitava myös muut ympäristöongelmat, kuten Atte Korhola muistuttaa. Esimerkiksi jätevesiongelmat, maan saastuminen, maaperän köyhtyminen ja liikakalastus ovat ihmisten kestäättömän toiminnan suorina vaikutuksia. (Korhola 2014.) Niidenkin sosiaalinen vaikutus kohdentuu suoraan lähi-ihmisiin ja -yhteisöihin, kuten tutkimus osoitti.

Tietoa ympäristöongelmien ja -riskien vaikutuksista hyvinvointiin on saatavilla, sosiaalista oikeudenmukaisuutta pidetään tavoiteltavana ja osallisuuden merkitys tiedostetaan. Kansallisesti on olemassa tuon tiedon mukaisesti ohjaavia elementtejä, kuten Ympäristöministeriön (2014) Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus tai Stakesin IVA-prosessi (THL 2014). Eri asia on, kuinka hyvin ohjaavat elementit tunnetaan esimerkiksi kunnallisessa päättäjäkentässä ja huomioidaanko niiden tarjoamat mahdollisuudet käytännössä, jos keskustelu painottuu kestävyysvajeeseen ja huoltosuhteeseen.

Muun muassa Keijo Rahkonen ja Heikki Hiilamo ovat herätelleet julkista keskustelua sosiaalitieteilijöiden tuottaman tiedon ja ymmärryksen nostamisesta poliittisen ja hallinnollisen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi ekonomistiarvioiden ja konsulttiselvitysten rinnalle (Rahkonen & Hiilamo 2013). Olen täysin samaa mieltä tutkimuksessakin näkyneestä tarpeesta saada sosiaalitieteet vahvemmin esiin kestävä kehityksen keskusteluun (esimerkiksi Borström 2012). On mielenkiintoista pohtia, millaiseksi voi käytännössä määrittäytyä sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön rooli kestävä kehityksen yhteiskuntapolitiikan toteuttajana. Yhtä mielenkiintoista, ja haasteellista, on vastauksen löytäminen kysymykseen sosiaalityön mahdollisuudesta turvata sosiaalinen oikeudenmukaisuus kuluksen rajaamistoimissa. Näen tässä oleellisen sosiaalityön tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen tehtävän.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti (2001) Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus.
- Assadourian, Erik & Renner, Michael (Co-Directors) (2012) State of the World 2012. Moving Toward Sustainable Prosperity. [Viitattu 4.4.2013]
Saatavilla www-muodossa: <<http://www.worldwatch.org/stateoftheworld2012>>
- Assadourian, Erik & Prugh, Tom (Co-Directors) (2013) State of the World 2013. Is Sustainability Still Possible? [Viitattu 2.4.2013]
Saatavilla www-muodossa: <<http://www.worldwatch.org/bookstore/publication/state-world-2013-sustainability-still-possible>>
- Bardy, Marjatta (2010) Hyvinvoinnin poliittisuus – ja henkilökohtaisuus. Teoksessa Bardy, Marjatta & Parrukoski, Sanna (toim.) Hyvinvointi ilmastonmuutoksen oloissa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 27, 40–41, 43.
- Bertalanffy, Ludwig von (1969) General System Theory. Foundations, Development, Applications. New York. George Braziller.
- Dominelli, Lena (2013) Green Social Work From Environmental Crises to Environmental Justice. Toinen painos. Maiden, USA: Polity Press.
- Eräsaari, Leena (2011) Sosiaalipalvelut käännöksen jälkeen. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 184–186.
- Germain Carel B. & Gitterman Alex (1980) The Life Model of Social Work Practice. New York: Columbia University Press, 137–138.
- Hagfors, Robert & Kajanoja, Jouko & Komu Merja (2013) Sosiaalipolitiikka ja sosiaalinen kestävyys. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 112–115, 123–125.
- Hailweil, Brian & Nierenberg, Danielle (Co-Directors) (2011) State of the World 2011. Innovation that Nourish the planet. [Viitattu 4.4.2013]
Saatavilla www-muodossa: <<http://www.worldwatch.org/sow11>>
- Haila, Yrjö (2009) Ekososiaalinen näkökulma. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Vihreä teoria. Ympäristö yhteiskuntateorioissa. Helsinki: Gaudeamus, 279.
- HE 164/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. 18.9.2014.
- Helne, Tuula, Hirvilampi, Tuuli & Laatu, Markku (2011) Sosiaalipolitiikka - Altavastaajasta planeetan pelastajaksi? Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 3.

Helne, Tuula, Hirvilammi, Tuuli & Laatu, Markku (2012) Sosiaalipolitiikka rajallisella maapallolla. Millaista on kestävä hyvinvointi? Helsinki: Kela.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2005) Tutki ja kirjoita. 11. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirvilammi, Tuuli & Massa Ilmo (2009) Ympäristösosiaalipolitiikan lähtökohtia. Teoksessa Massa Ilmo (toim.) Vihreä teoria. Ympäristö yhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus, 102–104.

Häikiö, Liisa (2012) Kestävä kehitys. Utopia ketävästä ja kehittyvästä kansalaisten yhteiskunnasta. Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti, Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 156.

Hämäläinen, Timo (2013a) Kohti kestävää hyvinvointia. Uuden sosioekonomisen yhteiskuntamallin rakennuspuita. Helsinki: Sitra, 4, 12–13, 24. [Viitattu 25.4.2013] Saatavilla www-muodossa:

<http://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Towards_a_Sustainable_Wellbeing_Society.pdf>

Hämäläinen Timo (2013b) Hyvinvointi. Teoksessa Saari Juho (toim.) Suomen sillat tulevaisuuteen. Kuluttajatutkimuksen kirjoja 8, 217–218, 225–228 . [Viitattu 23.8.2014] Saatavilla www-muodossa:

<http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5762/suomen_sillat_tulevaisuuteen_saari.pdf>

IFSW (2012) Defition of social work. Updated 8.6.2012. [Viitattu 7.2.2013] Saatavilla www-muodossa: <<http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>>

Johansson, Kirsi (2007) Kirjallisuuskatsaukset – huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Turun Yliopisto, 3–4.

Kallio, Tomi J. (2006) Laadullinen review-tutkimus metodina ja yhteiskunnallinen lähestymistapa. Hallinnon tutkimus 25: 2.

Kananoja, Aulikki (2011) Sosiaalisesti kestävä kehitys kunnallisessa sosiaalipolitiikassa. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 187, 194–195, 199–200, 203–205.

Kananoja, Aulikki & Lähtinen, Martti & Marjamäki, Pirjo (2013) Sosiaalityö ammattina. Toimittamassaan teoksessa Sosiaalityön käsikirja. Tallinna: Tietosanoma, 22, 26.

Karjalainen, Vappu (2011) Aktiivisen sosiaalipolitiikan ristiriitainen tehtävä. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 244, 248.

Kilpeläinen Arja & Romakkaniemi Marjo (2014) Paikallisuus rakenteellisessa sosiaalityössä. Teoksessa Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Seppänen, Marjaana (toim.) Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. EU: UNIpress, 141, 155–158.

- Kohl, Johanna (2009) Avauksia ilmastonmuutoksen sosiaalisista vaikutuksista. Teoksessa Taimio, Heikki (toim.) Kurssin muutos: Kestävään kasvuun ja hyvinvointiin. Helsinki: Työväen sivistysliitto, 117, 118–122, 124.
- Kohl, Johanna & Sairinen, Rauno (2004) SVA:n laatu ja kehittäminen Suomessa. Teoksessa Sairinen, Rauno & Kohl, Johanna (toim.) Ihminen ja ympäristön muutos. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin teoriaa ja käytäntöjä. Espoo: Teknillinen korkeakoulu, YTK:n julkaisuja B87, 85.
- Kontio, Elina & Johansson, Kirsi (2007) Systemaattinen tarkastelu alkuperäistutkimuksen laatuun. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Turun Yliopisto, 101, 105–107.
- Korhola, Atte (2014) Ilmastonmuutos peittää muut ympäristöongelmat. HS. Vieraskynä 10.9.2014, A5.
- Kuhmonen, Tuomas & Niittykangas, Hannu (2007) Maaseudun tulevaisuus. Ajattelun käsikirja. Jyväskylä: Maahenki, 50–52, 64, 100–101.
- Kytö, Hannu & Kral-Leszczynska, Monica (2013) Muuttoliikkeen voittajat ja häviäjät – Tutkimus alueiden välisistä muuttovirroista. Kunnallissalan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 76. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10.6.1994/468, 2§. [Viitattu 24.5.2014] Saatavilla www-muodossa: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940468>>
- Lausti, Tapani (2012) Vapauden vaisto, ihmisyyden ylistys ja osallisuustalous. Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kela, 124–125, 131.
- Luhmann, Niklas (2004) Ekologinen kommunikaatio. Suomennos Krause, Sam & Raikisi, Seppo. Tampere: Gaudeamus Kirja Oy.
- Malaska, Pentti (1994) Kestävä kehitys. Raportti määritelmää pohtineen työryhmän keskusteluista 18. huhtikuuta 1994. [Viitattu 6.2.2013] Saatavilla www-muodossa: <<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=85409&lan=fi>>
- Massa, Ilmo (1993) Hyvinvointivaltion ekologinen modernisaatio. Teoksessa Riittinen Olavi (toim.) Sosiaalipolitiikka 2017. Näkökulmia Suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen ja tulevaisuuteen. Juva: WSOY, 361.
- Massa, Ilmo (2013) Kestävä yhteiskunta., Teoksessa Saari Juho (toim.) Suomen sillat tulevaisuuteen. Kuluttajatutkimuksen kirjoja 8, 324–328. [Viitattu 23.8.2014] Saatavilla www-muodossa: <http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5762/suomen_sillat_tulevaisuuteen_saari.pdf>
- Matthies, Aila-Leena (2001) Perspectives of eco-social sustainability in social work. Teoksessa Matthies, Aila-Leena & Narhi, Kati & Ward, Dave (toim.). The eco-social approach in social work. Jyväskylä: SoPhi. 127–128, 134–135.

Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati (2014) Ekososiaalinen lähestymistapa rakenteellisen sosiaalityön viitekehyksenä. Teoksessa Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Sepänen, Marjaana (toim.) Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. EU: UNIpress, 87, 91–95.

Meyer, Carol H. & Mattaini, Mark A. (1999) The Ecosystems Perspective: Implications for Practice. Teoksessa Mattaini, Mark A.; Lowery, Christine T. & Meyer, Carol H. (toim.) The Foundations of Social Work Practice. Washington, DC: Nasw Press 2nd Edition, 7.

Murto Lasse (2013) Kumppanuusyhteistyö kuntien ja järjestöjen palvelutoiminnassa. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 171, 175, 181–182.

Niemelä, Pauli (2014) Systemaattinen ihmiskäsitys. Ihminen järjestelmänä: rakenne (3³) ja toiminta (3x3). United Press Global.

Närhi, Kati & Matthies, Aila-Leena (2001) What is the ecological (self-)consciousness of social work? Perspectives on the relationship between social work and ecology. Teoksessa Matthies, Aila-Leena & Närhi, Kati & Ward, Dave (toim.) The eco-social approach in social work. Jyväskylä: SoPhi. 16–17, 19–20, 24–25, 44.

Paloheimo, Eero (2012) Millainen olisi kestävä maapallo? Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti, Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 292.

Palola, Elina (2011) Valinnanvapauden problematiikasta sosiaalipolitiikassa. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 286–287.

Peeters, Jef (2012) Social work and sustainable development: Towards a socialecological practice model. *Journal of Social Intervention*, February 10 (2012), 8–12.

Pietilä, Hilikka (2012) Ihmisen talous. Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kela, 78–79.

Pohjola, Anneli (2007) Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi, 28.

Pohjola, Anneli. & Särkelä, Riitta (2011) Tarttumapintoja sosiaalisesti kestäväan kehitykseen. Teoksessa Pohjola, Anneli. & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 299–300.

Pudas-Tähkä, Sanna-Mari & Axelin, Anna (2007) Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Turun Yliopisto, 47–50.

Rajavaara, Keijo & Hiilamo, Heikki (2013) Sosiaalitieteilijöiden äänen luulisi saavan nyt painoa. HS. Mieli-pide 11.9.2013. B9.

Rajavaara, Marketta (2011) Näyttöperusteista sosiaalipolitiikkaa - kansalaiset vaikuttavuushallinnan objekteina ja subjekteina. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 220–226.

Rajavaara, Marketta (2012) Sosiaalisen kestävyuden arviointi ja aktivoinnin politiikat. Teoksessa Pohjola, Anneli & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 285–287.

Raunio, Kyösti (2000) Sosiaalityö murroksessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Rouhinen, Sauli (2013) Kestävä kehitys. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juhon (toim.) Euroopan paras maa? Suomen muuttuva asema Euroopan unionissa. Kuopio: Gaudeamus, 140–141.

Saari, Juhon (2013a) Miten Suomi uudistuu? Teoksessa Saari, Juhon (toim.) Suomen sillat tulevaisuuteen. Kuluttajatutkimuksen kirjoja 8, 44–47, 63–67. [Viitattu 23.5.2014] Saatavilla www-muodossa <
http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5762/suomen_sillat_tulevaisuuteen_saari.pdf>

Saari, Juhon (2013b) Suomen sillat tulevaisuuteen. Kuluttajatutkimuksen kirjoja 8, 27–28. [Viitattu 23.5.2014] Saatavilla www-muodossa <
http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5762/suomen_sillat_tulevaisuuteen_saari.pdf>

Saari, Juhon (2014) Suomi uudistuu murrosten kautta – Ilmastonmuutoksen sosiaaliset vaikutukset kestävä kehityksen toimikunnassa. Sitoumus 2050-uitiskirje 2/2014. 23.4.2014.

Sairinen, Rauno & Kohl, Johanna (2004) Sosiaalisten vaikutusten arviointi – tavoitteista konkreettiseen sisältöön. Teoksessa Sairinen, Rauno & Kohl, Johanna (toim.) Ihminen ja ympäristön muutos. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin teoriaa ja käytäntöjä. Espoo: Teknillinen korkeakoulu, YTK:n julkaisuja B87, 11, 13–15.

Salminen, Ari (2011) Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Salonen, Arto O. (2012) Sosiaalinen saneeraus – tie ekososiaaliseen sivistykseen. Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti, Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 136–138, 144.

Slootweg, Roel, Vanclay, Frank & van Schooten, Marlies (2001) Function evaluation as framework for the integration of social and environmental impact assessment. Impact Assessment and project Appraisal 19:1, 19–21. [Viitattu 15.5.2014] Saatavilla www-muodossa: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3152/147154601781767186>>

Soini, Katriina (2012) Hoivamaatalous yhteyksien rakentajana. Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti, Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 248–252.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) (2011) Investointi kestäväan terveyteen ja hyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaa-

tiotoiminnan linjaukset. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2011:7. [Viitattu 6.2.2013] Saatavilla www-muodossa:

<http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=2765155&name=DLFE-15358.pdf>

Stranius, Leo (2011) Degrowth, Ihmisten hyvinvointia ekologisissa rajoissa. Teoksessa Pohjola, Anneli. & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 37–41, 43–45.

Suomen ympäristökeskus (2014) IPCC:n viides arviointiraportti. Ilmastonmuutos aiheuttaa riskejä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnille. Julkaistu 31.3.2014. [Viitattu 18.10.2014] Saatavilla www-muodossa: <http://ilmasto-opas.fi/ilocms-portlet/article/8b20ad45-b92f-46bd-abd3-fdb98ccc4064/r/b0316aab-290a-462b-ba84-3464260198bd/wg2_suomeksi_rgb.pdf>

Suomisanakirja (2012) [Viitattu 6.2.2013] Saatavilla www-muodossa: <<http://suomisanakirja.fi/sosiaalinen>>

Syrjänen, Jussi (2010) Niklas Lundman ja oikeus yhteiskunnan osasysteeminä. Teoksessa Kotkas, Toomas & Lindroos-Hovinheimo, Susanna (toim.) Yhteiskuntateorioiden oikeus. Helsinki: Tutkijaliitto, 125.

Särkelä, Riitta (2011) Osallisuus, vaikuttamismahdollisuudet ja sosiaalinen kestävyys. Teoksessa Pohjola, Anneli. & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 145, 154–159, 164.

Särkelä Riitta & Pohjola Anneli (2011) Sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuksia ja merkitys. Teoksessa Pohjola, Anneli. & Särkelä, Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 22.

Tampereen yliopistokirjasto (2011) [Viitattu 1.4.2013] Saatavilla www-muodossa: <http://www.uta.fi/kirjasto/koulutukset/koulutus_tertiossa/bioteknologia/BT_201011_Systh_syventaminen.pdf>

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) (2014) Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. [Viitattu 25.8.2014] Saatavilla www-muodossa: <<http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/tyokalut/ihmisiin-kohdistuvien-vaikutusten-arviointi>>

Toikko, Timo (2012) Sosiaalipalveluiden kehityssuunnat. Tampere: Juvenus Print.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vaarama, Marja (2011) Prologi: Sosiaalipolitiikan nykytila. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 21.

Valtioneuvoston kanslia (2006) Kohti kestäviä valintoja. Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi. Kansallinen kestävä kehityksen strategia. Valtioneuvoston kanslian julkai-

susarja 5/2006 [Viitattu 11.4.2014] Saatavilla www-muodossa:
<<http://vnk.fi/julkaisukansio/2006/j05-kohti-kestavia-valintoja/pdf/fi.pdf>>

Vilka, Leena & Pyykkönen, Sonja (2012) Uusimaaseutu – Ihmisen ja ympäristön parhaaksi. , Teoksessa Helne, Tuula & Silvasti, Tiina (toim.) Yhteyksien kirja. Etappeja ekososiaalisen hyvinvoinnin polulla. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 276, 280–281.

Väärälä, Reijo (2011) Sosiaalinen murroksessa – kuka meitä ohjaa? Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 31–33.

WCED (1987) Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future [Viitattu 3.3.2014] Saatavilla www-muodossa:
< <http://www.un-documents.net/ocf-02.htm>>

WWF (2014) Living Planet Report 2014. Species and spaces, people and places. [Viitattu 12.10.2014] Saatavilla www-muodossa: <<http://wwf.fi/mediabank/6426.pdf>>

Ympäristöministeriö (2012) Mitä on kestävä kehitys. Päivitetty 11.5.2012. [Viitattu 5.2.2013] Saatavilla www-muodossa:
<<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=22119&lan=FI>>

Ympäristöministeriö (2013) Kestävän kehityksen indikaattorit. Päivitetty 28.4.2014 [Viitattu 25.8.2014] Saatavilla www-muodossa < http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Kestavan_kehityksen_indikaattorit>

Ympäristöministeriö (2014) Kestävän kehityksen strategia. Päivitetty 24.3.2014 [Viitattu 25.8.2014] Saatavilla www-muodossa: <http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Kansallinen_kestavan_kehityksen_strategia>

Ympäristöministeriö (2014) Kestävän kehityksen ympäristösitoumus. Päivitetty 21.7.2014 [Viitattu 25.8.2014] Saatavilla www-muodossa: < http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Kestavan_kehityksen_yhteiskuntasitoumus>

AINEISTON ARTIKKELIT

Achterberg, Peter (2006) Class Voting in the New Political Culture. *Economic, Cultural and Environmental Voting in 20 Western Countries*. *International Sociology* 21.2 (Mar 2006): 237–261.

Beckmann, Andreas & Dissing, Henrik (2004) EU Enlargement and Sustainable Rural Development in Central and Eastern Europe. *Environmental Politics* 13.1 (Mar 2004): 135–152.

Borström, Magnus (2012) A Missing Pillar? Challenges in theorizing and practicing social sustainability: introductory article in the special issue. *Sustainability: Science, Practice & Policy* 8.1 (Jan 2012): 3–14.

Buechs, Milena; Bardsley, Nicholas & Duwe, Sebastian (2011) Who bears the brunt? Distributional effects of climate change mitigation policies. *Critical Social Policy* 31.2 (Feb 2011): 285–307.

Cook, Ian & Swyngedouw, Erik (2012) Cities, Social Cohesion and the Environment: Towards a Future Research Agenda. *Urban Studies* 49.9 (May 2012): 1959–1979.

Cornelius, Nelarine & Wallaca, James (2013) Capabilities, urban unrest and social enterprise. Limits of the actions of third sector organisations. *International Journal of Public Sector Management* 26.3 (2013): 232–249.

Cuellar-Padilla, Mamen & Calle-Collado, Angel (2011) Can we find solutions with people? Participatory action research with small organic producers in Andalusia. *Journal of Rural Studies* 27.4 (Oct 2011): 372–383.

D'Acci, Luca (2011) Measuring, Well-Being and Progress. *Social Indicators Research* 104.1 (Oct 2011): 47–65.

de Hoyos, Maria & Green, Anne (2011) Recruitment and retention issues in rural labour markets. *Journal of Rural Studies* 27.2 (April 2011) 171–180.

Evans, David (2011) Consuming conventions: sustainable consumption, ecological citizenship and the worlds of worth. *Journal of Rural Studies* 27.2 (April 2011): 109–115.

Evans, Simon; Hills, Sarah & Orme, Judy (2012) Doing More for Less? Developing Sustainable Systems of Social Care in the Context of Climate Change and Public Spending Cuts *The British Journal of Social Work* 42.4 (Jun 2012): 744–764.

Fairburn, Jon; Butler, Bridget & Smith, Graham (2009) Environmental justice in South Yorkshire: locating social deprivation and poor environments using multiple indicators. *Local Environment* 14.2 (Feb 2009): 139–154.

Geczi, Emilian (2007) Environmental justice in South Yorkshire: locating social deprivation and poor environments using multiple indicators. *Administrative Theory & Praxis* 29.3 (Sep 2007): 375–393.

Granjou, Celine; Mauz, Isabelle; Louvel, Severine & Tournay, Virginie (2013) Assessing Nature? The Genesis of the Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES). *Science Technology & Society* 18.1 (Mar 2013): 9–27.

Gronholm, Sam (2009) Governing national parks in Finland: the illusion of public involvement. *Local Environment* 14.3 (Mar 2009): 233–243.

Harries, Tim & Penning-Roswell, Edmund (2011) Victim pressure, institutional inertia and climate change adaptation: The case of flood risk. *Global Environmental Change* 21.1 (Feb 2011): 188–197.

Hocking, Clare & Kroksmark, Ulla (2013) Sustainable occupational responses to climate change through lifestyle choices. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 20.2 (Mar 2013): 111–117.

Johansson, Björn; Dagman, Andreas; Rex, Emma; Nyström, Thomas; Knutson Wedel, Maria; Stahre, Johan & Söderberg, Rikard (2012) Sustainable production research: awareness, measures and development. *OIDA International Journal of Sustainable Development* 4.11 (2012): 95–104.

Johnson, Mikael & Isakson, Raine (2010) How to describe, define and work with sustainable development and how it relates to quality management: a study of Swedish Universities. *Proceedings of the 13th QMOD Conference, 30 august – 1 September 2010, Gottbus, Germany: LearnAbility, Innovation and Sustainability: 1–15.*

Juravle, Garmen & Lewis, Alan (2009) The Role of Championship in the Mainstreaming of Sustainable Investment (SI): What Can We Learn From SI Pioneers in the United Kingdom? *Organization & Environment* 22.1 (Mar 2009): 75–98.

Leontidou, Lila (2010) Urban Social Movements in 'Weak' Civil Societies: The Right to the City and Cosmopolitan Activism in Southern Europe. *Urban Studies* 47.6 (May 2010): 1179–1203.

Manos, Basil; Partalidou, Maria; Fantozzic, Francesco; Arampatzis, Stratos & Papadopoulou, Olympia (2014) Agro-energy districts contributing to environmental and social sustainability in rural areas: Evaluation of a local public–private partnership scheme in Greece. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 29.1 (Jan 2014): 85–95.

Martin, Marie HT.; Nielsen, Maj Britt D.; Petersen, Signe MA.; Jakobsen, Louise M. & Rugulies, Reiner (2012) Implementation of a Coordinated and Tailored Return-to-Work Intervention for Employees with Mental Health Problems. *Journal of Occupational Rehabilitation* 22.3 (Sep 2012): 427–436.

Mueller, Michael P. (2009) Educational Reflections on the “Ecological crisis”: EcoJustice, Environmentalism, and Sustainability. *Science and Education* 18.8 (Aug 2009): 1031–1056.

Oliva, Jesus (2010) Rural Melting-pots, Mobilities and Fragilities: Reflections on the Spanish Case. *Sociologia Ruralis* 50.3 (Jul 2010): 277–295.

Rajed, Bojan (2011) Synthesis in policy impact assessment. *Evaluation* 17.2 (Apr 2011): 133–150.

Robison, Rosalyn A.V. & Jansson-Boyd, Catherine V. (2013) Perspectives on Sustainability: Exploring the Views of Tenants in Supported Social Housing. *Sustainability* 5.12 (Dec 2013): 5249–5271.

Schimmack, Ulrich & Lucas, Richard (2010) Perspectives on Sustainability: Exploring the Views of Tenants in Supported Social Housing. *Social Indicators Research* 98.1 (Aug 2010): 1–21.

Simonazzi, Annamaria (2012) Time, cash and services: Reforms for a future sustainable long-term care. *Futures* 44.7 (Sep 2012): 687–695.

Sirgy, M. Joseph (2011) Theoretical Perspectives Guiding QOL Indicator Projects. *Social Indicators Research* 103.1 (Aug 2011): 1–22.

Sonnino, Roberta (2004) For a 'Piece of Bread'? Interpreting Sustainable Development through Agritourism in Southern Tuscany. *Sociologia Ruralis* 44.3 (Jul 2004): 285–300.

Stapleton, Lee M. & Garrod, Guy D. (2008) Policy Preceding Possibility? Examining Headline Composite Sustainability Indicators in the United Kingdom. *Social Indicators Research* 87.3 (Jul 2008): 495–502.

Stuczynski, Tomasz; Siebielec, Grzegorz; Korzeniowska-Puculek, Renata; Koza, Piotr; Pudelko, Rafal; Lopatka, Artur & Kowalik, Monika (2009) Geographical location and key sensitivity issues of post-industrial regions in Europe. *Environmental Monitoring and Assessment* 151.1-4 (Apr 2009): 77–91.

Tomkinson, Bland & Hutt, Ian (2012) Online PBL: a route to sustainability education? *Campus-Wide Information Systems* 29.4 (2012): 291–303.

Valdevielso, Joaquin (2005) Social Citizenship and the Environment. *Environmental Politics* 14.2 (Apr 2005): 239–254.

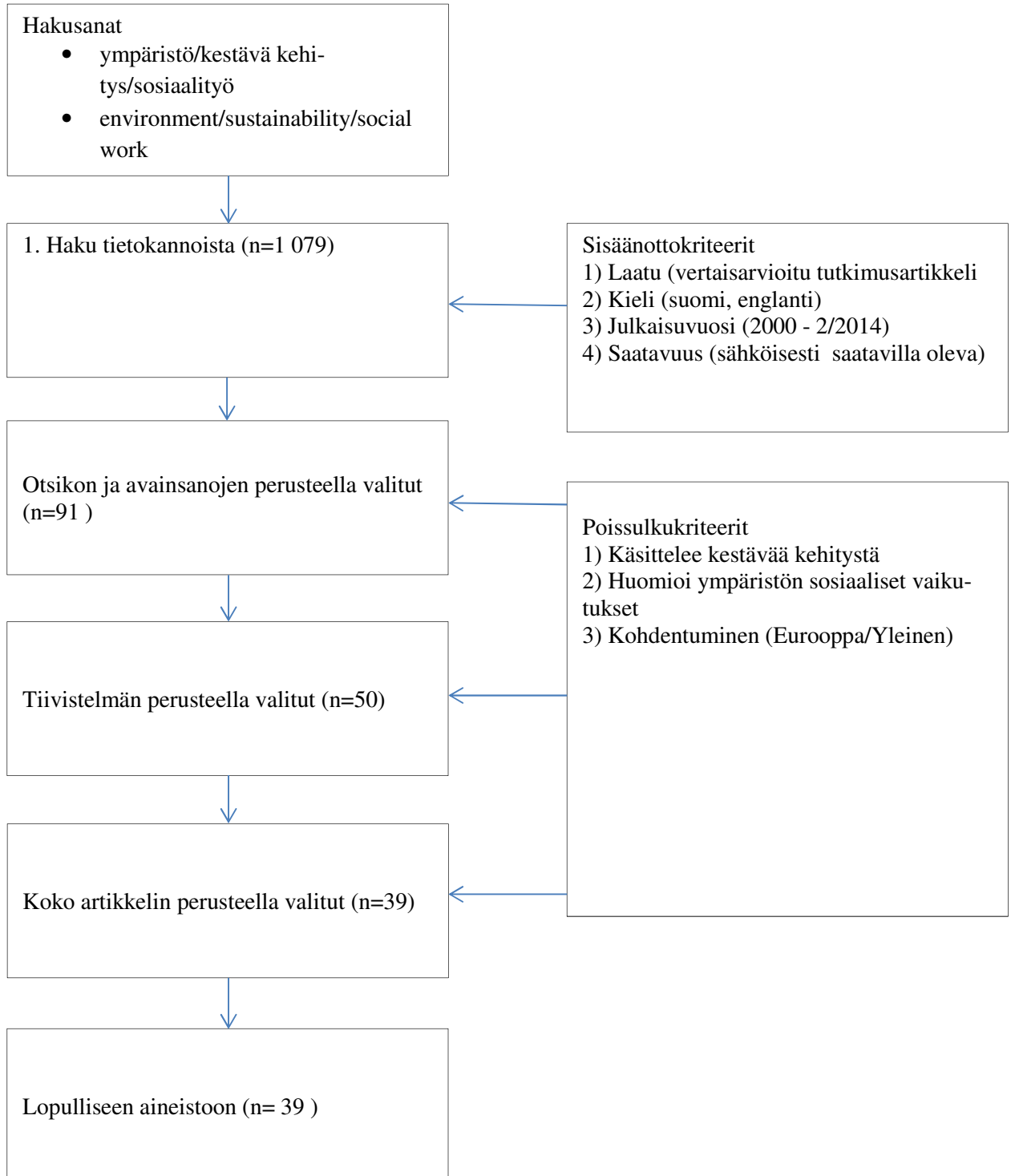
van Berkel, Rik (2007) Social Assistance Dynamics in the Netherlands: Exploring the Sustainability of Independence from Social Assistance via Labour Market Inclusion. *Social Policy and Society* 6.2 (Apr 2007): 127–139.

van Koppen, Kris C.S.A. (2000) Resource, Arcadia, Lifeworld. *Nature Concepts in Environmental Sociology. Sociologia Ruralis* 40.3 (Jul 2000): 300–318.

Vasileiadis, V. P.; Moonen, A. C.; Sattin, M.; Otto, S.; Pons, X.; Kudsk, P.; Veres, A.; Dörner, Z.; van der Weide, R.; Marraccini, E.; Angevin, F. & Kiss, J. (2013) Sustainability of European maize-based cropping systems: Economic, environmental and social assessment of current and proposed innovative IPM-based systems. *European Journal of Agronomy* 48 (Jul 2013): 1–11.

Yardley, Jane; Sigal, Ronald & Kenny, Glen P. (2011) Heat health planning: The importance of social and community factors. *Global Environmental Change* 21.2 (May 2011): 670–679.

Liite 1. HAKUPROSESSIN ETENEMINEN

Liite 2. HAKU TIETOKANNOISTA

Tietokanta	7-8/2013	Aineis- toon	2/2014	Aineis- toon	Kokoteksti Yhteensä	Lopulli- seen Ai- neistoon
ARTO	0	0	0	0	0	0
Melinda	1	0	0	0	0	0
FENNIKA	1	0	0	0	0	0
ASSIA	45	5	1	0	5	4
ERIC	81	11	3	3	14	8
Social Sciences Citation In- dex	134	7	63	2	9	8
Social Services Abstracts	28	5 – 2 jo mukana olevaa = 3	0	0	3	1
Sociological Abstracts	193	13 – 1 jo mukana oleva = 12	9	0	12	11
SwePub	12	1 – 1 jo mukana oleva = 0	0	0	0	0
Environmental Sciences and Pollution Management	166	6 – 3 jo mukana olevaa = 3	11	0	3	3
Biological Sciences	219	5 – 4 jo mukana olevaa = 1	16	0	1	1
Worldwide Political Science Abstracts	91	5 – 2 jo mukana olevaa = 3	5	0	3	3
Yhteensä	971	58 – 13 =45	108	5	50	39

Liite 3. TIEDONKERUULOMAKE

Otsikko		
	Tutkimuksen tekijät	
	Artikkelin julkaisuvuosi	
	Maa, jossa tehty	
	Maa, jota koskee (jos eri kuin em.)	
TUTKIMUKSEN TIETEENALA		
TUTKIMUS OSA TUTKIMUS-HANKETTA		
Laatu		
	Vertaisarvioitu artikkeli kansainvälisessä tieteellisessä aikakauslehdessä	
	Lainaukset	
	Referenssit	
Sisältö		
TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	Tutkimuksen tavoite	
	Teema-alueet	
	Tutkimusnäkökulma	
	Keskeiset tutkimustulokset	
Luokittelu		
	Ensisijainen	

Liite 4. AINEISTON KUVAUS

	Tutkimuksen tekijä(t) ja artikkeli	Artikkelin julkaisu	Tutkimuksen tavoite	Tutkimusnäkökulma ja teema-alueet	Keskeiset tutkimustulokset
1	Achterberg, Peter Class Voting in the New Political Culture. Economic, Cultural and Environmental Voting in 20 Western Countries	International Sociology 21.2. (Mar 2006): 237–261.	Tutkia kuinka poliittinen kulttuuri on muuttunut länsimaissa ja kuinka nämä muutokset ovat vaikuttaneet äänestyskäyttäytymiseen.	Kulttuuristen ja ympäristötekijöiden sosiaalinen ja poliittinen muutosvaikutus. <ul style="list-style-type: none"> - Taloudelliset, kulttuuriset ja ympäristötekijät - Luokkajärjestelmät - Sosiaalinen oikeudenmukaisuus 	Tutkimus vahvistaa oletukset kulttuuristen ja ympäristötekijöiden vahvistuneesta asemasta poliittisten valintojen taustalla. Äänestyskulttuuri on irrottanut aiemmas-ta luokkajärjestyksestä.
2	Beckmann, Andreas & Dissing, Henrik EU Enlargement and Sustainable Rural Development in Central and Eastern Europe	Environmental Politics 13.1 (Mar 2004): 135–152.	Kartoittaa paikallisen järjestötoiminnan malleja maaseudun ympäristön, talouden ja sosiaalisessa muutoksessa.	Maaseutualueiden erityisyys muuttuneessa poliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa. <ul style="list-style-type: none"> - Maaseutu-ympäristö - Järjestöt - Sosioekonomia 	Järjestöillä on ymmärrystä paikallisista tarpeista ja mahdollisuus tukea sekä kehittää paikallisia oloja ja palveluita ulkoistettuja markkinavetoisia palvelutuottajia kestävämmällä tavalla.
3	Boström, Magnus A Missing Pillar? Challenges in theorizing and practicing social sustainability : introductory article in the special issue	Sustainability: Science, Practice & Policy 8.1 (Winter 2012): 3–14.	Etsiä selityksiä sille, miksi sosiaalisen kestävyden liittäminen vakaaksi osaksi kestävä kehityksen viitekehystä näyttää haasteelliselta sekä osoittaa kestävä kehityksen mahdottomuus, mikäli sosiaalista ulottuvuutta ei huomioida taloudellisten ja ympäristötekijöiden kanssa tasavertaisena tekijänä.	Sosiaalisen kestävyden sijainti eri viitekehyksissä. <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliantropologia - Sosiologia - Poliitikka - Hallinto - Globalisaatio - Monitieteisyys 	Vaikkei sosiaalisen kestävyden konsepti pystyisi vastaamaan kaikkiin monimutkasiin sosiaalisen ympäristön suhteisiin, se tarjoaa avustamisen ja edistämisen puitteet kestävyden suunnittelulle paikallisesti sekä monikansallisesti. Tutkimus huomioi sekä kriittisen näkökulman että perustellut puitteet sosiaalisesti kestävä kehityksen tarkastelulle. Sosiaalitieteiltä edellytetään laajempaa ja rakentavampaa osallisuutta kestävä kehityksen keskustelussa.

4	<p>Buechs, Milena; Bardsley, Nicholas; Duwe, Sebastian</p> <p>Who bears the brunt? Distributional effects of climate change mitigation policies</p>	<p>Critical Social Policy 31.2 (May 2011): 285–307.</p>	<p>Tarkastella ilmas- tonmuutoksen hillit- semiseksi toteutetta- vien poliittisten linja- usten ja sopimusten seurausten ja kustan- nusten kohdentumista yhteiskunnassa.</p>	<p>Ilmastopolitiikan näkyvyys sosiaalipo- liittisessa keskuste- lussa ja päätöksente- ossa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristö- ongelmien haittavaiku- tukset ja nii- den kohden- tuminen - Oikeuden- mukaisuus - Köyhyys 	<p>Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehdyil- lä poliittisilla linjauk- silla on vain vähän vaikutuksia. Jätteenkäsittelyn ker- takustannusten koh- dentumisen vuoksi huomattavalla osalla vähätuloisia fossiilisen poltoaineiden käyttö on suhteettoman kallista. Vaihtoehtoisen elä- mäntavan tukemisen politiikasta kaivataan näyttöä. Päästömaksut ovat suhteettomia köyhim- mille.</p>
5	<p>Cook, Ian R; Swyngedouw, Erik</p> <p>Cities, Social Cohe- sion and the Envi- ronment: Towards a Future Research Agenda</p>	<p>Urban Studies 49.9 (Jul 2012): 1959–1979.</p>	<p>Tutkia kaupunkiym- päristön osuutta sosi- aaliseen yhteenkuu- luvuuteen.</p>	<p>Taloudellisen kehi- tyksen, sosiaalisen oikeudenmukaisuus- den ja ympäristön kolmiyhteys kestävän kehityksen perustana.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalinen yhteenkuu- luvuus - Kaupunki- ympäristö - Ympäristö- suunnittelu 	<p>Suunnittelun ja kehit- tämisen tulisi lähteä kaupunkiympäristöstä ja sen tarpeista, eikä kaupunkiympäristön rakentua suunnittelusta ja kehittämisestä.</p>
6	<p>Cornelius, Nelarine & James Wallace</p> <p>Capabilities, urban unrest and social enterprise Limits of the actions of third sector organisations</p>	<p>International Journal of Public Sector Management 26.3 (2013): 232–249.</p>	<p>Tarkastella sosiaali- sen yrittämisen kas- vavaa roolia sosiaali- sen ja taloudellisen uudistamisen hyvän- tuottajana.</p>	<p>Sosiaalisen yrittämi- sen käytännön ja puheen välinen risti- riita ja sen ratkaise- minen voimavaraläh- teisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalinen yrittäminen - Sosiaalinen osallistami- nen - Yhteiskun- taan kuulu- minen - Hyvinvointi 	<p>Toimintaa arvioidessa tulee huomioida osal- listumisen kestävyys ja käyttämisen raja- us. On huolehdittava ettei sosiaalisista yrityksistä muodostu hallinnon tavoitteita kiillottavaa suojavyöhykettä, vaan työn tekemiseen voi- mavarojen mukaisesti sitouttavia, mukautta- via ja kehittymisen mahdollistavia organi- saatioita.</p>

7	<p>Cuellar-Padilla, Mamen & Calle-Collado, Angel</p> <p>Can we find solutions with people? Participatory action research with small organic producers in Andalusia</p>	<p>Journal of Rural Studies 27 (Oct 2011): 372–383.</p>	<p>Kokonaisvaltaisen tieteellisen lähestymistavan käytettävyyden testaus maatalousekologisessa yhteydessä ratkaisemalla määritellyjä ongelmia</p>	<p>Osallistavan toimintatutkimuksen keinojen käyttö tietoisuuden, osallisuuden ja voimaantumisen edistämiseksi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaseutuympäristön sosiaalinen muutos - Osallisuus luonnonmuokauksen järjestelmän turvaajana 	<p>Prosessi osoitti kuinka siinä tapahtunut sosiaalinen muutos edisti ryhmien voimaantumista ymmärtämään mahdollisuuden jakaa ja ratkaista ongelmia. Prosessi myös vahvisti ryhmien kykyä oma-toimiseen järjestäytymiseen ja itsehallintaan. Sosiaalinen muutos perustuu keskinäiseen luottamukseen ja ymmärrykseen, jonka saavuttaminen vie oman aikansa.</p>
8	<p>D’Acci, Luca</p> <p>Measuring Well-Being and Progress</p>	<p>Social Indicators Research 104.1 (Oct 2011): 47–65.</p>	<p>Laaja-alaisemman (Well-being & Progress Index – WIP) hyvinvointimittarin kehittämisen ja käytönoton merkitys kestävyyttä ajatellen.</p>	<p>Materiaalisen hyvinvoinnin lisäksi on tarve mitata myös koettua onnellisuutta ja psyykkistä hyvinvointia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objekttiivinen hyvinvointi - Subjekttiivinen hyvinvointi - Kehittäminen 	<p>Tutkimus osoittaa hyvinvoinnin eri alueiden korreloivan toisiinsa. Tulevaisuuden tarve on hyvinvoinnin laaja-alaiselle mittaukselle. Talouden lisäksi tulee huomioida eettiset, yhteiskunnalliset, ympäristö, koulutus ja tieteen näkökulmat sekä ihmisoikeudet ja oikeudenmukaisuus.</p>
9	<p>de Hoyos, Maria & Green, Anne</p> <p>Recruitment and retention issues in rural labour markets</p>	<p>Journal of Rural Studies 27.2 (Apr 2011): 171–180.</p>	<p>Tarkastella maaseutalueen työvoimatilannetta ja siihen liittyviä tekijöitä työnantajan kannalta.</p>	<p>Väestörakenteellinen ja sosio-ekonominen muutos maaseudulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikeasti täytettävät tehtävät ja työvoiman sijoittuminen - Alat, joilla työvoiman ylitarjontaa 	<p>Työpaikkojen maaseudulle saamista ja maaseudulla pysymistä ei ole mahdollista tarkastella erillisenä kysymyksenä. Siihen liittyy oleellisesti väestötieteellinen, taloudellinen ja poliittinen yhteys, joka on syytä huomioida.</p>

10	<p>Evans, David</p> <p>Consuming conventions: sustainable consumption, ecological citizenship and the worlds of worth</p>	<p>Journal of Rural Studies 27.2 (April 2011): 109–115.</p>	<p>Selvittää kuinka kulutus on rakentunut ja näyttäytyy siinä kohderyhmässä joka pyrkii elämään ympäristöystävällisesti.</p>	<p>Huoli ympäristötuhoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ekologinen kansalaisuus - Convention theory - Sosiaaliset käytännöt - Kestävä kulutus 	<p>Vaikka kestävä kulutuksen mukainen ”vihreys” on nähtävissä vastaajien kokemuksissa ja vastauksissa. Tutkimusjoukko on varsin pieni eikä toimintasuuntaa voida yleistää.</p>
11	<p>Evans, Simon & Hills, Sarah & Orme, Judy</p> <p>Doing More for Less? Developing Sustainable Systems of Social Care in the Context of Climate Change and Public Spending Cuts</p>	<p>The British Journal of Social Work 42.4 (Jun 2012): 744–764.</p>	<p>Avata keskustelua kuinka sosiaalipalvelut olisi tarjottavissa kestävämmiin huomioiden ympäristön, yhteiskunnan ja talouden muutokset.</p>	<p>Julkisen talouden menojen, ilmastonmuutoksen suunnan muuttamisen ja riittävien palveluiden saatavuuden yhdistäminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalijärjestelmä - Sosiaalipalvelut - Paikallisuus - Kestävyys 	<p>Tutkimuksen mukaan taloudellinen tehokkuus ohjaa edelleen kehitystä. Tutkimus tukee näkemystä, että sosiaalipalveluiden kytkeminen kestävyysteen tapahtuu toisaalta rakenteiden operatiivisten prosessien ja toisaalta käytännön toiminnan suuntaamisella ennaltaehkäisevään toimintaan ja kohdistamalla haavoituttuihin kohderyhmiin.</p>
12	<p>Fairburn, Jon; Butler, Bridget & Smith, Graham</p> <p>Environmental justice in South Yorkshire: locating social deprivation and poor environments using multiple indicators</p>	<p>Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability 14.2 (Jan 2009): 139–154.</p>	<p>Määrittellä ympäristöön liittyvän epäoikeudenmukaisuuden malli tutkimusalueella sekä saada ihmiset käsittämään ja osallistumaan paikalliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoprosessiin.</p>	<p>Huoli ympäristön eriarvoisuudesta ja ymmärrys ympäristötuhojen, mutta myös riskien vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristö - Tasa-arvo - Sosioekonomia 	<p>Tutkimus otti askeleen kohti kasvavaa tietoisuutta ja oikeaa osallisuutta. Pohdittaessa arviointiin soveltuvaa mallia, voisi tutkimuksessa testattu GIS (Geographic Information System) olla toimiva vaihtoehto.</p>

13	Geczi, Emilian Environmental justice in South Yorkshire: locating social deprivation and poor environments using multiple indicators	Administrative Theory & Praxis 29.3 (Sep 2007): 375–393.	Tarkastella kansalaisten osallisuutta kestävä kehitystä koskevassa päätöksenteossa.	Osallisuuden vahvistamisen merkitys. - Osallisuus - Päätöksentekoprosessit - Demokratian eri mallit	Sosioekonomisen tasarvon huomioimisen ja osallisuutta vahvistavan suunnittelu- ja päätöksentekoprosessin yhteys on osoitettu. Kestävän kehityksen mukaisesta politiikasta on mahdollista saada osallistavaa. Usein kysymyksessä oleva yleinen rahoitus ja tekniset resurssit mahdollistaisivat osallisuuden läpi prosessin ja myös erilaisten ryhmien mukaan tulon varmistamisen.
14	Granjou, Celine; Mauz, Isabelle; Louvel, Severine & Tournay, Virginie Assessing Nature? The Genesis of the Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)	Science Technology & Society 18.1 (Mar 2013): 9–27.	Tarkastella kuinka luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemin käyttöä arvioitaessa huomioidaan osallisuuden ja läpinäkyvyyden vaatimus.	Inhimillisen näkökulman huomioiminen. - Biodiversiteetti - Ekosysteemi - Yksilö ja yhteiskunta	Institutionaalinen malli on alas ajanut avoimuuden ja osallisuuden toimintatapaa. Toimijoiden on mahdollista olla huomioimatta yhteiskuntatutkijoiden havaintoja yksipuolisen teknokraattisen arvioinnin ja johtamisen prosessin toimivuudesta. On sekä poliittinen että käytännön tarve tehdä institutionaalisista prosesseista avoimia ja siirtyä kokonaisvaltaisten vaikutusten arviointiin.
15	Gronholm, Sam Governing national parks in Finland: the illusion of public involvement	Local Environment 14.3 (Mar 2009): 233–243.	Selvittää millainen on paikallisen väestön ja elinkeinonharjoittajien osallisuus luonnonsuojeluprosessissa.	Vaikutusmahdollisuudet ja koettu osallisuus. - Luonnonpuistot - Lähiympäristö - Osallisuus - Sosiaaliset arvot	Tutkimus osoitti osallisuuden roolin näennäisyyden. Tiedotusprosessista oli puutteellista ja osallisuuden vapaaehtoisuus alleviivattua. Lopullinen päätöksenteko pysyi hallinnolla.

16	<p>Harries, Tim & Penning-Rowse, Edmund</p> <p>Victim pressure, institutional inertia and climate change adaptation: The case of flood risk.</p>	<p>Global Environmental Change 21.1 (Feb 2011): 188–197.</p>	<p>Tarkastella tapaustutkimuksen keinoin tulvariskin hallinnan suunnittelun päätöksentekoprosessia ja sovellettavien mitta- ja menetelmien valintaa.</p>	<p>Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen ja kestävä kehityksen huomioiminen ilmastomuutoksesta johtuvien riskien ehkäisyssä (lyhytnäköisten turvasuunnitelmien lisäksi).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulvien ympäristöriskit ja -uhrit - Päätöksenteon pysähtyneisyys - Teknisen näkökulman laajentaminen sosiaaliseseen 	<p>Päätöksentekijöiden keskuudessa esiintyy teknologiasuuntautunutta sosiaalista identiteettiä, mikä retorisesti tulkittuna antaa ymmärtää ettei tulvariskiä olisi mahdollista käsitellä muusta näkökulmasta.</p> <p>Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen tulisi paikallista rahoitusta ja rakenteellisia projekteja tehdä helpommiksi.</p> <p>Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toimivuus tulisi sitä kautta sovellettavaksi olemassa oleviin päätöksentekijöiden puitteisiin.</p>
17	<p>Hocking, Clare & Kroksmark, Ulla</p> <p>Sustainable occupational responses to climate change through lifestyle choices</p>	<p>Scandinavian Journal of Occupational Therapy 20.2 (Mar 2013): 111–117.</p>	<p>Selvittää nuorten aikuisten (18- 35 v.) vastuullisuutta arkielämän valinnoissa kestävä kulutuksen kannalta ja siihen vaikuttamisen mahdollisuuksia.</p>	<p>Arjen valintojen merkitys.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävän kehityksen mukainen elämäntapa - Globaali ilmastomuutos - Yhteiskunnallinen muutos 	<p>Tutkimuksen mukaan nuorten ja nuorten aikuisten kanssa toimivilla ammattilaisilla on mahdollisuus vaikuttaa arjen toimintojen suuntaamiseen kestävä kulutuksen suuntaan. (Huomioitava tutkimukseen osallistuneen kohdejoukon rajallisuus.)</p>
18	<p>Johansson, Björn; Dagman, Andreas; Rex, Emma; Nyström, Thomas; Knutson Wedel, Maria; Stahre, Johan & Söderberg, Rikard</p> <p>Sustainable production research: awareness, measures and development</p>	<p>OIDA International Journal of Sustainable Development 4.11 (Sep 2012): 95–104.</p>	<p>Tarkastella kehittämisprojektien tutkijoiden tiedon ja tietoisuuden kohdistumista kestäväan kehitykseen. Tarkastella mitkä työvälineet helpottavat tietoisuutta kestäväan kehityksen mukaisesta suunnittelusta.</p>	<p>Oletus, että tietoisuus kestävästä kehityksestä tuottaa kestäviä tuotteita.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä tuotanto - Kestävän kehityksen tutkimus - Tietoisuus kestävästä kehityksestä 	<p>Teollisuuden ja tutkijoiden jatkuva yhteys lisää kestäväan kehityksen tietoisuutta. Miellekartta osoittautui toimivaksi kestäväan kehityksen tietoisuuden lisäämisen menetelmäksi.</p>

19	<p>Johnson, Mikael & Isaksson, Raine</p> <p>How to describe, define and work with sustainable development and how it relates to quality management: a study of Swedish Universities</p>	<p>Proceedings of the 13th QMOD Conference, Gottbus, Germany: LearnAbility, Innovation and Sustainability (Sep 2010) : 1–15.</p>	<p>Tarkastella, kuinka Ruotsalaiset yliopistot ovat tulkinneet hallituksen kestävän kehityksen toimintasuunnitelmaa ja miten haitta-arvo konseptin käyttö voisi edesauttaa kestävän kehityksen ymmärtämistä.</p>	<p>Kestävän kehityksen jalkautuminen yliopistoihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävän kehityksen näkökulmat - Yliopisto-opetus ja sen johtaminen - Haitta-arvo (Value per harm) 	<p>Tutkimus osoittaa, että suurin osa Ruotsalaisesta korkeakoulutuksesta on normatiivista, kaavamaista ja olemassa olevaan koneistoon sijoittuviin tutkimuksiin tähtäävää. Kestävä kehitys näyttää esiintyvän ohjelmissa lähinnä kliseenä, ilman syvempää opetukseen kiinnittynyttä yhteyttä. Kestävän kehityksen määrittely ei yksin riitä, tarvitaan ohjeet sen tulkintaan, tarkoituksenmukaisten suunnitelmien tekemiseen, toteuttamiseen, johtamiseen, arviointiin ja raportointiin.</p>
20	<p>Juravle, Carmen & Lewis, Alan</p> <p>The Role of Championship in the Mainstreaming of Sustainable Investment (SI): What Can We Learn From SI Pioneers in the United Kingdom?</p>	<p>Organization & Environment 22.1 (Mar 2009): 75–98.</p>	<p>Tunnistaa ne strategiat joiden avulla menestyvät ovat selvinneet kestävyyspanostamisen esteistä, moraalisen huolen ja rahoitusmarkkinoiden suhteesta sekä kestävien investointien markkinoiden kehittämisestä.</p>	<p>Eettinen tuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävyyspanostaminen - Yritysten pysyvyys - Yritysten sosiaalinen vastuu - Kaupankäynnin etiikka - Organisaatiovastuu 	<p>Tutkimuksen empiirinen näyttö viittaa kestävien investointien käyttöön liittyvään potentiaaliseen moraalittomuuden uhkaan. Organisaatiot jotka panostavat ajallisesti, rahallisesti ja taidollisesti kestävyyspanostavat tuotantotiikkaan vilpittömästi. Innovatiivinen ja kokoaikaisesti keskusteleva organisaatiokulttuuri mahdollistavat luovat ratkaisut.</p>
21	<p>Leontidou, Lila</p> <p>Urban Social Movements in 'Weak' Civil Societies: The Right to the City and Cosmopolitan Activism in Southern Europe</p>	<p>Urban Studies 47.6 (May 2010): 1179–1203.</p>	<p>Tarkastella Euroopan sosiaalista muuttoliikettä 2000-luvulla.</p>	<p>Asuminen ja kaupunkisuunnittelu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kansalaisyhteisöt - Kaupungistuminen - Sosiaalinen muuttoliike - Kansalaisyhteisötoiminta - Globalisaatio 	<p>Tutkimuksen mukaan Etelä-Eurooppaan kohdistuva kasvava kansainvälinen muuttoliike haastaa kansallisen sekä kansainvälisen ihmisoikeusnäemyksen. Italiasta muualle Eurooppaan levinneet sosiaaliset keskuksat toimivat maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi.</p>

22	<p>Manos Basil; Partalidoub, Maria; Fantozzic, Frances- co; Arampatzisd, Stratos & Papadopouloud, Olympia</p> <p>Agro-energy districts contributing to envi- ronmental and social sustainability in rural areas: Evaluation of a local public–private partnership scheme in Greece</p>	<p>Renewable and Sustaina- ble Energy Reviews 29 (Jan 2014): 85–95.</p>	<p>Selvittää mahdolli- suuksia yhdistää julkisen hallinnon ja yksityisen sektorin intressejä maaseutu- alueen ympäristöajat- teluun, ekologiseen energiatuotantoon ja maaseudulla asuvien hyvinvointiin.</p>	<p>Osallisuuden merki- tys hyvinvoinnille ja ympäristötekijöiden huomioimiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilmaston- muutos - Uusiutuva (bio-) ener- giatuotanto - Paikallisuus - Osallisuus - Maaseudun kestävä ke- hitys 	<p>Tutkimus osoitti julki- sen hallinnon ja yksi- tyisen sektorin yhteis- työn hallinnoinnin edellyttävän huolellista periaatteellista sovitte- lua ja tarkastelua. Ennakoinnilla ja val- mistelulla on mahdol- lista löytää tasapaino potentiaalisten asian- osaisten, parhaiden teknisten sovellutusten ja taloudellisen panos- tuksen välillä kestävä- lä tavalla.</p>
23	<p>Martin, Marie HT; Nielsen, Maj Britt D; Petersen, Signe MA; Jakobsen, Louise M & Rugulies, Reiner</p> <p>Implementation of a Coordinated and Tailored Return-to- Work Intervention for Employees with Mental Health Prob- lems</p>	<p>Journal of Occupational Rehabilitation 22.3 (Sep 2012): 427–436.</p>	<p>Tutkia, mitkä asiat ovat merkityksellisiä mielenterveyden ongelmien vuoksi sairauslomalla ollei- den työntekijöiden työhön palaamiseen.</p>	<p>Yksilöllisesti suunni- teltujen ja toteutettu- jen työhön palaami- sen ohjelmien ja prosessien arviointi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalinen ympäristö - Työhön pa- laaminen - Mielenter- veysongel- mat - Prosessiar- viointi 	<p>Arvioinnin merkitys korostuu prosessien soveltavuuden ja toi- minnan kestävyuden varmistamiseksi. Tutkimuksessa erottui kuusi erillistä aluetta esteenä työhön pala- amisen toteutumiselle ja pysyvyydelle.</p>
24	<p>Mueller, Michael P.</p> <p>Educational Reflec- tions on the “Ecolog- ical crisis”: EcoJus- tice, Environmental- ism, and Sustainabil- ity</p>	<p>Science and Education 18.8. (August 2009): 1031– 1056.</p>	<p>Tarkastella ympäris- tökasvatuksessa käy- tettäviä lähestymista- poja.</p>	<p>Ekosysteemin laaja- alaisuus ja ympäristö- suojelun humanitääri- syys.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristö- kasvatus - Ekologinen kriisi - Sosiaalinen oikeuden- mukaisuus - Kulttuurinen monimuo- toisuus 	<p>Tutkimuksen mukaan ekologisen kriisipu- heen vähentämisellä ei ole tarkoitus mitätöidä kriisin toteutumisen mahdollisuutta, vaan vähentää liian voimak- kaita reaktioita. Ympä- ristöoikeuden ja elin- olojen tarkastelu ilman ekologisen kriisin uhkaa voi paremmin avartaa ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä.</p>

25	<p>Oliva, Jesus</p> <p>Rural Melting-pots, Mobilities and Fragilities: Reflections on the Spanish Case</p>	<p>Sociologia Ruralis 50.3 (Jul 2010): 277–295.</p>	<p>Tarkastella muutto-liikkeen sekä autois-tumisen nopeita muu-toksia, jotka ovat aiheuttaneet maaseu-dun liikkuvuutta.</p>	<p>Maaseudun asukkai-den välimatkojen kulkemisen määrit-tyminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaseutu - Väestöra-kenne - Muuttoliike - Työperäinen muutto - Sosiaalinen epätasa-arvo 	<p>Tutkimus valaisee uuden liikkuvuuden ja maaseudun perinteisen pysyvyyden välistä suhdetta ja niiden toisiinsa vaikuttamista. Paikallinen työmatka-liikkuvuuden kulttuu-rin muutos kehittyi paikantuen ja muuttaa paikallisia strategioita uusille sukupolville ja asukkaille. Liikkuvuuden merki-tyksen voidaan arvioi-da kasvavan maaseu-tualueille. Erityisesti se korostuu nuorten, naisten ja koulutetun työvoiman kohdalla. Autoilu muodostuu entistä tärkeämmäksi sosiaalisen osallistumi-sen kannalta. Nähtävissä on yhä kasvavaa sosiaalista hajanaisuutta.</p>
26	<p>Radej, Bojan</p> <p>Synthesis in policy impact assessment</p>	<p>Evaluation 17.2 (Apr 2011): 133–150.</p>	<p>Kestävän kehityksen poliittisten suunnitelmien vaikuttavuuden arviointi Pomur-jen alueella.</p>	<p>Näyttöön perustuvan päätöksenteon tehokkuuden arviointi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kokonais-valtaisuus - Arvioinnin ja vaikutta-vuuden ana-lysointi 	<p>On osoitettavissa, että vaikuttavuuden arvi-oinnissa yleisesti käy-tetyt matriisit eivät ole vertailukelpoisia sosi-aalisten vaikutusten arvioinnissa.</p>
27	<p>Robison, Rosalyn A. V. & Jansson-Boyd, Cathrine V.</p> <p>Perspectives on Sustainability: Exploring the Views of Tenants in Supported Social Housing</p>	<p>Sustainability 5.12 (Nov 2013): 5249–5271.</p>	<p>Selvittää matalan tulotason kotitalouk-sien kiinnostusta ja mahdollisuuksia energia- ja ympäris-tökysymyk-siin.</p>	<p>Kotitalouksien osal-listumismahdolli-suus ja -halukkuus vaikut-taa tehokkaammalla energiankäytöllä ilmastonmuutokseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kotitalouk-sien energi-ankäyttö - Ympäristö - Eriarvoisuus 	<p>Tutkimuksen mukaan kotitalouksilla on halu toimia ”oikein” ilmas-tonmuutoksen ehkäi-semiseksi. Myös näen-näistä esteellisyyttä ja miksi minä – asenteel-lisuutta nähtävissä. Oleellista toiminnalle on tiedon saaminen, ymmärtäminen ja sisäistäminen.</p>

28	<p>Schimmack, Ulrich & Lucas, Richard E.</p> <p>Environmental Influences on Well-Being: A Dyadic Latent Panel Analysis of Spousal Similarity</p>	<p>Social Indicators Research 98.1 (2010): 1–21.</p>	<p>Tarkastella ympäristön vaikutusta hyvinvointiin.</p>	<p>Ympäristön ja perityn taipumuksen suhde hyvinvointiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointi - Tyytyväisyys - Ympäristö - Pariskunnat - Perinnöllisyys 	<p>Ympäristötekijät, suoraan tai geneettisten tekijöiden kanssa vuorovaikutuksessa, ovat syynä elämän tyytyväisyyden muutoksiin sekä tyytyväisyyteen toimintaympäristössä. Tulosta vahvistaa se, että puolisoiden hyvinvointi muuttuu ajan kuluessa samaan suuntaan.</p>
29	<p>Simonazzi, Annamaria</p> <p>Time, cash and services: Reforms for a future sustainable long-term care</p>	<p>Futures 44.7 (Sep201): 687–695.</p>	<p>Pitkäaikaishoidon uudistamiseen liittyvien tekijöiden tarkastelu Euroopassa.</p>	<p>Pitkäaikaishoivan rakenteiden kestävä suunnittelun saaminen osaksi sosiaalipoliittista keskustelua.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palvelutarve ja sen lisääntyminen - Työllisyys, koulutus ja työolot - Oikeudenmukaisuus - Vastuun ja kaminen 	<p>Tutkimuksen mukaan hoiva-alan ammattien arvostamisen lisääminen on tärkein tekijä riittävän palvelurakenteen ja sen edellyttämän työvoiman turvaamiseksi tulevaisuudessa.</p>
30	<p>Sirgy, M. Joseph</p> <p>Theoretical Perspectives Guiding QOL Indicator Projects</p>	<p>Social Indicators Research 103.1 (Aug 2011): 1–22.</p>	<p>Selittää elämänlaadun mittauksessa käytettyjen teoreettisten paradigmojen eroja ja osoittaa tulevaisuuden tutkijoille niiden käytön ja valinnan merkityksiä.</p>	<p>Elämänlaadun mittaamisen monimuotoisuus (sosio-ekonominen kehitys, henkilökohtainen etu, yhteiskunnan oikeudenmukaisuus, inhimillinen kehitys, kestävyys, toimivuus).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvoinnin mittaaminen - Elämänlaadun mittaaminen 	<p>Tutkimuksen mukaan ennakoivan arvioinnin merkitys korostuu poliittisten päätösten pohjaksi rakennettavia arvioita tehtäessä. Siitä syystä hyvinvoinnin ja elämänlaadun monipuolinen tarkastelu on tärkeää.</p>

31	<p>Sonnino, Roberta</p> <p>For a 'Piece of Bread'? Interpreting Sustainable Development through Agritourism in Southern Tuscany</p>	<p>Sociologia Ruralis 44.3. (Jul 2004): 285–300.</p>	<p>Tutkia maaseutumatkailuun kohdentuvien poliittisten suunnitelmien suhdetta paikalliseen ympäristöön ja siellä asuviin ihmisiin sekä heidän toimintaansa.</p>	<p>Maaseudun sosiaalinen muutos ja taloudellinen kehitys.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaseutu ympäristö - Maaseutuhankkeet - Turismi - Talous 	<p>Tutkimus osoitti, että maaseudun talousrakenteen ennakkoodotukset voivat haitata kestävä kehityksen edistämistä sen kaikilla osa-alueilla (ympäristö, talous, sosiaalinen). Lisäksi kestävä kehityksen politiikkaa muovattaessa tulee huomioida sen kohteena olevien erilaiset maailmankatsomukset. Empiiriset etukäteistutkimukset voivat valottaa lähtökohtia.</p>
32	<p>Stapleton, Lee M. & Garrod, Guy D.</p> <p>Policy Preceding Possibility? Examining Headline Composite Sustainability Indicators in the United Kingdom</p>	<p>Social Indicators Research 87.3 (Jul 2008): 495–502.</p>	<p>Tutkia käytössä olevien kansallisten (ympäristön tasarvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja hyvinvointi) ja maaseudun elinvoimaisuuden pääindikaattoreiden käsitteitä ja niiden sisältöjä.</p>	<p>Maaseudun elinvoimaisuuden ja kestävä kehityksen yhteys.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristöpolitiikka - Sosiaalinen oikeudenmukaisuus - Sosiaaliset indikaattorit 	<p>Käytössä olevia mittareita ei ole riittävästi avattu ja määritelty. Poliittisten päättäjien ja asiantuntijoiden välinen keskustelu on vähäistä.</p>
33	<p>Stuczynski, Tomasz; Siebielec, Grzegorz ; Korzeniowska-Puculek, Renata; Koza, Piotr; Pudelko, Rafal; Lopatka, Artur & Kowalik, Monika</p> <p>Geographical location and key sensitivity issues of post-industrial regions in Europe</p>	<p>Environmental Monitoring and Assessment 151.1-4 (Apr 2009): 77–91.</p>	<p>EU:n jälkiteollisten eri alueiden kuvaaminen ja näiden alueiden taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristötekijöiden herkkyyden osoittaminen.</p>	<p>Eri alueiden erilaiset lähtökohdat globaalissa taloudessa ja poliittisessa muutoksessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristömuutokset - Kaatopaikat ja saastuneet maa-alueet - Saaste ja säteilypäästöt - Työttömyys 	<p>Tutkimuksen mukaan jälkiteollisessa kehityksessä Euroopan eri alueilla on suuria maantieteellisiä eroja ympäristön ja sosioekonomisten seikkojen huomioimisessa. Eriytyisen haavoittuvia ovat itäisen ja eteläisen Euroopan alueet ja niissä asuvat marginaaliryhmät kärsivät eniten päästöistä johduttavasta saastumisesta.</p>

34	<p>Tomkinson, Bland & Ian, Hutt</p> <p>Online PBL: a route to sustainability education?</p>	<p>Campus-Wide Information Systems 29.4 (2012): 291–303.</p>	<p>Tarkastella virtuaaliopetuksen hyödyntämistä kestävän kehityksen mukaisessa koulutuksessa.</p>	<p>Virtuaalisen oppimisympäristön käytön mahdollisuudet, erityisesti ratkaisukeskeisessä oppimisessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ratkaisukeskeinen oppiminen - Virtuaalinen oppimisympäristö 	<p>Tutkimus osoitti, että ratkaisukeskeisen oppimisen keinoja on mahdollista käyttää erilaisissa ympäristöissä. Opettajan osallisuutta kaikkeen keskusteluun ei tarvita luovassa, tuottavassa opiskelussa. (Tutkimus keskittyy kestävän kehityksen äärimaastoon, mutta on huomioitava tulosten hyödynnettävyys. Globaalien yhteiskunnallisten vastuun kenttä kuuluu kuitenkin siihen kirjoon missä humanitäärisen avun ja onnettomuuksien lievityksen voidaan nähdä limittyvän kestäväan kehitykseen.)</p>
35	<p>Valdivielso, Joaquin</p> <p>Social Citizenship and the Environment</p>	<p>Environmental Politics 14.2 (Apr 2005): 239–254.</p>	<p>Kansalaisuuden käsitteen moraalisen ja poliittisen käytön tarkastelu</p>	<p>Sosiaalisen kansalaisuuden laajuus ja muutos ja sen suhde kestävyYTEEN, toisinsanoen ekologisen kansalaisuuden muodostuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kansalaisuus - Ympäristösuojelu - Sosiaaliekologia 	<p>Tutkimuksen mukaan sosiaalinen kansalaisuus perustuu oikeudenmukaisuuden käsitteeseen. Oleellinen kysymys koskee sosiaalista sitoutumista muutokseen elämässä ja elintavoissa. Jatkuvan kasvun tarpeelle tutkimus ei enää näe perusteita, mutta epäilee onko kulutusmyönteisyydestä ja tuottavuustavoitteellisuudesta mahdollista päästä koskaan eroon.</p>
36	<p>van Berkel, Rik</p> <p>Social Assistance Dynamics in the Netherlands: Exploring the Sustainability of Independence from Social Assistance via Labour Market Inclusion</p>	<p>Social Policy and Society 6.2. (Apr 2007): 127–139.</p>	<p>Eurooppalaisen työvoimapolitiittisen aktiivoinnin suhde pitkäkestoiseen työllistymiseen.</p>	<p>Sosiaaliturvasta työmarkkinaturvaan siirtyminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalinen hyvinvointi - Työmarkkinat - Sosiaalipoliittikka 	<p>Työttömälle on edullisempaa olla riippuvainen työmarkkinatuesta kuin sosiaalietuudesta. Suuri joukko työnetsijöitä löytää työtä tilapäistyövoimavälityksen kautta. Työmarkkinoille pääsy on joillekin ryhmille erityisen epävarmaa (esim. toistuvasti sosiaalivastustusten piiriin kuuluvat).</p>

37	<p>van Koppen, Kris C.S.A.</p> <p>Resource, Arcadia, Lifeworld. Nature Concepts in Environmental Sociology</p>	<p>Sociologia Ruralis 40.3. (Jul 2000): 300–318.</p>	<p>Tutkia luonnonsuojeluun liittyvässä tutkimuksessa painotettavia ympäristösosio-logian käsitteitä.</p>	<p>Luontoympäristön kestävän käytön tarkastelu resurssin, ”arcadian” ja sosiaalisen rakenteen kannalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristösosologia - Luonto - Sosiaaliset teorit 	<p>Luonnonsuojelun analysoinnissa tulisi tutkimuksen tulosten mukaan pitää erillään resurssien säilyttäminen ja esteettiset sekä eettiset tekijät.</p> <p>Luontoarvojen ja yhteiskunnan käytäntöjen välinen erilaisuus on laajasti nähtävissä. Ei kuitenkaan ole mahdollonta yhdentää niitä pitkällä tähtäimellä. Luonnonsuojelun politiikan käsitteellistämässä sekä käytännössä tulisi ottaa huomioon elintila ja sen laatu.</p>
38	<p>Vasileiadis, V. P.; Moonen, A. C.; Sattin, M.; Otto, S.; Pons, X.; Kudsk, P.; Veres, A.; Dorner, Z.; van der Weide, R.; Marraccini, E.; Angevin, F. & Kiss, J.</p> <p>Sustainability of European maize-based cropping systems: Economic, environmental and social assessment of current and proposed innovative IPM-based systems</p>	<p>European Journal of Agronomy 48 (Jul 2013): 1–11.</p>	<p>Selvittää EU:n yhteiskunnallisen ja poliittisen linjauksen torjunta-aineiden vähentämiseksi toteuttamismahdollisuuksia maissin viljelyssä.</p>	<p>Ympäristötekijöiden huomioimisen, viljelijöiden ja kuluttajien kolmiyhteys sekä poliittisten ratkaisujen osuus siinä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Torjunta-aineiden riskien vähentäminen - Taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristötekijät viljelymallin muuttamisessa - Vuoroviljely 	<p>Tutkimuksen mukaan suurimmat rajoitteet torjunta-aineiden vähentämisen mahdollistavan vuoroviljelyn edistämiseksi ovat viljelijöiden tiedonpuute toimintamallin hallinnasta sekä toisaalta kuluttajien riittämätön valveutuneisuus ja hyväksyntä vähemmän torjunta-ainejäämiä sisältävien tuotteiden korkeammalle hinnalle.</p>

39	<p>Yardley, Jane; Sigal, Ronald J. & Kenny, Glen P.</p> <p>Heat health planning: The importance of social and community factors</p>	<p>Global Environmental Change 21.2 (May 2011): 670–679.</p>	<p>Tutkia ilmastonmuutoksen mahdollisesti tuottamien ympäristömuutosten vaikutuksien ennakointia kohdentuen lämpöaallon aiheuttamiin sairastumisiin ja kuolemiin.</p>	<p>Ennakointi, varautuminen ja kokonais-tarkastelu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ympäristömuutos - Yhteiskunnallis-taloudellinen asema - Sosiaalinen eristyneisyys - Lämpöaallot 	<p>Monet tekijät ovat osallisina lämpötilaan liittyviin sairastumisiin ja kuolemantapauksiin. On vaikea arvioida niiden suhdetta toisiinsa. Joka tapauksessa, laajemmalla sosiaalisen näkökulman huomioimisella terveys-tutkimuksessa ja terveyden edistämisen suunnittelussa voisi olla merkitystä ehkäis-täessä lämpötilasta johtuvia sairastumisia ja kuolemia. Paikalliset suunnitelmat ovat tehokkaampia, koska huomioivat paremmin olosuhteet.</p>
----	--	--	---	--	--